

STUDIA UNIVERSITATIS COMMUNIA

Közszolgálati műveletirányítási rendszerek

Szerkesztette:
KOVÁCS GÁBOR

Dialóg Campus

KÖZSZOLGÁLATI MŰVELETIRÁNYÍTÁSI RENDSZEREK

STUDIA UNIVERSITATIS COMMUNIA

Sorozatszerkesztő:
Hautzinger Zoltán

KÖZSZOLGÁLATI MŰVELETIRÁNYÍTÁSI RENDSZEREK

A KÖZÖS KÖZSZOLGÁLATI
GYAKORLAT ELMÉLETI ALAPJAI

Szerkesztette:
Kovács Gábor

A kiadvány a KÖFOP-2.1.2-VEKOP-15-2016-00001 azonosító számú,
„A jó kormányzást megalapozó közszolgálat-fejlesztés”
című projekt keretében jelent meg.

Szerzők:

Hülvely Lajos: 5. fejezet
Kovács Gábor: 1. fejezet
Schweickhardt Gotthilf: 3. fejezet
Téglási József: 4. fejezet
Varga János: 2. fejezet

Szerkesztette:

Kovács Gábor

Szakmai lektor:

Dsupin Ottó

© Dialóg Campus Kiadó, 2017

© Szerkesztő, 2017

© Szerzők, 2017

A mű szerzői jogilag védett. Minden jog, így különösen a sokszorosítás, terjesztés és fordítás joga fenntartva. A mű a kiadó írásbeli hozzájárulása nélkül részeiben sem reprodukálható, elektronikus rendszerek felhasználásával nem dolgozható fel, azokban nem tárolható, azokkal nem sokszorosítható és nem terjeszthető.

Tartalom

Bevezetés	9
1. A Közös Közszolgálati Gyakorlat előkészítése	11
1.1. A Közös Közszolgálati Gyakorlat a képzés rendszerében, a gyakorlat levezetése	11
1.1.1. A gyakorlat előkészítése, témaköre, célja	12
1.1.2. A gyakorlat időpontja és időtartama, a résztvevők tervezett létszáma, helyszínei	13
1.1.3. Az egyes gyakorlatrészek levezetésének elgondolása	14
1.1.4. A gyakorlat tervének kidolgozása és levezetésének előkészítése	15
1.1.5. Tájékoztató anyagok	15
1.2. A kockázatot jelentő helyzetek kezelése és az ahhoz kapcsolódó feladatok	16
1.2.1. A kockázatot jelentő helyzetek kezelése	16
1.2.2. A kockázatot jelentő helyzetek jellemzői, főbb sajátosságai	17
1.3. A vezetési és irányítási modellek	18
1.3.1. Lineáris irányítási modell	19
1.3.2. Törzskari irányítási modell	19
1.3.3. Funkcionális törzskari irányítási modell	20
1.3.4. A műveleti-irányítási törzs	20
1.3.4.1. A műveleti-irányítási törzsekkel szemben támasztott fontosabb követelmények	21
1.3.4.2. A műveleti törzsek általános felépítése	22
1.4. A vezetési funkciók gyakorlásának általános rendszermodelljének megvalósulása a műveleti-irányítási modellben	23
1.5. A vezetési rendszer elemei különleges helyzetekben	24
1.5.1. Munka- és feladatmegosztás a parancsnok, a törzsek és az alárendeltek között: a kommunikáció	24
1.5.2. A műveleti-irányítási törzs a döntés előkészítésében, a műveleti törzs együtműködése, koordináló, tervező munkája	25
1.5.3. A törzs felkészítése a feladatok végrehajtására és az információ gyűjtése	26
1.5.3.1. A feladat tisztázása és az időszámvetés	27
1.5.3.2. A művelet tárgyának és az események során kialakult helyzetnek az értékelése	28
1.5.3.3. A saját erők és eszközök helyzete	29
1.5.3.4. A lakosság értékelése	30
1.5.3.5. Az együtműködők értékelése	30
1.5.3.6. Terep, évszak, napszak, időjárás	31

1.5.3.7. A törzs által a helyzetértékelés elemeiből levont végkövetkeztetések	31
1.6. A törzs döntés-előkészítő munkája	32
1.6.1. Döntési helyzetek, döntési eljárások, döntések	32
1.6.2. Értékelések, javaslatok készítése	32
1.6.3. A tervek fajtái, a tevékenységi változatok elemzése	33
1.7. Az elhatározás meghozatala és a döntés	34
1.7.1. Az elhatározás meghozatalának módszerei	34
1.8. A műveleti-irányítási törzs feladatai a vezetés folyamatában	35
1.8.1. A műveleti-irányítási vezetési folyamat	35
1.8.2. Az előljáró és az alárendelt törzsek közötti kapcsolat	36
1.8.3. A törzs ellenőrzési és értékelési feladatai	36
1.8.4. A törzs által készített legfontosabb vezetési okmányok és azok tartalma	37
Felhasznált irodalom	38
Mellékletek	39
2. A rendőri szervezetek törzsmunkája	41
2.1. A rendészeti, a rendőri szervezetek törzsmunkája	41
2.1.1. Az integrált rendészeti törzsek tevékenysége	41
2.1.1.1. Az integrált törzsek értelmezése	41
2.1.1.2. A Központi Operatív Törzs feladata, összetétele, a törzsbe beosztottak feladata	41
2.1.1.3. A KOT működési rendje	44
2.2. A rendőri szervezetek törzsmunkája	46
2.2.1. A rendőrség műveleti tevékenysége	46
2.2.2. A törzsmunka	47
2.2.2.1. A törzs feladatai, vezetése, munkarendje	47
2.2.2.2. A vezetési pont	48
2.2.2.3. Az országos, a megyei és a műveleti törzsek felépítése, működésének sajátosságai	49
2.2.2.4. A Készenléti Rendőrség törzs és a megyei törzs felállításának elrendelése, működésének sajátosságai	51
2.2.3. A rendőri műveletek előkészítése és vezetése	52
2.2.3.1. A rendőri műveletek előkészítése	52
2.2.3.2. A törzs munkája a rendőri művelet végrehajtása során	55
Felhasznált irodalom	57
3. A hivatásos katasztrófavédelmi szerv műveletirányítási modellje	59
3.1. A hivatásos katasztrófavédelmi szerv rendeltetése, törvényi szabályozása	59
3.2. A hivatásos katasztrófavédelmi szervek és irányítási rendszerük	62
3.2.1. Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság (BM OKF)	62
3.2.2. Területi Katasztrófavédelmi Szerv	63
3.2.3. Katasztrófavédelmi kirendeltség	63

3.2.4. A katasztrófavédelem szakterületei, a szakterületek irányítása	64
3.2.5. Az irányítás rendje a hivatásos katasztrófavédelmi szerveknél	65
3.2.6. A BM OKF irányítási rendszere	66
3.2.7. A Megyei Igazgatóság irányítási rendszere	67
3.3. A tűzoltás, műszaki mentés irányítása	69
3.4. A védekezés irányításában részt vevő hivatásos katasztrófavédelmi szervek munkaszervezetei	72
3.4.1. A katasztrófaveszély időszaka	73
3.4.2. A veszélyhelyzet időszaka	76
3.4.3. Katasztrófavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottság	77
3.4.4. Operatív törzsek a hivatásos katasztrófavédelmi szerveknél	78
3.4.4.1. BM OKF Operatív Törzs	79
3.4.4.2. Országos Helyszíni Irányító Törzs	81
3.4.4.3. Fővárosi, valamint megyei katasztrófavédelmi igazgatóság operatív törzs	81
3.4.4.4. Helyszíni Operatív Törzs	82
3.5. A terrorelhárítással összefüggő feladatok	82
3.5.1. A terrorelhárítással összefüggő feladatokat koordináló rendszer	82
3.5.2. Nemzetbiztonsági Kabinet	83
3.5.3. Terrorellenes Koordinációs Bizottság	83
Felhasznált irodalom	84
Rövidítések jegyzéke	85
4. A katonai szervezetek törzsmunkája	87
4.1. Törzsmunka a katonai szervezetekben	87
4.1.1. A katonai törzsek összetétele és feladatai, a katonai törzsekről általában	87
4.1.2. A katonai törzsek összetétele	88
4.1.3. A törzsekbe beosztott szolgálati személyek felelőssége, feladatai	90
4.1.3.1. A törzsfőnök	90
4.1.3.2. Humánszolgálati (személyügyi) törzsblokk	91
4.1.3.3. Hírszerző, felderítő törzsblokk	92
4.1.3.4. Hadművelési törzsblokk	93
4.1.3.5. Logisztikai törzsblokk	94
4.1.3.6. Haderőtervezési törzsblokk (csak stratégiai szinten)	94
4.1.3.7. Híradó- és informatikai törzsblokk	95
4.1.3.8. Kiképzési törzsblokk	96
4.1.3.9. Pénzügyi, gazdálkodási törzsblokk	97
4.1.3.10. Speciális és különleges műveletek törzsblokk	97
4.2. A katonai törzsek kapcsolattartása béke és más minősített időszakban	98
4.2.1. A kapcsolattartás elvei	98
4.2.2. A kapcsolattartás szintjei	99
4.2.3. A kapcsolattartás szervei	100
4.2.4. A kapcsolattartás megvalósulásának módjai	100
4.3. A katonai törzsek információcseréjének rendszere	100

4.3.1. A katonai törzsek belső információcseréje	101
4.3.2. A katonai törzsek külső információcseréje	101
4.4. A katonai törzs munkája a műveletek előkészítése folyamán	102
4.4.1. A katonai döntéshozatali folyamat alapjai	103
4.4.2. A katonai tervezési folyamat alapjai	104
4.5. A katonai törzs munkája a műveletek végrehajtása során	105
4.5.1. A katonai műveletek műveletirányítása	105
4.5.1.1. A honvédelmi igazgatás	106
4.5.1.2. A Válságreagálási Rendszer és a Nemzeti Intézkedési Rendszer	107
4.5.2. A parancsnok és a katonai törzs tevékenysége a művelet vezetése során	108
4.5.2.1. A koordináló törzs feladata a műveletek vezetése során	108
4.5.2.2. A tervezőtörzs feladata a műveletek vezetése során	109
4.6. A műveletek kapcsán alkalmazott nyilvántartások és jelentések	110
4.6.1. A katonai műveletek végrehajtása során vezetett okmányok	110
4.6.2. A katonai műveletekhez kapcsolódó jelentések rendszere	111
4.6.3. A katonai műveletekhez kapcsolódó jelentések okmányai	112
Összefoglalás	113
Felhasznált irodalom	113
5. A közigazgatási szervezetek tevékenysége a különleges helyzetek kezelése során	115
5.1. A közigazgatási szervezetek tevékenysége a különleges helyzetekben	115
5.1.1. Hatalommegosztás a magyar államszervezetben	115
5.1.2. Az Országgyűlés fő feladatai	116
5.1.3. A köztársasági elnök	116
5.1.3. Az Alkotmánybíróság	117
5.1.4. A kormány fő feladatai	118
4.2. A védelmi igazgatás fogalmi és szervezeti rendszere	120
5.2.1. A központi államigazgatási szervek védelmi igazgatási tevékenysége	121
5.2.2. Egyes központi államigazgatási szervek vezetőinek védelmi igazgatási feladatai	122
5.2.3. A védelemben közreműködő szervek feladat- és hatáskörei	123
5.2.4. A védelem területi és helyi igazgatása	124
5.2.5. A helyi védelmi bizottság	133
5.2.5.1. A helyi védelmi bizottság titkára a bizottság elnöke által kijelölt tag	133
5.2.5.2. A polgármester, az alpolgármester, a jegyző államigazgatási feladatai	133
5.2.5.3. A települések besorolása	134
Befejezés	136
Felhasznált irodalom	136

Bevezetés

A Nemzeti Közszerológati Egyetem (a továbbiakban: NKE) a magyar felsőoktatás olyan intézménye, ahol kiemelten az államtudományi képzési területen – alapképzés, mesterképzés és a doktori iskolák keretei közt – folyik a különböző szakterületeken tevékenykedő leendő vezetők és szakemberek felkészítése. Az egyetem vezetésének egyik stratégiai célja az, hogy a felkészítési rendszer keretében olyan jól kvalifikált szakembereket képezzen, akik rövid szakmai tájékozódás után beosztottként képesek lesznek a rájuk bízott szervezetek közvetlen vezetésére és irányítására, a különböző típusú, különleges helyzetek kezelésére, ismerik a vezetési folyamat elemeit, és műveleti törzsekben tudnak dolgozni.

Az államtudományi képzési területen (az alapképzésben) minden hallgató számára kötelező az egyetemi közös modul tantárgyainak elsajátítása. Ez a tantárgyi modul lehetővé teszi azt, hogy *a hallgatók az egyes ismereteket differenciált óraszámokban, a tanult hivatásrendre jellemzően, de azonos tananyagtartalommal sajátítsák el.* Az itt megszerzett ismeret- és tudásanyag biztosítja azt, hogy az egyetemi közös közszérológati gyakorlaton mindenki maradéktalanul végre tudja hajtani a szakmájából, hivatásrendjének sajátosságaiból adódó feladatokat, a felmerülő különleges helyzetet közösen tudják kezelni. Ehhez a felkészítéshez járul még hozzá a *Közös közszérológati gyakorlat* című tantárgy 30 órás ismeretanyaga, amely ismerteti a különböző hivatásrendek műveleti törzseinek tevékenységét és együttműködési rendszerét.

A jegyzet e műveleti törzsek működését mutatja be, feldolgozása hozzásegíti a hallgatókat a tantárgyhoz kapcsolódó előadásokon elsajátított ismeretek elmélyítéséhez. A szerzők elsődleges szándéka az volt, hogy a képzésben részt vevő hallgatók olyan ismereteket szerezzenek meg, amelyek hozzájárulnak ahhoz, *hogy különböző szervezetek ideiglenes műveleti törzseiben – törzstisztként, beosztott parancsnokként, műveleti szakemberként – eredményes és célorientált munkát tudjanak végezni.* Fontos célkitűzés, hogy már a hallgatók is megismerjék és átlássák a különböző szervezetek műveleti-irányítási tevékenységrendszerét, az ott folyó munka sajátosságait, és az egyetemi alapképzésben elsajátított kompetenciákkal felvértezve megfeleljenek mind a szervezeten belüli, mind a szervezeten kívüli hazai és nemzetközi elvárásoknak. A jegyzet öt fejezetből áll, amelyek végigvezetik az olvasót az elméleti és gyakorlati alapokon, és bemutatják a különböző szervezetek műveleti-irányítási rendszerének működését.

Vitathatatlan, hogy az egyes szervezetekben alkalmazott vezetési eljárások és módszerek az utóbbi években jelentős fejlődésen mentek keresztül. *A „klasszikus” parancsnoki és törzsmunka a kockázatot jelentő helyzetek kezelésében napjainkra szinte teljesen háttérbe szorult, vagy kiegészült a „real time” (valós idejű) vezetési módszerrel,* hiszen a döntéshozóknak – optimális esetben – már a valósággal egy időben rendelkezésükre állnak mindazon információk, amelyek birtokában azonnal reagálhatnak a megtörtént eseményekre. Ám ahhoz, hogy a rendszer kifogástalanul működjön, szükség van elméletben és gyakorlatban jól

felkészített személyekből álló műveleti törzs(ek)re, valamint a szervezeteken belül működő és azok működését összefogó központi műveleti-irányítási rendszerre.

Kérem, forgassák haszonnal ezeket az oldalakat, hiszen az itt leírtak tanáccsal szolgálhatnak azokban az esetekben, amikor szakmai pályafutásuk során beosztottként vagy vezetőként váratlan feladatok megoldása előtt állnak, és a helyzet összetettsége, a bevont szervezetek száma, az információk mennyisége, bonyolultsága miatt szükségessé válik a műveleti-irányítási munkamódszerrel végzett vezetői tevékenység.

Mindezekhez sok sikert kívánunk!

A szerzők

1. A Közös Közszolgálati Gyakorlat előkészítése

Kovács Gábor

1.1. A Közös Közszolgálati Gyakorlat a képzés rendszerében, a gyakorlat levezetése

A Nemzeti Közszolgálati Egyetem (a továbbiakban: NKE) a 2013/2014-es tanévben jelentős mértékben korszerűsítette tananyagát, ennek keretében beindította új rendszerű képzését, amely az „Egyetemi Közös Modul” tantárgycsoportot is magában foglalja. A közös modul *Közös Közszolgálati Gyakorlat* című tantárgyának keretein belül a másodéves hallgatók ismereteket szereznek a különböző szervezetek ideiglenes műveleti törzseiről, a vezetési gyakorlatokról, és megismerkednek a törzsmunkával, ezáltal felkészülnek arra a kétnapos, egyetemi szintű Közös Közszolgálati Gyakorlatra, amelyen majd képzésük utolsó szemeszterében, szakmai tudásuk teljes birtokában fognak részt venni.

A 2013. évi gyakorlat, a *Vadvíz 2013* egy Felső-Tisza vidéki árvízhelyzetet modellezett. A 2014-es és a 2015-ös gyakorlat – a *Végvár 2014* és a *Végvár 2015* – pedig egy bonyolult, nemzetközi helyzetben végrehajtott, összetett feladatrendszert képezett le. Ennek keretében a következő feladatokat kellett megoldani: felszámolni a szomszédos országokból átsodródó fegyveres csoportokat, elhárítani bizonyos terrorcselekményeket és kezelni az illegális migránsok tömegének megjelenését. A 2016. évi *Vihar 2016* gyakorlat alapját az a 2014. december elején kialakult helyzet adta, amikor is az ónos eső és a jégvihar egy természeti katasztrófához vezetett, és káosz keletkezett a közlekedésben, illetve kimaradtak a lakosság életben maradását veszélyeztető alapvető szolgáltatások (áram, víz, gáz). A 2017. évi gyakorlat, a *Vándor 2017* a hazánk határainál előállt tömeges bevándorlási helyzet feldolgozását és megoldását tematizálta. A veszélyhelyzetek megelőzésére, kezelésére és felszámolására a hivatásrendek együttműködése, az érintett külföldi partnerszervezetek közreműködésével hozott intézkedések biztosították a gyakorlat fő eseményeit.

A gyakorlaton a hazai rendészeti, honvédelmi, közigazgatási és egyéb társszervezetek szakemberei is jelen voltak, továbbá 2016-tól a Fenntartói Testület döntésének megfelelően külföldi résztvevők is érkeztek. Mindegyik gyakorlat sikeres volt, a levont tapasztalatok feldolgozása és összegzése hozzájárult ahhoz, hogy az elkövetkező évek gyakorlatai is megfelelően előkészítettek és hasznosak legyenek.

1.1.1. A gyakorlat előkészítése, témaköre, célja

A gyakorlat alapvetően az alapképzésben részt vevő, teljes végzős hallgatói állomány igénybevételére épül. Bevonásra kerül néhány mesterképzésben tanuló végzős hallgatói csoport is. A gyakorlat az egymással összefüggő, de eltérő vezetési szintű feladatok megoldását foglalja magában. A közszolgáltatásigot és a szervezetek közötti kapcsolatot az egyes mozzanatok kezelésének közös tevékenységei biztosítják, amelyek meglétére és egymáshoz történő kapcsolódására a gyakorlat kidolgozói fokozottan ügyelnek a tervezés és az előkészítés során. A gyakorlat közvetlen előkészítésének időszakában a résztvevőknek olyan ismeretek kerülnek átadásra, amelyek szükségesek a gyakorlat sikeres teljesítéséhez.

A gyakorlat aktuális témakörének kiválasztásakor minden esetben elsődleges szempont, hogy a hallgatók gyakorolni tudják a saját szakmájukra jellemző feladatokat, bármely hivatásrendhez tartozzanak is. A gyakorlat egymással párhuzamosan futó, de összefüggő feladatokból álló tevékenységrendszert alkot, e feladatok megoldása és a szervezetek közötti együttműködés biztosítja a gyakorlat dinamikáját.

A gyakorlat műveleti törzseinek fő feladata a közszolgálati szervezetek komplex közszolgálati, honvédelmi és rendvédelmi feladatainak megszervezése, végrehajtása és irányítása különböző körülmények hatására hazai területen; rendészeti feladatok ellátása *(jellemzően: a közrend és a közbiztonság fenntartása, a lakosság (börtön) kitelepítése, veszélyes áruüzem működése és veszélyes anyagok közúti (ADR), vasúti (RID) szállítása során bekövetkező ipari baleset felszámolása)*, valamint a honvédség részéről az együttműködési és a békefenntartói feladatokra történő felkészülés végrehajtása.

A gyakorlat levezetésének céljai:

- gyakorlás, amelynek során az egyetem különböző karain, karközi intézeteiben és szakjain, szakirányain, valamint a nemzetközi partnerintézményekben (az európai uniós tagországokban, elsősorban az érintett szomszédos országok társegyetemén) tanuló hallgatók jártasságot (a polgári hallgatók ismereteket) szereznek a komplex szakmai problémák integrált műveleti törzsekben történő megoldásában, a tettek szintjén tapasztalják meg a vezetési funkciókat, a törzsmunkát, a nemzetközi együttműködést és egyéb tevékenységeket;
- a veszélyhelyzethez kapcsolódó nemzetközi és diplomáciai feladatok modellezése, gyakorolása, más nemzetekkel való kapcsolattartás;
- a vezetői felkészítés elméleti tananyagának gyakorlatban való alkalmazása, a vezetői kompetenciák fejlesztése;
- a katonai, rendészeti és polgári vezetést támogató, korszerű informatikai, híradórendszerek alkalmazásának gyakorlása *(Robotzsaru, Mars, Maraton-Terra, EDR)*, számítógépes adatbázis létrehozása;
- a vezetői felkészítés elméleti tananyagának gyakorlatban való alkalmazása, a vezetői kompetenciák fejlesztése;
- a kapcsolat erősítése az egyetemi képzés, valamint a fegyveres és rendvédelmi szervek időszerű feladatai és tevékenységei között, ennek során a tapasztalatok kölcsönös hasznosítása, illetve a jóváhagyott tervek, a működő rendszerek és eljárások közös továbbfejlesztése elméletben és gyakorlatban;

- hozzájárulás a közszolgálat különböző alrendszereinek harmonizálásához, az egységes közszolgálati szemlélet erősítéséhez, valamint a közszolgálati tisztviselők kompetenciafejlesztéséhez;
- a különleges jogrend bevezetésének alapvető kérdései, folyamata, mozzanatainak vizsgálata, illetve egy olyan tevékenységrendszer modellezése, amely az országot érő váratlan veszélyhelyzet elhárításához szükséges;
- a rendvédelmi szervek, a honvédség, a katasztrófavédelem és más együttműködő szervezetek közös tevékenységének és együttműködésének modellezése; közös mentési, biztosítási feladatok végrehajtása;
- az egyetemi képzés és a közszolgálati szervek időszerű feladatai és tevékenysége közötti kapcsolat erősítése, továbbá a tapasztalatok kölcsönös hasznosítása, a jóváhagyott tervek, a működő rendszerek és eljárások közös továbbfejlesztése az elméletben és a gyakorlatban.

A nevelési célok:

- Az egységes közszolgálati szemléletmód közelítése, a hazai és nemzetközi együttműködés a vezetői munkakörökre jellemző, valóságot megközelítő helyzetekben.
- A hallgatók szakmai felkészültségének és személyiségének sokoldalú fejlesztése, hazai és nemzetközi kapcsolatok erősítése.

1.1.2. A gyakorlat időpontja és időtartama, a résztvevők tervezett létszáma, helyszínei

Minden évben április hónap második felében zajlik a gyakorlat. Az első napon a felkészülés és az első két mozzanat lejátszása 8 tanórában (reggel 8 és délután 4 között) történik. A második napon a betervezett mozzanatok folytatódnak, valamint a gyakorlat fő részeinek végrehajtására ismét 8 tanórában (reggel 8 és délután 4 között) kerül sor.

A résztvevők:

- körülbelül 800 NKE-hallgató (alap- és mesterképzés);
- körülbelül 30 külföldi hallgató (Erasmus-ösztöndíjasok és elsősorban a szomszédos országok társintézményeiről érkezők – a küldő országok jellemzően Ausztria, Szlovákia, Románia, Szerbia, Lengyelország, Horvátország, Szlovénia);
- 70+10 NKE-s és külföldi oktató (megfigyelői, aljátásozói és segítői feladatkörben);
- a hazai társszervek állományából körülbelül 80 fő (nem oktató) megfigyelői szerep-körben.

A gyakorlat helyszínei:

- Valós (esemény szerinti) helyszín: a gyakorlatrészek tervei alapján a komplex rendészeti gyakorlat a helyzetbeállításnak megfelelően Magyarország valamely térségét jelöli ki.
- Virtuális helyszín: a honvédség kijelölt erőinek felkészítése (a békefenntartói feladat Magyarország területére kidolgozott, fiktív környezetben játszódik, valós elemekkel kombinálva).

- A gyakorlat levezetésének valós helyszínei (video-összeköttetéssel):
  - az NKE Ludovika főépülete és a tanépület kijelölt tantermei,
  - az NKE Hungária körüli épületei, a Díszterem, a Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar tantermei (2. épület) és számítástechnikai kabinetjei,
  - az ócsai vagy a csobánkai gyakorlótér. A HHK-hallgatók és a rendészeti hallgatók egy része a vezetési törzsek által meghatározott gyakorlati feladatot hajtja végre (például Ellenőrző Áteresztő Pont működtetése, fegyveres csoport felszámolása, határátkelőhely üzemeltetése stb.)

A tantermi és terepen lévő helyszínek egymással való kapcsolattartása mobil és telepített vezetési eszközökkel és videokonferenciára alkalmas technikai rendszer segítségével történik.

1.1.3. Az egyes gyakorlatrészek levezetésének elgondolása

A gyakorlat vezetése által kiadott közlések alapján a fegyveres, rendvédelmi, közigazgatási és egyéb együttműködő szervek a saját felelősségi körükben intézkedéseket tesznek a különleges jogrend bevezetése (veszélyhelyzet)¹ érdekében, felkészülnek a kidolgozott tervek alkalmazására.

A gyakorlók hallgatók megtervezik a saját erőknél, eszközöknek a veszélyeztető hatásokkal arányos alkalmazását. A beállított helyzetben szereplő fegyveres, rendvédelmi, közigazgatási és egyéb együttműködő szervek területi illetékességük szerint, a szervezeti hierarchiának megfelelő lépcsőzéssel hajtják végre a feladatokat, ennek során igénybe veszik a rendelkezésre álló tartalékokat, a megerősítésükre kijelölt erőket és a bevonható szervezeteiket. A hallgatók a helyi, területi, országos, kormányzati, valamint nemzetközi szinteken megállapított feladatok ellátására létrehozott szerv vezetőjeként, valamint az együttműködő és a bevonható szervektől delegált tisztekből/tisztviselőkből összeállított törzsek tagjaként tevékenykednek. A részt vevő szervezetek kompetenciája szerinti vezetési feladatokat hajtják végre, és érvényesítik a vezetői munkának azon sajátosságait, amelyek a kialakult helyzetnek megfelelnek.

A gyakorlat során egy telephelyen általában két, egymással párhuzamosan működő, azonos szervezetű és feladatrendszerű gyakorlók szervezet alakul meg és működik. Ezáltal biztosítható, hogy a hallgatói törzsek minél több tagjának legyen feladata. A duplikálás kisé bonyolítja a gyakorlat levezetését, hiszen kétszer annyi megfigyelői, döntnöki állomány szükséges, de érdekessé is teszi a gyakorlatot, mert eltérő feladatmegoldásokkal számolhatunk. Ez a módszer a korábbi vezetési gyakorlatok során is bevált!

¹ A kormány az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető *elemi csapás vagy ipari szerencsétlenség esetén*, valamint ezek következményeinek az elhárítása érdekében veszélyhelyzetet hirdet ki, és sarkalatos törvényben meghatározott rendkívüli intézkedéseket vezethet be.

1.1.4. A gyakorlat tervének kidolgozása és levezetésének előkészítése

A gyakorlat tervének kidolgozása a valóságban is alkalmazott egységes elvek és követelmények szerint történik. A kidolgozását – az oktatási rektorhelyettes koordinációja mellett – a kari dékánok/karközi intézetigazgatók által vezetett munkacsoportok hajtják végre.

A részt vevő (saját) hallgatói állomány részére a gyakorlatot megelőzően felkészítő foglalkozások kerülnek levezetésre, ahol a gyakorlat főbb mozzanatairól és a tevékenység rendjéről esik szó. A gyakorlatra meghívásra kerülnek a megrendelő szervezetek, valamint a hazai és külföldi társszervek vezetői, képviselői is. Ők megkapják a gyakorlat fő mozzanatainak összefoglaló anyagát, és hozzáférést kapnak az internetes adatbázisokhoz. A külföldi vendégek (szomszédos országok) részére a gyakorlaton való részvétel mellett általában workshopot szervezünk.

Az Egyetemi Kidolgozó Csoport – az abba delegált kari/intézeti képviselők révén – biztosítja, hogy a feladat a többi kar/intézet feladatával összhangban legyen. Minden hivatásrend a saját tevékenységére legjellemzőbb tevékenységeket tervezi be, amelyek összhangban vannak a kialakult helyzettel.

1.1.5. Tájékoztató anyagok

- Bemutató kisfilm az előző gyakorlatokról a partnerek meghívásához (~3 perces, angol nyelven). Az angol feliratos videó elérhető az alábbi linken: www.youtube.com/watch?v=1Muhj9n4rpM&feature=youtu.be
- Bemutató kiadvány az NKE-ről és a levezetett gyakorlatokról (magyar és angol nyelven). Az angol nyelvű tájékoztató füzet elérhető itt: <http://en.uni-nke.hu/no-menu/esemenyek/2016/04/18/the-storm-joint-public-service-exercise>

A gyakorlaton egy *alap- és indító feladat* kidolgozása történik (alaphelyzettel), ehhez kapcsolódik:

- a gyakorlat *részletes feladata*,
- a gyakorlat *kiegészítő feladata*,
- a gyakorlat *levezetési terve*.

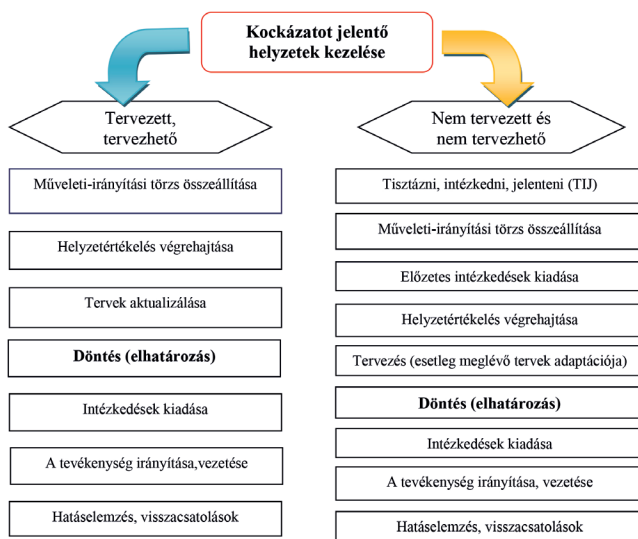
Minden kidolgozott anyag az intraneten megtalálható, a gyakorlat résztvevői számára elérhető.

1.2. A kockázatot jelentő helyzetek kezelése és az ahhoz kapcsolódó feladatok

Az Alaptörvényben,² a rendőrségi törvényben,³ a honvédelmi törvényben,⁴ a Katasztrófavédelmi törvényben⁵ foglaltak alapján a végrehajtott feladatok minden szervezet esetében megkövetelik az ideiglenes szervezeti elemek létrehozását és a feladatok koordinálását. E feladatrendszer eredményes végrehajtásához a végrehajtott és közreműködő szervezeteken belül szükség van ideiglenes vezető-irányító elemek (műveleti törzsek) létrehozására, amelyek természetesen kiegészülnek az együttműködésre kötelezett szervezetek összekötőivel.

1.2.1. A kockázatot jelentő helyzetek kezelése

Kockázatot jelentő helyzetnek azt nevezzük, amikor olyan állapot alakul ki, amely a „szokásostól”, a „mindennapitól” eltér, és valamilyen rendészeti beavatkozást igényel, továbbá a hon- és rendvédelmi erők vezetésére ideiglenes vezetési szervek jönnek létre. Az adott feladatot ezen erők a műveleti-irányítási törzs⁶ irányításával hajtják végre.

1. ábra

A kockázatot jelentő helyzetek kezelése

Forrás: a szerző saját szerkesztése

² Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.).

³ 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről, I. §. 1 bekezdés.

⁴ 2011. évi CXIII. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről.

⁵ 2011. évi CXXVIII. törvény a katasztrófavédelemről.

⁶ A műveleti, műveleti-irányítási törzs szervezeti elemének megnevezése változó, a jegyzetben minden ilyen típusú szervezeten műveleti törzset értünk. (A szerző megjegyzése.)

Érdemes áttekinteni az 1. ábrát, amelyen a tervezhető és a nem tervezett kockázatokat jelentő helyzetek kezelésének vezetői-irányítói munkafolyamata kerül összehasonlításra.

A kockázatot jelentő helyzetek csoportosítása, rendszerezése megkönnyíti a felkészülést a problémák kezelésére, enyhítésére, a következmények felszámolására. Minden ilyen helyzetnek fontos jellemzője a kiterjedés és az intenzitás, hiszen mindkét tényező jelentős befolyással van a tevékenység végrehajtásának módjára.

A kockázatos helyzetek kezelésében részt vevő szervezetek – a legtöbb esetben – az együttműködésre kötelezett más társszervekkel együtt oldják meg a feladatokat. Általában minden szervezet a saját illetékességi körébe eső tevékenységet hajtja végre. Ezáltal megnő a hatékonyság, ugyanis a szervezetek kiegészítik egymást. Ezzel bizonyítják azt, hogy ebben az esetben is érvényesül az együttműködés (szinergia) elve.⁷

Ilyen *kockázatot jelentő helyzetek* lehetnek például:

- a közrendet, közbiztonságot veszélyeztető cselekmények, ahol a rendészeti szervek ereje már nem elegendő;
- a rendkívüli időjárási viszonyok kezelése, károk felszámolása, enyhítése (hó, árvíz, hőség stb);
- járványok, tömeges megbetegedések kezelése;
- migrációs tömegmozgások (tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet)⁸ kezelése;
- egyéb tömegmegmozdulások, torlódások (például traktoros sztrájk, forgalomlassító demonstrációk, határátkelőhelyek eltorlaszolása stb) biztosítása, kezelése;
- egyéb rendkívüli események (ezek skálája rendkívül szerteágazó lehet).

1.2.2. A kockázatot jelentő helyzetek jellemzői, főbb sajátosságai

A vezetési folyamat egyik *legfontosabb és nélkülözhetetlen eleme az információ* (az eseményről, a következményekről, a saját erőkről, az eszközökről, az együttműködők állapotáról, a lakosságról, a területről, a terep- és időjárási körülményekről) és a beérkezett információk elemzése. Az elemzése azért fontos mozzanat, mert hiszen annak eredménye kihatással van a helyzet kezelési alternatíváinak kidolgozására, a döntésre, majd a hatékony, gyors végrehajtásra – a szükséges visszacsatolásokkal, korrekciókkal együtt – egészen az eredeti állapot helyreállításáig, de legalább a normális létfeltételek megteremtéséig.

Mindenképp célszerű az esemény(ek) megtörténte után összegyűjteni a tapasztalatokat, és immár nyugodt körülmények között elemezni és kiértékelni azokat. E tevékenység-sorozat célja, hogy hasonló esetekben az adott eseményt hatékonyabban kezeljük, egyfajta tudásbázist hozunk létre (a korábban megtörtént események, történések, a szolgálati tapasztalatok, az összefoglaló jelentések feldolgozása), amely rendszerbe foglalja és értékeli a korábbi események kezeléséhez köthető tapasztalatokat.

Vezetésméleti alapvetés, hogy az eseményt lehetőleg ott kell kezelni, ahol keletkezik, ott, ahol a legtöbb információ áll rendelkezésre és ahol kétsédelem nélkül be lehet avatkozni

⁷ A *szinergia* szó görög eredetű, szó szerint együttműködést jelent. Ez a kifejezés arra utal, hogy ha a rendelkezésre álló erőket és eszközöket egyidejűleg és összehangolt módon alkalmazzuk (ahelyett, hogy külön-külön működtetnénk azokat), akkor az mennyiségi és/vagy minőségi többletet eredményez.

⁸ Ennek alapján: 2007. évi LXXX. törvény a menedékgjéről, IX/A. fejezet.

(szubszidiaritás elve). Esetenként e szervezeteknek az állampolgárok életének normális működésébe is be kell avatkozniuk: tiltaniuk, korlátozniuk, kötelezniük kell (például lezárni bizonyos területeket egy madárinfluenza-járvány vagy egy rendezvény esetén). Az érintett területen és időben *rendkívüli intézkedéseket kell bevezetni*. Egy ilyen helyzet akár az állampolgári jogok átmeneti korlátozását is igényelheti, és jelentős gazdasági veszteséggel, súlyos érdeksérelemmel járhat, ezért azt sajátosan, a megszokottól eltérő módon kell kezelni. Az eseményeket folyamatosan figyelemmel kell követni, illetve fontos a kommunikáció, ami szintén a műveleti törzs feladatai közé tartozik.

A kockázatot jelentő helyzetek többségében szükség lehet az erő és az eszközök átcsoportosítására. Ezek az intézkedések és szükségletek azonban gyakran még lokalizálhatók és időben is jól behatárolhatók. Nem nélkülözhetik azonban az összehangolt, sokszereplős és személyes felelősségű, megalapozott döntés-előkészítést, a döntések sorozatát és a teendők végrehajtásának koordinációját. A döntés előkészítésének és a döntésnek széles körű, sokrétű információelemzésen kell alapulnia. Ezt a törzs végzi el és tárja a parancsnok elé. A műveleti-irányítási tevékenység teljes folyamatában interaktív információáramlás, elemzés és kommunikáció valósul meg, amellyel a törzs maximálisan kiszolgálja a parancsnokot. (1. melléklet)

1.3. A vezetési és irányítási modellek

A vezetélmélet tudományában is elfogadott és alkalmazott rendszerszemléletű megközelítés alapján megállapítható, hogy a szervezetek sajátos vezetési rendszerrel rendelkeznek. Ebben az összefüggésben vezetési rendszeren a szervezetekben megtalálható vezető szervek belső kapcsolat- és viszonyrendszerét értjük, amelynek segítségével meghozzák a vezetői döntéseket, kidolgozzák és kiadják az alárendeltek számára a végrehajtandó feladatokat, biztosítják a végrehajtás feltételeit és ellenőrzik azokat.

A hon- és rendvédelmi szerveknél az irányítási rendszer közvetetten érvényesül a vezetettek tevékenységében, így meghatározó szereppel bír a szervezetek által végrehajtandó feladatok rendszere és a szervezetek nagyságrendje. A műveleti irányítást ideiglenes szervezeti elem hajtja végre, amely átveszi az irányítási és vezetési funkciókat a különleges helyzet(ek) kezelésében. Egyfajta át-alárendelés⁹ jön létre, amely során a törzs esetenként át is veszi az irányítási feladatokat az alárendelt szervezetek fölött.

Ahhoz, hogy a vezetélmélet rendszerében el tudjuk helyezni a műveleti-irányítási modellt, szükséges tanulmányoznunk a szervezetek által alkalmazott különböző vezetési modelleket. Ezekre a szervezetekre alapvetően a centralizált vezetési modell a jellemző, amely a döntési hatás- és illetékességi körök központosításával jár együtt. Az egyes szervezeti elemek közötti információáramlás iránya alapvetően felülről lefelé (vertikálisan) halad, amely a felsőbb szintről érkező intézkedésekben, utasításokban, parancsokban testesül meg. Az azonnali és gyors információáramlás a kialakított ügyeleti és jelentési rendszereken keresztül, az alsóbb vezetési szintekről is biztosított. Az az ideális állapot, amikor a releváns

⁹ Az alegység (szervezet) megmarad az eredeti szervezeti kötelékében, de az át-alárendelés időtartama alatt köteles végrehajtani az ideiglenesen fölérendelt eljáró szervezet utasításait. (A szerző megjegyzése.)

információ a lehető legrövidebb időn belül eljut a legalacsonyabb szintről a legmagasabb szintig és vissza.

A különböző szervezetek szervezeti felépítése változatos. Jelen vannak a lineáris és a funkcionális szervezeti modellek is. Ezek a különböző szervezeti felépítésű modellek az egyes szervezetekben általában kombináltan jelentkeznek, kihasználva az alkalmazott modell előnyeit.

A vezető egy időben rengeteg helyről kaphat információt, az idő szorításában mindig cselekvési kényszerben van, elemeznie, értékelnie kell a beérkező információkat és reagálnia kell azokra, miközben folyamatosan vezetnie kell az alárendeltek tevékenységét.

1.3.1. Lineáris irányítási modell

A lineáris szervezet az ún. *egyvonalas szervezeti forma* klasszikus példája, amely azt jelenti, hogy minden beosztottnak egyetlen főnöke van, és csak egy személytől kaphat utasítást. Ezt a kis létszámú, hasonló jellegű feladatokat végrehajtó polgári, hon- és rendvédelmi szervezeteknél alkalmazzák. Ilyen rendszerben történik az állandó vagy ideiglenes szervezeti egységek irányítása, a különböző állandó vagy ideiglenes szervezetek (járőr-csoportok, járőrök) vezetése. Jellemzője, hogy a szervezet élén álló parancsnok (vezető) a szolgálati utat használja fel a tevékenység vezetésére. A szervezetszerű helyettes(ek) segíti(k), tehermentesíti(k) a parancsnokot (vezetőt) a vezető-irányító munkában, illetve bizonyos feladatok végrehajtásában. *Többszintű irányítási modellről* akkor beszélünk, ha a szervezetek több lépcsőben, egymással alá-fölé rendeltségben helyezkednek el (például szakasz-, századkötelék).

1.3.2. Törzskari irányítási modell

Ezt a vezetési modellt alkalmazhatják azokban a szervezetekben, ahol a század szintjénél magasabb (zászlóalj)¹⁰ szintű kötelékeket vezetnek, és ahol a vezetők (parancsnokok) döntéseit a különböző szakterületekre szakosodott emberek (szakértők, előadók, törzstisztek) készítik elő, de minden jogkör a vezető (a parancsnok) kezében összpontosul. Ez az irányítási modell a (vezető) parancsnok mellett létrehozott törzskarról kapta a nevét.

A törzskar az előjáró munkáját közvetlenül támogatva részt vesz a szakmai döntések kialakításában, végrehajtásuk megszervezésében, irányításában és ellenőrzésében. Az egyes szakirányítási feladatokon túl feladatuk kaphatják még az alsóbb szintű (alárendelt) szervezet(ek) munkájának folyamatos figyelemmel kísérését és közvetlen felügyeletét is (például irányítási rendszer). A törzskari modellben a szervezetnek a fő munkafolyamatok szerinti tagolása is elképzelhető. Ilyenkor egy-egy hasonló szakmai feladat szerinti funkció alapján megosztják a feladatokat a szervezeten belül (például funkcionális törzskari irányítási

¹⁰ A tárgyalt vezetési modellt elsősorban a Magyar Honvédségnél alkalmazzák. A rendőrség esetében nem jellemző ezen modell alkalmazása, de az alkotmányos jogrend rendkívüli időszakában a létrehozott ideiglenes rendvédelmi szervezeteknél alkalmazható. (A szerző megjegyzése.)

modell). Ezt a modellt a szakirányítási és az egyszemélyi vezetői (parancsnoki) irányítás egyidejű megvalósítása miatt többvonalasnak tekinthetjük.

1.3.3. Funkcionális törzskari irányítási modell

A műveleti-irányítási szervezetekben ez a modell az elsődleges. Napjaink szervezeteiben a feladatok túlnyomó többsége annyira speciális szakértelmet igényel, hogy a szakmai és az általános vezetői irányítás különválnak. A funkcionális törzskari modellben megmarad a szervezeti szintek közötti közvetlen vezető–vezető közötti kapcsolat, azonban a szakmai irányító szervek a szakmai terület irányításához közvetlen felhatalmazással rendelkeznek, mégpedig úgy, hogy az irányított alsóbb szintű szervezet vezetőjének tájékoztatása mellett, közvetlenül az alsóbb szervezeti szint szakirányító szerveinek juttatják el az információkat.

A törzstisztek – akik általában az egyes szakterületek szakemberei – a helyes szakmai döntések meghozatalához lehetőséget kapnak a közvetlen információszerzésre, amit esetenként adatszolgáltatással, helyszíni ellenőrzéssel, beszámoltatással oldanak meg. Ebben a szervezeti modellben a parancsnok fő szerepe a döntés, a tevékenység koordinálása és az ellenőrzés.

Ez a vezetési modell a szervezetszerű vezetők szakmai hozzáértését kevésbé igényli, de felelősséget és áttekintőképességet igényel. Az alsóbb szintű vezetők irányában a tájékoztató kötelezettség bürokratizálhatja a szervezetet és a szervezeti szintek közötti viszonyokat.

1.3.4. A műveleti-irányítási törzs

A szervezetek szolgálati tevékenységében kiemelt jelentősége van az összetett műveletek vezetésének. Ennek előkészítése és végrehajtása közreműködő szervek vezető és beosztott állományától magas fokú szakmai ismereteket, hozzáértést és tervszerűséget igényel.

A műveleti törzs a műveletek vezetésének alapvető szerve. Ideiglenesen működtetett szervezeti elem, amely általában az adott feladat végrehajtására szerveződik, de közvetlenül részt vesz az alárendeltek feladatainak megtervezésében, a végrehajtás szervezésében és irányításában.

A műveleti-irányítási törzs alapvető feladatai:

- a kialakult helyzet, valamint az annak kezelésében részt vevő és együttműködő szervek helyzetére vonatkozó információk állandó ismerete, adatok gyűjtése, nyilvántartása, elemzése, értékelése;
- a művelet vezetőjének elhatározásához szükséges számvetések, javaslatok elkészítése;
- az alkalmazási tervek, írásos intézkedések, parancsok, jelentések, tájékoztatások kidolgozása, a szóban kiadott parancsok rögzítése, okmányolása;
- a feladatok eljuttatása az alárendeltekhez és a felkészülés megszervezése azok végrehajtásához;
- a vezetési pont(ok) működtetése;
- a tapasztalatok gyűjtése, tanulmányozása, elemzése, általánosítása, az alárendeltekhez és az eljáróhoz való eljuttatása;

- az alárendeltek részére megszabott feladatok végrehajtásának segítése és ellenőrzése;
- a minden oldalú biztosítás feladatainak megtervezése és végrehajtásuk összehangolása;
- a híradás és az együttműködés rendszerének fenntartása;
- az informatikai rendszer üzemeltetése.

A különleges helyzetek kezelésben közreműködő műveleti törzsek sajátosságai:

- a szervezetekre jellemző az egyszemélyi parancsnoki (vezetői) rendszer;
- a gyorsan változó körülmények miatt szükséges lehet az erők és eszközök operatív alkalmazása;
- az irányított szervezetekre való folyamatos ráhatás biztosítása, a vezetés és irányítás aktivitása, szilárdsága;
- a szervezetek vezetési módszereinek rejtett, esetenként váratlan, bizonyos esetekben kiszámítható vagy kiszámíthatatlan alkalmazása;
- a szervezet tagjainak alá-főlé rendeltségi viszonya, a parancsadási jog és végrehajtási kötelezettség;
- a korszerű vezetéstechnikai és bevetési központok alkalmazása, valamint az állandó és valósidejű információkat szolgáltató technikai háttér biztosítása;
- a beavatkozó (bevetési) erők sajátos szervezeti hierarchiája, amely lehetővé teszi a feladathoz illeszkedő horizontális és vertikális szervezeti felépítés megalkotását;
- a közös műveletben részt vevő erők általában saját informatikai rendszereiket alkalmazzák saját vezetési-irányítási feladatok végrehajtása során, ezért meg kell teremteni az informatikai rendszerek közötti információátvitel feltételeit.

1.3.4.1. A műveleti-irányítási törzsekkel szemben támasztott fontosabb követelmények

A törzsek munkájával szembeni legfontosabb követelmény a céltudatosság, az operativitás, a szervezettség, az előrelátás, a kezdeményező készség, a törzsek és az alárendeltek közötti szoros kapcsolat.

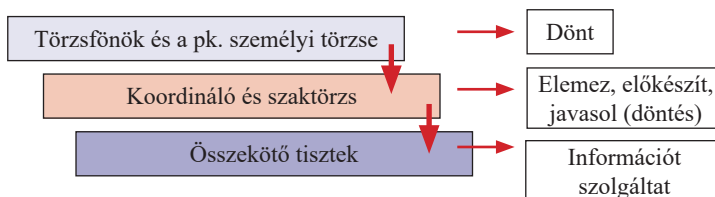
- A *céltudatosság* azt jelenti, hogy a törzs állandóan törekszik a feladatok közül a legfontosabb kiválasztására és megoldására, meghatározza azokat a prioritásokat, amelyek a tevékenység végrehajtása szempontjából a legfontosabbak.
- Az *operativitás* a törzsek azon képessége, amely birtokában meghatározott időn belül végrehajtják a feladatokat, a rendelkezésre álló időből 2/3 részt biztosítanak az alárendeltjeik részére a felkészülésre, a kialakult helyzettől függően alakítják a további munka formáit és módszereit.
- A *szervezettség* a logikusan megtervezett munkafolyamatok végrehajtásában ölt testet, amelynek érdekében szükséges a feladatok és tevékenységek észszerű megosztása a különböző vezető szervek és a végrehajtó szervek között.
- Az *előrelátás* abban jut kifejezésre, hogy a törzs képes előre látni a folyamatokat, egyben meghatározni a valószínű helyzet alakulását, megállapítani a fennálló helyzet további kimenetelének lehetőségeit, azokra ellenintézkedéseket fogantatni.

- A *kezdeményezőképeség* azt jelenti, hogy a törzs felismeri a döntési pontokat, ellen-
tevékenységet folytatva kezeli a kialakult helyzetet. Megtalálja az adott szituációban
legcélravezetőbb megoldásokat és kivitelezi azokat. (Ez a követelmény a gyorsan
változó és bonyolult helyzetekkor rendkívül fontos, hiszen új vagy váratlan feladatok
jelentkezése esetén az alárendeltek igénylik az előljáró törzs azonnali reakcióját.)¹¹
- A *törzsek és az alárendeltek közötti szoros kapcsolat* alapvető és elengedhetetlen
feltétele az alárendeltek állapotának ismerete. Ez megteremthető a híradó- és infor-
matikai csatornák segítségével történő folyamatos információáramlással, informá-
ciócserével. Az alárendeltek és a törzsek közötti kapcsolat akkor lesz hatékony, ha
közösben tudják kezelni a megoldandó problémákat, ha a törzs időben tájékoztatja
az alárendeltek a kialakult helyzetről, a várható feladatok végrehajtásának mód-
járól, a logisztikai-informatikai biztosításról, a vezetésről, a híradásról, a végrehajtás
helyzetéről, a szomszédok és együttműködők tevékenységéről és állapotáról.

A törzs legfontosabb feladata: az információk összegyűjtése, elemzése, nyilvántartása, a felmerülő igények összegyűjtése, a prioritások meghatározása, a parancsnok részé-
re és a tevékenység előkészítése, vezetése, ellenőrzése, a szükséges nyilvántartások vezetése
és a mindenkor kialakult helyzet ismerete.

1.3.4.2. A műveleti törzsek általános felépítése

Elméleti megközelítés alapján a törzsek általános felépítése a következő lehet, amely álta-
lában három szintet foglalhat magában az ábrán látható módon és feladattal.

2. ábra

A műveleti törzsek általános felépítése

Forrás: a szerző saját szerkesztése

A szervezet csúcán a vezető (parancsnok) helyezkedik el, egyszemélyi felelős vezetőként felel az általa vezetett szervezet teljes működéséért. Szerepe, hogy összefogja az egész szervezet tevékenységét, a vezetési funkciók gyakorlásával biztosítsa annak működését, juttassa érvényre a felsőbb szintű vezetőnek (az előljárónak) a szervezet működésével kapcsolatos elvárásait.

¹¹ Az események gyors és éles változásai idején nincs sem idő, sem lehetőség a hosszas parancsnoki mérlegelésre, feladatszabásra, egyre inkább a valós idejű vezetési módszer kerül előtérbe. (A szerző megjegyzése.)

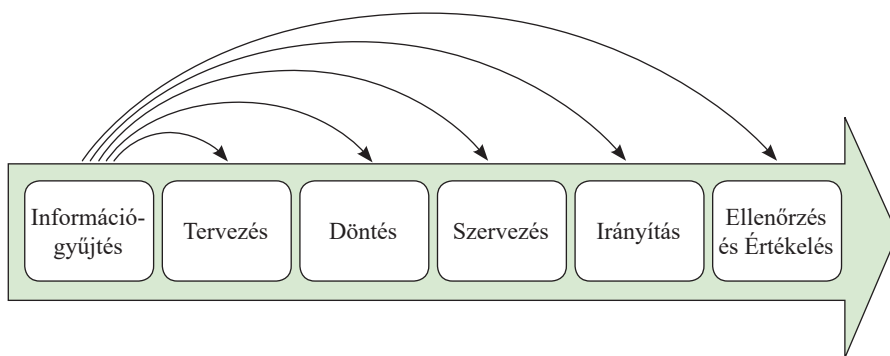
Mindezek alapján: a vezető-irányító munka a vezető olyan személyes, komplex tevékenysége, amelynek része a tevékenység előkészítése, megtervezése, a döntés meghozatala, a munka megszervezése, irányítása, ellenőrzése és értékelése. A vezető munkája során kiegészíti a törzs.

1.4. A vezetési funkciók gyakorlásának általános rendszermodelljének megvalósulása a műveleti-irányítási modellben

A vezetési folyamat rendkívül széles szakirodalmi háttérrel rendelkezik. Esetenként az egyes vezetési funkciók megismétlődhetnek, újra előtérbe kerülhetnek, a folyamat rendkívül rugalmas. Minden vezetési funkció a sikeres tevékenységet készíti elő, a cél az, hogy minél eredményesebb legyen a szervezetünk által végzett munka.

A szervezetek vezetése során alkalmazott *vezetési funkciók* a következők:¹²

1. *információk gyűjtése és feldolgozása* (elemzése), közzlése és felhasználása;
2. *tervezés* (döntési változatok kialakítása, a döntés előkészítése);
3. *döntés* (a legfontosabb vezetési funkció);
4. *szervezés, koordinálás* (a döntés végrehajtásának megszervezése);
5. *irányítás* (a tevékenység vezetése);
6. *ellenőrzés és értékelés*.

3. ábra

A szervezetek vezetése során alkalmazott vezetési funkciók

Forrás: a szerző saját szerkesztése

¹² A rendészeti szervezetek vezetése során alkalmazott vezetési funkciók *A hatékony vezetői munka alapjai a rendőrség helyi szerveinek irányításában és vezetésében* című jegyzetben kerültek feldolgozásra. Rendőrtisztai Főiskola, 2009. Ez a témához kapcsolódó ajánlott irodalom. (A szerző megjegyzése.)

1.5. A vezetési rendszer elemei különleges helyzetekben

A vezetési rendszer elemei szoros kapcsolatban vannak egymással. Tevékenységüket a közösen végrehajtandó célnak rendelik alá, amellyel biztosítva van a tevékenység megtervezésére, megszervezésére és vezetésére irányuló feladatmegosztás a törzs és a vezetési rendszer elemei között.

Ez a tevékenység *komplex feladatrendszert* jelent, amelynek *elemei az alábbiak* lehetnek:

- *A vezetői törzs és a vezetési pontok* tevékenysége biztosítja a folyamatos vezetést, az alárendelt szervezeti elemek tevékenységére történő folyamatos ráhatást.
- Az alárendeltek és az együttműködő erők közös alkalmazása során megvalósul a vezetői törzs által meghatározott és megtervezett tevékenységrendszer.
- *A vezetés módszerei* rendkívül változatosak lehetnek, a parancsnok és a törzs felelőssége, hogy megtalálja a legoptimálisabb vezetési módszereket.
- *A vezetés technikai eszközei* biztosítják a folyamatos helyzetelemzés és információáramlás lehetőségét (az információ megszerzésének eszközei, az információ továbbításának és feldolgozásának eszközei, vezetési okmányok). Figyelembe kell venni azonban, hogy az egyes szervekre eltérő normák vonatkoznak az információk kezelésével összefüggő feladatok végrehajtása során. Az adatátvitel rendjének kialakítása a törzs feladata.

1.5.1. Munka- és feladatmegosztás a parancsnok, a törzsek és az alárendeltek között: a kommunikáció

A vezetési rendszer sikeres működtetésének egyik leglényegesebb feltétele az előljáró és az alárendelt szervezetek közötti kapcsolat kialakítása, az összehangolt munka feltételeinek biztosítása. Az adott szintű szervezet tevékenységéért – az egyszemélyi vezetés elvének megfelelően – a parancsnok a felelős, munkájában a törzs messzemenően támogatja. Az előljáró törzsek szolgálati személyei az alárendelt törzsek munkájába közvetlenül nem avatkozhatnak be. A műveleti-irányítási rendszerben a kommunikációnak három csatornája van: a parancsnoki; a törzsi és a technikai kommunikáció.

- *A parancsnoki kommunikáció* az a közvetlen kapocs, amelynek során a parancsnok és utasítások eljutnak az alárendelt parancsnokokhoz. Ez a csatorna a parancsnokok között jön létre.
- *A törzsek közötti kommunikáció* (törzscsatorna) a törzsekbe beosztott törzstisztek (vezető törzsek, alárendelt törzsek és együttműködő törzsek) közötti kapcsolatot jelenti.
- *A technikai kommunikáció* az információk továbbításának azon módja, amely során megvalósul az egyéb adatok cseréje (például élő videoközvetítés a helyszínről, mérőműszerek jelzései stb.)

1.5.2. A műveleti-irányítási törzs a döntés előkészítésében, a műveleti törzs együttműködése, koordináló, tervező munkája

A törzs legfontosabb feladatainak egyike az együttműködés megtervezése és koordinálása. Az együttműködés célja, hogy a tevékenységben részt vevők a törvényes előírások, a szervezetek belső normáinak betartásával, hatáskörük és illetékességük érvényesítésével, a feladatok pontos megfogalmazásával, az alkalmazás helyszínének körültekintő kiválasztásával, az együttműködő erők és eszközök meghatározásával, tevékenységük összehangolásával, a határidők, a felelősök és a követelmények pontos megjelölésével biztosítsák a szervezet tevékenységének sikerességét.

Az együttműködés megszervezésének általános jellemzői:

- az együttműködés hatáskör és illetékesség alapján szervezett, egymásnak alá nem rendelt, azonos szintű, hasonló érdekeltségű szervezetek és személyek között valósul meg;
- felsőbb szinten *szorosan beszabályozott* (rendeletek, parancsok, intézkedések, megállapodások, szerződések);
- *felülről lefelé szervezett*;
- *kölcsönösség alapján szerveződik*;
- nemzetközi, nemzeti, központi, területi és helyi szinten tervezett és szervezett;
- az együttműködés eredményeképpen megnő a bevonható erők és eszközök aránya, és ezzel együtt a szervezet hatékonysága is (például kiegészítő információk a Nemzetbiztonsági Hivataltól).

Az együttműködés általános követelményei:

- az együttműködési helyzet és a szervezetek felismerése,
- a közös érdek megléte (szervezeti, nemzeti, nemzetközi),
- kezdeményező fellépés,
- célirányosság a szervezetek kiválasztásában, bevonásában, alkalmazásában,
- az alkalmazás közös szabályai,
- tervszerűség,
- szervezettség,
- egységes ismeret,
- begyakoroltság,
- tartósság,
- kölcsönösség,
- folyamatosság,
- megbízhatóság,
- együttműködési képesség megléte,
- az írásban való rögzítettség (jegyzőkönyv, terv, egyezmény, megállapodás, szerződés, intézkedés stb.).

Az együttműködés megszervezését és fenntartását a vezetői és a törzsmunka alapvető részeként kell kezelni, továbbá minden vezetési szinten a vezetési tevékenység állandó eleme.

A vezetők az együttműködés megszervezése alkalmával feladat, cél, idő és hely (terep) alapján összehangolják szervezeteik közös tevékenységét, az erők és eszközök alkalmazását, feladataik végrehajtásának rendjét, és pontosítják a biztosítással kapcsolatos rendszabályokat. Kialakítják az összeköttetés megvalósításának módjait és formáit, kidolgozzák a jelek és jelzések egységes rendszerét. A vezetők és a vezető szervek a helyzet változásának megfelelően időben lejtuttatják a feladatokat a végrehajtókhoz, mellyel együtt pontosítják vagy újraszervezik az együttműködés korábban rögzített rendjét. Általában az együttműködés megszervezhető hagyományos vagy digitális térképen, terepen vagy terepasztalon. Különleges esetekben más módon is megszervezhető, például maketten. Az együttműködés rendjével kapcsolatos utasítások írásos parancsban is rögzíthetők, elfogadott és kialakult formája az intézkedési tervben való rögzítés.

Az együttműködés sikerének tényezői az alábbiak:

- a saját feladatok pontos ismerete, begyakorlottsága,
- a saját és az együttműködő szervekre vonatkozó szabályok és követelmények ismerete,
- az együttműködő szervek feladatainak és alkalmazási szabályainak ismerete,
- a résztvevők tevékenységének összehangolása,
- a rendszeres, kellő idejű, kölcsönös tájékoztatás,
- a megbízható összeköttetés megszervezése és folyamatos fenntartása,
- az egységes együttműködési jelek, jelzések meghatározása,
- az együttműködési feladatok begyakorlása,
- egymás hatáskörének és jogkörének tiszteletben tartása,
- a biztosítás folyamatossága.

1.5.3. A törzs felkészítése a feladatok végrehajtására és az információ gyűjtése

A művelet vezetője a rendelkezésre álló információk alapján felkészül törzsének eligazítására. Összevonja a törzset, tájékoztatja őket a művelet tárgyáról, céljáról és a tudomására jutott információkról, illetve konkrétan meghatározza számukra a művelet előkészítésével és megszervezésével kapcsolatos feladatokat. A felkészítés során a „klasszikus parancsnoki munkasorrend” elemeit tekintik át, töltik meg tartalommal.¹³

A műveleti-irányítási törzs az információk gyűjtése, rögzítése, elemzése, kiválasztása és a döntés előkészítése során az alábbi forrásokat veszi igénybe:

- a meglévő, rendelkezésre álló adatok,
- az előjárótól kapott utasítások,
- alárendeltek jelentései, értesülései,
- együttműködő szervektől kapott tájékoztatások,
- egyéb helyről beszerzett információk.

¹³ Feladatvétel, feladat tisztázás (információgyűjtés, -elemzés, -értékelés), előzetes intézkedések kiadása, időszámvetés, helyzetértékelés, elhatározás, a tevékenység minden oldalú biztosítása, a tevékenység vezetése, a tevékenység ellenőrzése és értékelése.

A törzs következtetést von le az alábbiak szerint:

- melyek azok az információk és adatok, amelyekre a jogsértők elfogása és a jogsértő cselekmények megelőzése érdekében műveletet szükséges bevezetni,
- mennyire megbízható az információ,
- milyen új adatok beszerzése szükséges,
- illetve milyen hatással bír az információ a döntés előkészítésére.

1.5.3.1. A feladat tisztázása és az időszámvetés

A feladattisztázás és időszámvetés elvégzése során a törzs tisztázza

- a művelet formáját és típusát,
- a szervezet helyét, szerepét a műveletben,
- a művelet bevezetésének célját, a művelet bevezetésének időpontját,
- hol, milyen erők és eszközök állnak rendelkezésre,
- van-e megerősítés,
- kiket és milyen eszközöket lehet igénybe venni, azok tevékenysége és bevonási lehetősége,
- a szomszédos szervek tevékenysége, feladat-végrehajtásba történő bevonási lehetősége,
- milyen szolgálati tevékenységet kell bevezetni,
- milyen korlátozó intézkedések érvényesülnek a területre és a végrehajtókra:
  - készenlét ideje, jelentések rendje,
  - a tevékenység befejezésének ideje,
  - az erők és eszközök alkalmazásának szabályai,
  - az együttműködéssel kapcsolatos korlátozások,
  - a vezetéshez, irányításhoz kapcsolódó kööttségek, alárendeltség,
  - az ellátással, szállítással kapcsolatos követelmények,
  - egyéb.

A törzs következtetést von le

- a megoldandó feladatra,
- az erők és eszközök alkalmazására (saját, együttműködő, bevonhatók),
- a biztosítási, ellátási feladatokra,
- a vezetés rendjére nézvést.

Az időszámvetés az alábbi elemeket tartalmazza:

- a kidolgozó munka befejezésének határideje,
- a kidolgozó munkára rendelkezésre álló idő,
- az erők felkészítésének időpontja,
- a felkészítésre rendelkezésre álló idő,
- a feladatok megszabásának ideje,
- a pozíció felvételéhez kapcsolódó szállítás megkezdése és befejezése,
- a készenlét ideje,
- a művelet időtartama alatt a világos és sötét idő,

- a biztosítási (művelti) terv elkészítésének ideje,
- az erők beérkezésének ideje (saját, együttműködő, megerősítők),
- a művelet befejezésének ideje,
- a beszállítás megkezdésének ideje,
- jelentések ideje és rendje,
- értékelések elkészítésének ideje,
- a tevékenységben részt vevők előtt a művelet értékelése,
- az értékelések felterjesztése,
- a tapasztalatok hasznosítása.

Következtetést kell levonni

- az előkészítés feladataira,
- a megszervezés feladataira,
- az erők és eszközök beérkezésére, felkészítésére és alkalmazására,
- az egyes feladatok végrehajtásának időpontjaira és azokra rendelkezésre álló időre,
- valamint a jelentési és egyéb kötelezettségek figyelembevételére, teljesítésére nézvést.

Az események kezelése során az intézkedés többször is kiadható, erre az alábbiak vonatkoznak:

- a művelti törzs kiértékelése, tájékoztatása, feladataik meghatározása az előkészítés, a megtervezés, megszervezés végrehajtására,
- a részt vevő erők (saját, együttműködő, megerősítő, bevonható) felmérése, értesítése az igénybevételről, öltözetről, felszerelésről, fegyverzetéről, a tevékenység logisztikai biztosításának feladatairól,
- a csapaterő értesítése a várható feladataikról,
- a szomszédok értesítése a várható feladataikról,
- az együttműködők értesítése a várható feladataikról,
- a megerősítők értesítése a várható feladataikról,

1.5.3.2. A művelet tárgyának és az események során kialakult helyzetnek az értékelése

Ide tartozik a közrend, közbiztonság helyzete (például a veszélyeztetett térség közbiztonsági helyzete, a bűnügyi fertőzöttség, az államhatárra, közbiztonságra veszélyes személyek helyzete, a határbiztonság, a határhelyzet, a határviszonylati kontaktus, a határrend helyzete, a határforgalom alakulása) és egyéb kialakult helyzet elemzése. *Kiemelendő*

- a kiváltó okok értékelése (az előjárói utasítás, az együttműködő kérése, az esemény megelőzése, megakadályozása, megszakítása),
- illetve *az ellentévékenység célja, jellege, jellemzői.*

Következtetés az alábbiak alapján:

- előre tervezhető műveletről van-e szó, vagy sem,
- van-e elegendő idő a megtervezésre, vagy azonnal be kell vezetni (hol és mi történt, mi a kiváltó ok),
- lehet-e számolni jogsértői erőszak, fegyver alkalmazásával,
- a jogsértők milyen várható tevékenységével számolhatunk,
- milyen új adatok beszerzésére van szükség,
- milyen célszerű intézkedéseket célszerű bevezetni,
- mikor és mely együttműködő szerveket kell értesíteni, tájékoztatni.

1.5.3.3. A saját erők és eszközök helyzete

A műveleti törzs tanulmányozza az alábbiakat:

- a rendelkezésre álló erők és eszközök, pénzügyi források,
- az erők és eszközök helyzete a várható alkalmazás idején,
- bevonható erők és eszközök,
- rendelkezésre álló anyagi-technikai eszközök, a mobilitás és vezetés feltételei,
- az együttműködő szervek hol, milyen tevékenységet fejtenek ki, az igénybevételük lehetőségei és feltételei,
- az erők és eszközök alkalmazásának segítő és gátló tényezői,
- illetve hogy a kialakult helyzet speciális szakismeretet és felkészültséget igényel-e.

A törzs következtetést von le az alábbiak vonatkozásában:

- saját erők és eszközök elosztása, alkalmazásuk legcélszerűbb módja,
- gazdaságosan igénybe vehető erők és eszközök, szolgálati állatok (saját erők és együttműködők),
- korlátozó rendszabályok,
- szükséges-e külső erőket igénybe venni, specialistákat alkalmazni,
- az erők és eszközök alkalmazásának feltételei,
- az együttműködés követelményei,
- a vezetés rendje,
- az alkalmazás speciális feltételei.

Általában a művelet végrehajtásához az erők és eszközök korlátozott mértékben állnak rendelkezésre, ezért szükséges a korszerű figyelő- és jelző-, mobilitást és vezetést biztosító eszközök alkalmazása, a tevékenység begyakorlása, a feszes, szervezett, tervszerű együttműködés megvalósítása. Továbbá az állomány magas szintű felkészültsége, szakszerűsége és önállósága (önállóságának biztosítása) az eredményesség elengedhetetlen feltétele.

1.5.3.4. A lakosság értékelése

Itt figyelembe kell venni:

- hogy milyen a lakosság viszonya a műveleti törzs feladatainak az ellátásához,
- kialakult-e az esetleges jogsértők szervezett segítése, mely irányban és kik ezek, mik az alkalmazott módszereik, kell-e számolni erőszakos fellépésükkel, és milyen módon korlátozható a tevékenységük,
- hogy a lakosság körében ki és milyen módon tud segítséget nyújtani.

Következtetés: a lakosság viszonyulása a saját erőkhöz és a jogsértéseket elkövetőkhöz (ha van).

1.5.3.5. Az együttműködők értékelése

Az együttműködők értékelése során számba kell venni a következőket:

- nemzetközi együttműködők helyzete (ha van vagy szükséges),
- hazai együttműködők helyzete, tevékenysége,
- a művelet körzetében lévő együttműködő szervek és tevékenységük,
- az együttműködők bevonási lehetősége, alkalmazásuk rendje és az alkalmazás korlátai,
- az együttműködési feladatok begyakorlottságának szintje,
- az alkalmazási tervek naprakészsége,
- felkészítésük, eligazításuk rendje,
- az értesítés és tájékoztatás feladatai,
- a rendelkezésre álló és bevonható technikai eszközök,
- a vezetésük rendje,
- az alkalmazásuk korlátozó rendszabályai.

Következtetések:

- a műveletbe bevonhatók köre, bevonásuk helye, ideje, módja és feladatai, rendszabályai,
- a bevonható technikai eszközök és alkalmazásuk rendje,
- az erők és eszközök felkészítésének helye, ideje, módja, tevékenység begyakorlottsága,
- velük kapcsolatos biztosítási feladatok,
- az értesítések, tájékoztatások rendje és tartalma,
- a vezetésük és alkalmazásuk szabályai.

Az együttműködés kérdéseit, feladatait és követelményeit a vezetés valamennyi szintjén a szerv alaptevékenységének megfelelően, a kölcsönösség alapján az illetékes szervek megtervezik, megszervezik. A megvalósulás tapasztalatait rendszeresen feldolgozzák, értékelik. A jogsértők elleni fellépés eredményességének alapvető feltétele, hogy minden olyan szerv, aki az együttműködésben érintett, a művelet céljaival összhangban, önállóan vagy közösen végzi a hatáskörébe utalt eseményekkel kapcsolatos feladatokat az akció, művelet részeként.

1.5.3.6. Terep, évszak, napszak, időjárás

Megvizsgálandó hogy:

- milyenek az útviszonyok, mozgásviszonyok,
- melyek a tevékenységi (biztosítandó, biztosítási) terület jellemzői,
- milyen évszak, napszak van,
- milyenek az időjárási viszonyok,
- milyenek a hőmérsékleti viszonyok,
- mi a sötét és világos napszak befolyása a tevékenységre.

Következtetés:

- milyen a terep, az erők és eszközök alkalmazására gyakorolt hatása,
- milyen biztosítási igény jelentkezik az évszak és az időjárás miatt,
- mi a sötét és világos idő hatása a művelet idejének megválasztására, a művelet végrehajtására,
- mekkora a művelet körzete.

A művelet várható területén célszerű szemrevételezni a terepet az erők-eszközök alkalmazása, a vezetés és az elgondolás pontosítása céljából. Ez biztosítja az állandó és ideiglenes bevetési elemek elhelyezésének pontosítását, alkalmazását, a járhatóság körülményeinek, a manőverek és átcsoportosítások lehetőségeinek megismerését.

1.5.3.7. A törzs által a helyzetértékelés elemeiből levont végkövetkeztetések

Az alábbiakat szükséges számbavenni:

- a művelet bevezetésének okai,
- a művelet célkitűzése,
- a jogsértők szándéka (ha van), tevékenységük iránya, felszereltségük, fegyverzetük, várható magatartásuk, kitől kaphatnak segítséget a jogsértők, mi az eltelt idő a jogsértés észlelése és a tevékenység bevezetése között, velük kapcsolatban milyen újabb adatok beszerzésére van szükség,
- milyen előzetes intézkedéseket célszerű kiadni,
- mennyi idő áll rendelkezésre a tevékenység előkészítésére, megtervezésére és megszervezésére,
- hol, milyen erők és eszközök állnak rendelkezésre (saját, együttműködő, bevonható, megerősítő),
- az erők és eszközök célszerű elosztása és alkalmazásának rendje,
- a rendelkezésre álló technikai eszközök alkalmazásuk rendje,
- anyagi és technikai biztosítás feladatai,
- az együttműködés rendje és feladatai,
- a vezetés rendje és feladatai.

Az alapos elemző, értékelő munka fontos feltétele a művelet eredményes végrehajtásának. A művelettörzs a létrehozásra vonatkozó utasítások vétele, a kiinduló adatok meghatározása és az eligazítás után a számára kijelölt helyen megkezdzi az elemző, értékelő, kidolgozó, szervező munkát.

1.6. A törzs döntés-előkészítő munkája

1.6.1. Döntési helyzetek, döntési eljárások, döntések

A döntési helyzetek jellemzői alapján a műveleti-irányítási törzs vezetője a következő döntéseket hozhatja meg:

- *Bizonyosságra épített döntések* esetében felismerhető, előre modellezhető a döntés hatása, összes következménye.
- *Kockázattal járó döntések* esetében ismeretlen tényezők is hatást gyakorolhatnak a döntés eredményeinek a kialakulására. Az esetek többségében az ilyen döntések hipotézisekre épülnek, amelyek vagy realizálódnak, vagy nem.
- *Bizonytalansági helyzetben meghozott döntés* az, amikor a döntéshez nem állnak rendelkezésre a szükséges információk, a vezető mégis kénytelen döntésre jutni.

1.6.2. Értékelések, javaslatok készítése

A többszintűen tagozódott műveleti-irányítási rendszerekben a tervezés a vezetési funkciókkal együtt beépül a parancsnoki és a törzsmunka strukturális rendszerébe, ahol a feladatok megtervezése lépcsőzetes, párhuzamos és kombinált munkamódszerrel valósítható meg. (Lásd a 2. mellékletet.)

- A *lépcsőzetes munkamódszer* alkalmazásával a tervezést a különböző vezetési szintek egymást követően hajtják végre. Amikor a tervezés a magasabb vezetési szinten befejeződött, akkor kap feladatot az alárendelt vezetési szint, és csak azután tudja a munkáját megkezdni. Ez a módszer általában akkor kerül alkalmazásra, ha elegendő idő áll rendelkezésre a feladat megtervezéséhez és a végrehajtásához.
- A *párhuzamos munkamódszer* alkalmazásával a vezetési szintek között a tervezőmunka közel azonos időtartamban történik. A felső szint rövid előkészítő munkát végez, hogy az alsóbb szintnek adatokat tudjon a rendelkezésére bocsátani. Ez gyakorlatilag a szükséges mértékben kibővített előzetes intézkedéseket takarja. Akkor kerül alkalmazásra, amikor kevés idő áll rendelkezésre az előkészítő feladatok végrehajtására.
- A *kombinált munkamódszer* alkalmazása esetén a lépcsőzetes és párhuzamos tervezést együtt alkalmazzák. Ez úgy lehetséges, hogy két vezetési szinten párhuzamosan dolgoznak, egy vezetési szinten pedig ehhez képest lépcsőzetesen. E munkamódszer alkalmazása lerövidíti a tervezésre szánt időt.

1.6.3. A tervek fajtái, a tevékenységi változatok elemzése

Az előre tervezhető műveletek végrehajtására ütemterv készül, amelyet egyeztetnek a bevont résztvevők az együttműködő szervekkel. Ilyenkor rendszerint elégséges idő áll rendelkezésre az elemző-értékelő, a kidolgozó, a tervező, szervező munkavégzésre. Az előre nem tervezhető műveletekre való felkészülés során a törzs sikerét az összeszokottság és a szakmai felkészültség biztosítja, amely a törzsgyakorlatok során alakítható ki.

A tevékenységi változatok kialakítása és elemzése tágabb értelemben a feladattisztázásból és a helyzetértékelésből levont következtetéseken alapszik. A meghatározott feladat részleteinek ismeretében a törzs mérlegeli az egyes tevékenységi formák előnyeit és hátrányait úgy, hogy modellezi a tevékenységet. A parancsnoki és törzsmunka végrehajtása során az egyes változatok módosulhatnak, átalakulhatnak. Általános szabályként elfogadható, hogy a változatok kidolgozásában a törzs minden tagja részt vesz. Hogy hány és milyen mélységű tevékenységi változat készüljön, arra nincs általános szabály, az mindig a kialakult szituációtól függ. Amennyiben kevés idő áll a törzs rendelkezésére, akkor a törzs vezetője határozza meg a tevékenységi változatok számát, és irányítja a kidolgozó munkát. De minden egyes tevékenységi változatban választ kell adni az alábbi kérdésekre:

- *Ki?* – azaz amelyik kötelék fogja végrehajtani a feladatot?
- *Mit?* – azaz milyen feladatot kell az adott köteléknek elvégeznie?
- *Mikor?* – azaz mikor kell a tevékenységet megkezdeni, befejezni, amelyek az eredményes tevékenység biztosításához szükséges főbb időpontok?
- *Hol?* – azaz hol van a kijelölt tevékenységi körlet, ahol a rendvédelmi kötelék tevékenykedik?
- *Miért?* – azaz mi a célja az adott műveletnek, tevékenységnek?
- *Hogyan?* – azaz milyen módon kell a rendelkezésre álló erővel a feladatot végrehajtani?

Az első három kérdésre a parancsnok ad választ, míg a többi kérdésre adott válaszok kidolgozása a törzs feladata.

A kidolgozás során az egyes *tevékenységi változatok* között az alábbi tényezők között nagy eltérések lehetnek:

- a rendelkezésre álló rendvédelmi erőknél a feladatok végrehajtásához történő csoportosítása,
- a feladat-végrehajtás fő irányának, meghatározása,
- a tartalékok összetétele és azok alkalmazása,
- az alkalmazott manőverek.

A tevékenységi változatok szöveges és rajzos része is tartalmazza a *ki, mit, mikor, hol, miért, hogyan* kérdésre adott válaszokat.

A tevékenységi változatok elemzése

A tevékenységi változatok elemzése során több szempontból is megvizsgálják a terv végrehajtásának előnyeit, hátrányait, mérlegelik megvalósíthatóságát. Esetenként a modellezés módszerét is alkalmazhatják, amely során megkülönböztetett figyelmet szentelnek annak,

hogy egyértelműen meghatározzák és mérleljék az előnyöket és a hátrányokat, hogy elkerüljék a szubjektivitást, és hogy a végrehajtott következtetések megalapozottak és helyesek legyenek. A mozzanatot a nem kielégítő változatok kizárása (elvetése) zárja.

1.7. Az elhatározás meghozatala és a döntés

Az elhatározás meghozatalának előkészítését a törzs *két mozzanatban* hajtja végre, ezek a következők:

- a tevékenységi változatok összehasonlítása,
- javaslat a döntés meghozatalához.

A javaslatétel során a törzs vezetője személyesen mutatja be a legcélszerűbb változatot az előjárónak, vagy a törzs egy ún. döntési konferencián mutatja be a változatokat, vagy csak a kritikus események bemutatása történik meg a törzs részéről (idő hiányában).

A döntés a parancsnok (vezető) joga és felelőssége, amelyet a saját szakmai tapasztalatára, a törzsbe vetett bizalmára és kockázatvállalására építve hoz meg. A döntés után a törzsnek folytatnia kell az okmányok kidolgozását és a tevékenység megszervezését, a vezetés előkészítését a feladatszabásra.

1.7.1. Az elhatározás meghozatalának módszerei

Az elhatározás meghozatala során a parancsnok és a törzs előtt több lehetőség van a folyamat végrehajtására.

- *A tervszerű elhatározás.* Az elhatározás meghozatalának lényege ebben az esetben az, hogy a részletesebb elemzés érdekében a feldolgozás folyamatát önálló részekre bontják. A módszer előnye, hogy részletes, átfogó elemzést tesz lehetővé. A kidolgozott tervek később segítik a helyzetváltoztatásnak megfelelő módosításokat.
- *A dinamikai elhatározás.* Amennyiben a tevékenység kezdetét veszi vagy a tervezettől eltérő helyzet alakul ki, akkor új elhatározást kell megalkotni, vagy az eredetét módosítani szükséges. Ezzel a lehetőséggel egyre inkább számolni kell. A dinamikai elhatározás meghozatala során a törzs csak a legfontosabb mozzanatok elemzését végzi el (például tervezett biztosítási feladat esetén hirtelen, bizonyos okok miatt a résztvevők garázda magatartásával számolhatunk, vagy azt tanúsítanak).
- *A gyors elhatározás* módszerét – hasonlóan az előző módszerhez – a tevékenység során alkalmazzák, azzal a különbséggel, hogy a rendelkezésre álló idő még kevesebb (például a résztvevők hirtelen, előzmények nélkül garázda magatartásba kezdenek).
- *Az azonnali reagálás* olyan vezetési módszer, amely során a parancsnok a helyzet változásai miatt nem tudja alkalmazni a korábban ismertetett vezetési módszereket, ilyenkor a saját meglévő tapasztalataira és a törzs által szolgáltatott adatokra támaszkodva haladéktalanul, szóban kiadott parancsok formájában irányítja alárendeltjei tevékenységét (például a valószerű eseményekre történő azonnali reagálás, ellen-tevékenység).

1. táblázat
Az elhatározás meghozatalának módszerei

Az elhatározás meghozatalának módszerei (összehasonlítás)				
	Tervszerű elhatározás	Dinamikai elhatározás	Gyors elhatározás	Azonnali reagálás
A tervezéshez rendelkezésre álló idő	több	kevesebb	még kevesebb	minimális idő áll rendelkezésre
A tervezésbe bevonható törzslétszám	több	kevesebb	még kevesebb	minimális létszám vonható be
A vezető rugalmasságának igénye	kevesebb	nagyobb	még nagyobb	legnagyobb
Kidolgozott cselekvési változatok	több	kevesebb	még kevesebb	nincs
Munkamódszer	lépcsőzetes, párhuzamos, kombinált	párhuzamos, kombinált	operatív	valós idejű, operatív

Forrás: a szerző saját szerkesztése

1.8. A műveleti-irányítási törzs feladatai a vezetés folyamatában

1.8.1. A műveleti-irányítási vezetési folyamat

A törzs és a végrehajtó állomány az alapvető elhatározást követően megkezdi a feladat végrehajtását. Esetenként váratlan helyzet alakulhat ki, amikor nem kivitelezhető az eredeti elhatározás. Ekkor a parancsnok két dolgot tehet:

1. A kialakult helyzetről beszerzett információk alapján értékeli a helyzetet. Amennyiben a váratlan helyzet *az eredeti elhatározás kismértékű módosításával kezelhető*, akkor az alárendeltek részére *kiegészítő/pontosított feladatszabást* rendel el.

2. Ha a váratlan helyzet *az alapvető elhatározás módosításával nem kezelhető*, akkor a törzsnek *új elhatározást kell előkészítenie*, ebben az esetben a parancsnok annak kihirdetésével új feladatot szab alárendeltjei részére. (3. melléklet)

A törzs feladatai és hatásköre:

- Állandóan végezze az adatok gyűjtését és elemzését, gondoskodjon az adatok csoportosításáról, elemzéséről, értékeléséről, azokból vonjon le következtetéseket, tegyen javaslatokat a további tevékenység rendjére, feladataira a rendőri műveletet irányító vezetőnek.
- Dolgozza ki a parancsnok döntéseihez szükséges számvetéseket az egyes taktikai eljárások végrehajtásának idejére, az anyagi készletek felhasználására, az utánpótlásra, feltöltésekre vonatkozóan.
- Gondoskodjon az összeköttetések folyamatos fenntartásáról, a megszakadt összeköttetések helyreállításáról.

- Adjon folyamatos tájékoztatást a helyzet változásairól az alárendeltnek, az együttműködőknek és a szomszédoknak, készítse elő az előjáróhoz felterjesztésre kerülő írásos (rajzos) jelentéseket.
- Gondoskodjon a rejtett vezetés megszervezéséről, az ügykezelési szabályok szerint lássa el az intézkedések, jelentések nyilvántartását.
- A helyzet változásaitól függően intézkedjen az együttműködés átszervezéséről, dolgozza ki az ehhez szükséges okmányokat.
- Folyamatosan szervezze és irányítsa a művelet minden oldalú biztosítását.
- Tanulmányozza a szolgálati tapasztalatokat, a művelet további részében felhasználható módszerekről, eljárásokról tegyen javaslatot a parancsnoknak.

1.8.2. Az előjáró és az alárendelt törzsek közötti kapcsolat

„Az előjáró törzsek kötelesek időben meghatározni az alárendelt feladatait, tájékoztatni őket a kialakult helyzetről, az őket érintő rendszabályokról és elhatározásokról; megbízható híradást szervezni és fenntartani az alárendelttel.

Szükséges kidolgozni és eljuttatni azokhoz a szükséges okmányokat; meghatározni a jelentések és más okmányok felterjesztésének rendjét; szükség esetén javaslatot tenni az alárendelt vezetési pontjainak helyére, áttelepülésük rendjére; segíteni az alárendelt törzsek munkáját és ellenőrizni azok tevékenységét; szükség esetén ellátni az alárendeltet térképpel és egyéb anyagokkal.

Az alárendelt törzsek kötelesek végrehajtani az előjáró törzs utasításait a meghatározott időre a követelmények szerint, illetve saját kezdeményezésre jelenteni a helyzetre vonatkozó adatokat, az elhatározásukat és az alárendeltjeik részére kiadott intézkedéseket; időben felterjeszteni a jelentéseket, a kidolgozott tervek, intézkedések és más okmányok meghatározott számú példányát; az összeköttetés megszakadása esetén kihasználni minden lehetőséget annak helyreállítására.”¹⁴

1.8.3. A törzs ellenőrzési és értékelési feladatai

Az ellenőrző funkcióból adódóan nyilvánvaló, hogy valamennyi vezetőnek és szervezetnek kötelessége az általa irányított szervezet munkáját rendszeresen ellenőrizni, hiszen enélkül nem rendelkeznenek a vezetési folyamatból származó, megfelelő mennyiségű és minőségű információval.

Az ellenőrzés mindig összehasonlítást jelent: a valóság, a tények összehasonlítása a meghatározott, a tervben rögzített, a vezető szerv által elvárt állapottal. Az ellenőrzés akkor hatékony, ha végigkíséri az egész vezetési folyamatot annak minden elemében, *a vezetés minden területén és minden szintjén folyamatosan jelen van*. Az ellenőrzés akkor éri el a célját, ha az adott szintű vezető meggyőződik arról, hogy az alárendelt hol tartanak a meghatározott feladatok végrehajtásában, azt milyen szinten hajtották végre, minden

¹⁴ 11/1998. (IV. 23.) ORFK utasítás a Magyar Köztársaság Rendőrségének Csapatszolgálati Szabályzata kiadásáról, 399. pont.

biztosítva van-e a kitűzött cél eléréséhez. *A vezető személyesen vagy a törzs tagjai által információkat szerez arról, hogy a meghatározott feladatok végrehajtása hogyan valósul(t) meg, esetleg a beérkezett információk tükrében szükséges-e beavatkozni a folyamatokba.*

Az ellenőrzés végrehajtásának logikai rendje:

1. A valós helyzet feltárása.
2. Az 1. pont és a vezető által elgondolt állapot (a célkitűzések teljesülésének érvényesülése) ütköztetése.
3. Azonosságok, illetve különbözőségek, eltérések feltárása.
4. Különbözőség esetén az okok feltárása, a tevékenység minősítése.
5. Az okok megszüntetése:
  - kiegészítő intézkedések (rendelkezések) kiadása;
  - az eredeti célok kismértékben történő módosítása;
  - az eredetitől – a kialakult körülmények miatt – eltérő célok meghatározása.

Az ellenőrzés lehet teljes körű, ha a vizsgálat alá vont tevékenység minden előfordulását figyelembe veszi, vagy lehet mintavételes, amikor különböző okok miatt (például rendkívüli esemény bekövetkezése, időkorlát) valamilyen szempontok alapján kiválasztjuk a mintát, és az ellenőrzés csak erre irányul. A mintavétel egyik formája a véletlenszerű (szűrőpróbaszerű) ellenőrzés is.

Az ellenőrzésnek számos fajtája és formája létezik, amelyet a szakirodalom alaposan feldolgozott.¹⁵ Néhány szervezet esetében külön ellenőrzési szabályzat szabályozza az ellenőrzések végrehajtását.

A feladat végrehajtása vagy az egyes tevékenységek értékelése során a vezető visszajelzést ad az alárendeltnek arról, hogy a feladatot hogyan hajtotta végre, mekkora volt a siker vagy a hiba nagysága. Az értékelés végrehajtására számos lehetőség kínálkozik, amelynek megválasztása a vezető feladata. Az egyén és a szervezet értékelésére is rendelkezésre áll a szóbeli és írásbeli értékelés, de az egyéb vezetői fórumok is kiválóan felhasználhatók az ellenőrzötték irányában történő visszajelzésre.

1.8.4. A törzs által készített legfontosabb vezetési okmányok és azok tartalma

„A törzs a végrehajtás során a parancsnok döntéseit, parancsait, szóban kiadott intézkedéseit, a helyzetről és az alárendelt tevékenységéről beérkező adatokat, jelentéseket a vezetési ponton, a törzsokmányokban (nyilvántartó térképen és eseménynaplóban) köteles rögzíteni, illetve nyilvántartani.

A nyilvántartó térkép tartalmazza:

- a kialakult helyzetet és a bekövetkezett változásokat;
- az alárendelt, az együttműködők és a szomszédok elhelyezkedését, a vezetési pontokat;
- a kialakult helyzet mindazon adatait, amelyek szükségesek a megbízható vezetéshez.

¹⁵ HORVÁTH József – KOVÁCS Gábor szerk. (2016): *Pályakezdő rendőrtisztek kézikönyve*. Budapest, NKE Szolgáltató Nonprofit Kft. II. rész: 1.10., 84–90.

Az eseménynapló tartalmazza:

- a jelentések, tájékoztatások, intézkedések, parancsok érkezésének, illetve továbbításának idejét (óra, perc);
- honnan, kitől érkezett;
- mi a tartalma;
- kinek került továbbításra;
- milyen módon érkezett, illetve lett továbbítva.”¹⁶

A műveletet követően a műveleti-irányítási törzs *összefoglaló jelentést* készít, amely tartalmazza:

- a művelet elrendelésének okát;
- a kialakult helyzetet;
- a művelet előkészítésének fő feladatait;
- a tevékenység lefolyását és eredményeit (naponként) vagy a művelet jellemző mozzanatait;
- az alárendeltek tevékenységének megítélését;
- az együttműködés tapasztalatait a társszervekkel és a szomszédokkal;
- következtetéseket és javaslatokat.

Felhasznált irodalom

11/1998. (IV. 23.) ORFK utasítás a Magyar Köztársaság Rendőrségének Csapatszolgálati Szabályzata kiadásáról

A rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény

Az Országos Rendőrfőkapitány 38/2008. (OT. 23.) 4/2008. (OT 4.) ORFK utasítása az Országos Rendőr-főkapitányság Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 4/2008. (OT 4.) ORFK utasítás módosítására

Az Országos Rendőr-főkapitányság Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 4/2008. (OT 4.) ORFK utasítás

Dr. HAJDÚ István et al. (2010): *Törzsszolgálati tankönyv*. Budapest, Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem.

HORVÁTH József – KOVÁCS Gábor szerk. (2016): *Pályakezdő rendőrtisztek kézikönyve*. Budapest, NKE Szolgáltató Nonprofit Kft.

Nemzeti Közsolgálati Egyetem: *The Storm* (bemutató kisfilm), 2016. Forrás: www.youtube.com/watch?v=1Muhj9n4rpM&feature=youtu.be (a letöltés dátuma: 2017. 06. 24.)

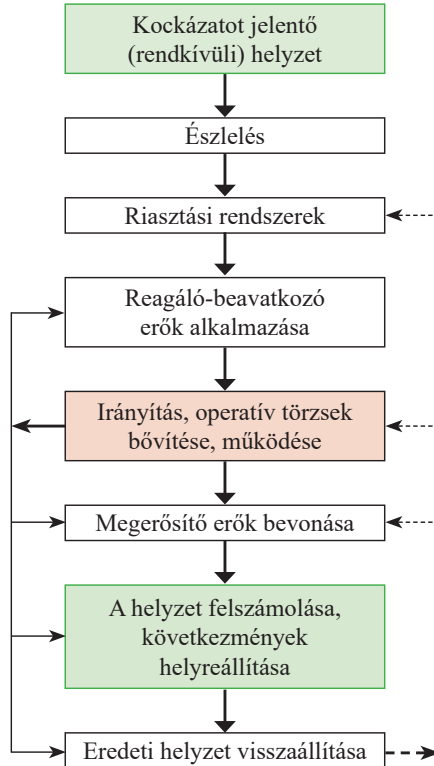
Nemzeti Közsolgálati Egyetem: *The Storm. Joint Public Service Exercise*, 2016. Forrás: <http://en.uni-nke.hu/no-menu/esemenyek/2016/04/18/the-storm-joint-public-service-exercise> (a letöltés dátuma: 2017. 06. 24.)

¹⁶ 11/1998. (IV. 23.) ORFK utasítás a Magyar Köztársaság Rendőrségének Csapatszolgálati Szabályzata kiadásáról, 446. pont

Mellékletek

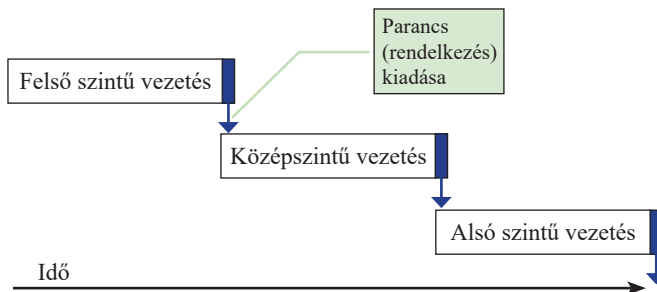
1. melléklet:

A kockázatot jelentő (rendkívüli) helyzet kezelésének folyamata

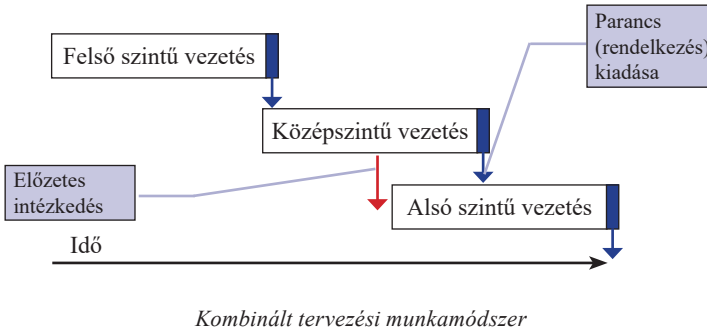
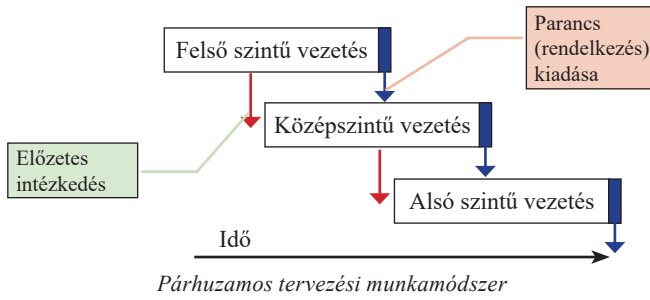

2. melléklet:

A tervezés különböző munkamódszerei

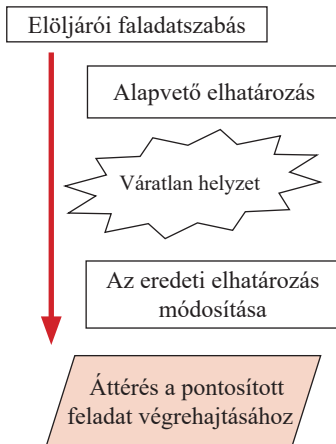

Lécsőzetes tervezési munkamódszer

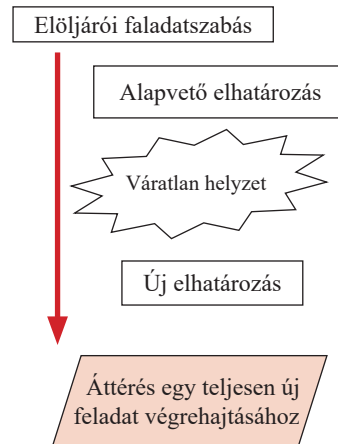

3. melléklet:
A parancsnok és a törzs döntési helyzete

Az elhatározás módosítása

Új elhatározás kialakítása

2. A rendőri szervezetek törzsmunkája

Varga János

2.1. A rendészeti, a rendőri szervezetek törzsmunkája

2.1.1. Az integrált rendészeti törzsek tevékenysége

2.1.1.1. Az integrált törzsek értelmezése

Napjainkban a biztonságot átfogó, komplex fogalomként értelmezzük, amely magában foglal társadalmi, politikai, jogi, gazdasági, pénzügyi, katonai, rendészeti stb. elemeket is. Ezek az elemek mindig bonyolult összefüggésrendszerben vannak jelen, térben és időben együtt fejtik ki hatásukat. A hatékony reagáláshoz szükséges a biztonsági helyzet alapos elemzése és értékelése, s az ezek alapján levont következtetések mindig egyedi, a konkrét helyzetnek megfelelő tevékenységeket tesznek szükségessé. A veszélyhelyzetek kezelésének tapasztalatai is azt bizonyítják, hogy a lehetőségek csak a legkritikább esetben találhatók meg egy, akár országos hatáskörű szervezet kompetenciájában, s csak a megfelelően koordinált és szoros együttműködésen alapuló, közös tevékenység lehet hatékony.¹

Ez a jelenség eredményezi azt, hogy a rendészeti szervek törzsmunkájában egyre nagyobb szereppel bírnak a több szervezet képviselőit magukban foglaló, integrált törzsek. Az integrált törzsek nemcsak az egyes hivatásrendek, szervezetek képviselőinek személyes kompetenciáit, hanem az érintett közigazgatási szervezetek hatásköreit, logisztikai bázisát és speciális problémamegoldási lehetőségeit is egyetlen egységes rendszerbe szervezik. Ennek aktuális példáját nyújtja a migrációs helyzet kezelésével kapcsolatos feladatokat nemzeti szinten koordináló Központi Operatív Törzs (KOT) működése.²

2.1.1.2. A Központi Operatív Törzs feladata, összetétele, a törzsbe beosztottak feladata

A Belügyminisztérium bázisán a Katasztrófavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottság Nemzeti Veszélyhelyzet-kezelési Központjában 24 órás, folyamatos munkarendben működő KOT tevékenységét – a belügyminiszter irányítása mellett – az országos rendőrfőkapitány

¹ VARGA János (1999): A nemzeti biztonsági stratégia és a határőrizet. *Főiskolai Figyelő*, 2. sz. 27–37.

² 23/2015. (IX. 11.) BM utasítás a migrációs helyzet kezelésével kapcsolatos feladatokat koordináló központi operatív törzs felállításáról.

által az Országos Rendőr-főkapitányság (ORFK) hivatásos állományából kijelölt vezető beosztást betöltő személy (a parancsnok) vezeti.

A KOT állományába a folyamatos működés során szakértőket delegál

- az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv állományából az országos rendőrfőkapitány;
- a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal állományából a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal főigazgatója;
- a büntetés-végrehajtási szervezet állományából a büntetés-végrehajtás országos parancsnoka;
- az Alkotmányvédelmi Hivatal állományából az Alkotmányvédelmi Hivatal főigazgatója;
- a Terrorelhárítási Központ állományából a Terrorelhárítási Központ főigazgatója;
- a Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság állományából a Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság főigazgatója.

A törzs integrált jellegét tovább erősíti, hogy (amennyiben a kialakult helyzet szükségessé teszi) a parancsnok a KOT működésében történő részvételre felkérheti:

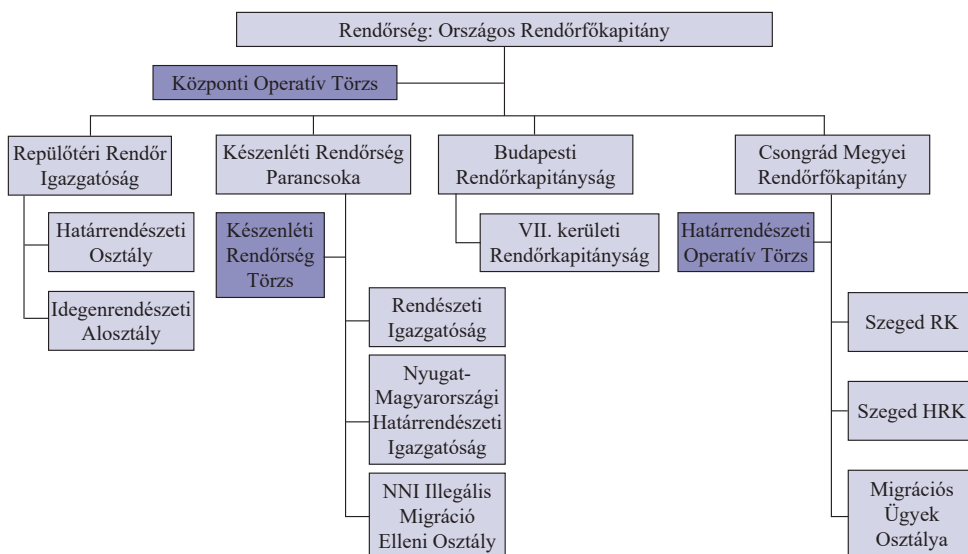
- a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat főigazgatóját;
- a Nemzeti Védelmi Szolgálat főigazgatóját;
- a Szervezett Bűnözés Elleni Koordinációs Központ főigazgatóját;
- a Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatalának elnökét;
- a Nemzeti Infokommunikációs Szolgáltató Zrt. (NISZ) vezető tisztségviselőjét;
- a honvédelmi minisztert;
- a Miniszterelnökséget vezető minisztert;
- az igazságügyi minisztert;
- a külgazdasági és külügyminisztert;
- a nemzetgazdasági minisztert;
- az emberi erőforrások miniszterét;
- a nemzeti fejlesztési minisztert;
- a Honvéd Vezérkar főnökét;
- az Országos Mentőszolgálat főigazgatóját;
- az országos tisztifőorvost;
- a legfőbb ügyészt;
- az Országos Bírósági Hivatal elnökét;
- a Nemzeti Adó- és Vámhivatal elnökét;
- a Nemzeti Közlekedési Hatóság elnökét;
- a Nemzeti Útdíjfizetési Szolgáltató Zártkörűen Működő Részvénytársaság vezető tisztségviselőjét;
- az Országos Meteorológiai Szolgálat elnökét;
- a MÁV Magyar Államvasutak Zrt. vezető tisztségviselőjét;
- a Magyar Közút Nonprofit Zrt. vezető tisztségviselőjét;
- a BKK Budapesti Közlekedési Központ Zrt. vezető tisztségviselőjét;
- a Volán Egyesülés vezető tisztségviselőjét;

- bármely más közigazgatási szerv vezetőjét vagy gazdálkodó szervezet vezető tisztségviselőjét;
- a válsághelyzet kezelésében részt vevő humanitárius, karitatív szervezet vezetőjét.

Fontos kiemelni, hogy a KOT folyamatos működése során szakmai javaslattevő, valamint a feladatok végrehajtásának összehangolásában részt vevő szervként működik. Ennek során:

- végzi a szükséges operatív döntések előkészítését, javaslatot tesz a döntések végrehajtására, és figyelemmel kíséri azokat;
- részt vesz a migrációs helyzet vagy (elrendelése esetén) a tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet kezelésébe bevont erők és a közreműködő szervezetek tevékenységének összehangolásában;
- a parancsnok útján tájékoztatja a belügyminisztert a kialakult helyzetről, a megtett intézkedésekről, a bevont erőkről és eszközökről, valamint a migrációs helyzet vagy (elrendelése esetén) a tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet kezelésével kapcsolatos további javaslatokról;
- elemzi és értékeli a kialakult helyzetet, a központi és területi szintű intézkedések bevezetésével kapcsolatos információkat.

Az 1. ábra a migrációs válság valóságos viszonyai között 2016-ban működő javaslattevő, koordinációs jogkörrel rendelkező operatív törzsek elhelyezkedését szemlélteti a vezetési rendszerben.

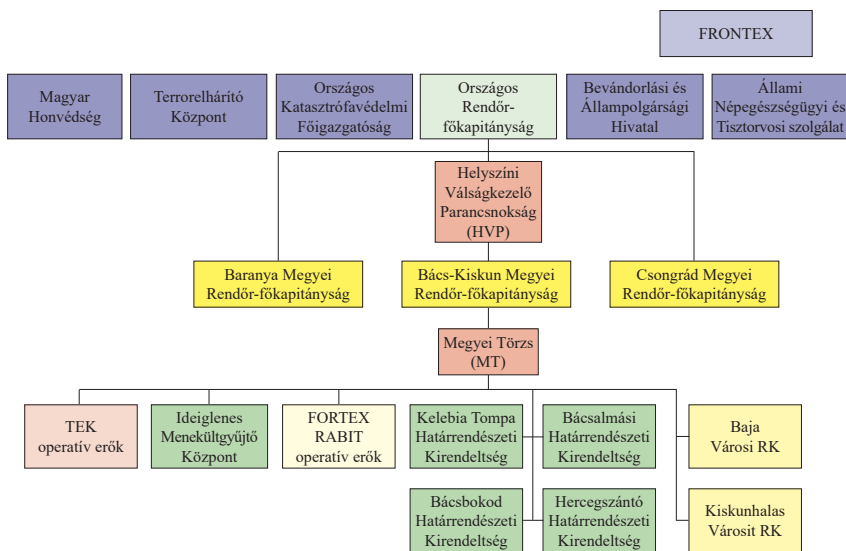
1. ábra

Az integrált rendőri műveleti törzsek helye a rendőrség szervezeti rendszerében

Forrás: a szerző szerkesztése az alábbi alapján: VARGA János: Vándor 2017. Egyetemi tansegédlet, Budapest, NKE RTK. 62.

A 2. ábra az integrált rendőri műveleti törzsek helyét és szerepét egy másik lehetséges változatban szemlélteti. A közrendet és az államhatár rendjét veszélyeztető konfliktus és tömeges méretű migráció kezelése elnevezésű, a Nemzeti Közszerológati Egyetem Rendészettudományi Karán 2013-ban a rendészeti mestervezető szakon levezetett komplex törzszvezetési gyakorlaton a Bács-Kiskun Megyei Rendőr-főkapitányság megyei törzsenek tevékenysége során a vezetés, az irányítás és az együttműködés rendje a szolgáltati alá- és fölé rendeltségi viszonyok elvén alapult.

2. ábra

A vezetés, az irányítás és az együttműködés rendje (elvi vázlat)

Forrás: DSUPIN et al.: Levezetési terv. 14.

2.1.1.3. A Központi Operatív Törzs működési rendje

A KOT parancsnoka az ORFK Rendészeti Főigazgatóság Közrendvédelmi Főosztályának vezetője, aki a belügyminiszter által meghatározott feladatok pontosítására kidolgozta a KOT működési rendjét. E szerint a KOT tevékenységében a rendőrség állományából a következő szervezetek delegálnak tagokat:

- az ORFK RF Közrendvédelmi Főosztály;
- az ORFK RF Határrendészeti Főosztály;
- az ORFK RF Ügyeleti Főosztály;
- az ORFK RF Védelmi Igazgatási Osztály;
- az ORFK Kommunikációs Szolgálat;
- a Készenléti Rendőrség;
- az ORFK Gazdasági Főigazgatóság.

A KOT működési rendben meghatározott feladatai:

- napi bontásban nyilvántartja a Magyarországra belépő illegális bevándorlók számát;
- napi bontásban nyilvántartja az illegális bevándorlók elhelyezésére szolgáló férőhelyekkel kapcsolatos adatokat;
- nyilvántartja a feladatok ellátásához szükséges szállítóeszközöket, járműveket;
- koordinálja az illegális bevándorlók átcsoportosítását;
- kijelöli az őrizetbe vétel és előzetes letartóztatás végrehajtására szolgáló őrizeti helyeket;
- koordinálja a kitoloncoláshoz kapcsolódó szállításokat;
- koordinálja az illegális bevándorlók szállításához, elhelyezéséhez szükséges szállítást, intézkedik a kiesett eszközök és járművek pótlásáról;
- szükség esetén az országos lista alapján segítséget nyújt a tolmácsok biztosításában;
- folyamatosan kapcsolatot tart a feladatok végrehajtásában érintett szervekkel.

Ha indokolt, a parancsnok javaslatot tesz további illegális bevándorlók elhelyezésére szolgáló férőhelyek kijelölésére. A rendőrségi fogda ideiglenesen őrzött szállásként történő megnyitására javaslatot tesz a rendészeti főigazgató részére.

A KOT tagjainak tevékenysége a működési helyre történő beérkezésüket követően:

- elfoglalják előzetesen kijelölt munkaállomásukat, ellenőrzik a munkaállomás eszközeinek (számítógép, telefon, internetkapcsolat) működését;
- vezetik az eseménynaplót;
- megkezdik a kialakult helyzettel kapcsolatos adatgyűjtést és elemzést.

A KOT működése megkezdését, valamint minden váltást követően a parancsnok vagy helyettese *eligazítást* tart, amelyen

- intézkedik az ügyrendi kérdésekről, az eseménynapló vezetéséről;
- elemzi, értékeli a kialakult helyzettel kapcsolatban rendelkezésre álló információkat;
- meghatározza a haladéktalanul elvégzendő feladatokat;
- meghatározza a KOT tagjai számára az elvégzendő feladatokat;
- intézkedik az információgyűjtés és a jelentések bekérésének rendjéről;
- az információk alapján tájékoztatja az ORFK Főügyeletét, hogy mely, a KOT működésében történő részvételre kijelölt szakemberek riasztása válhat szükségessé.

A parancsnok az alábbiakért felelős:

- a szükséges operatív döntések előkészítéséért, a szükséges javaslatok kidolgozásáért és a döntések végrehajtásának figyelemmel kíséréséért;
- a bevont erők és a közreműködő szervezetek tevékenységének összehangolásáért;
- a belügyminiszter részére előírt rendszeres, illetőleg rendkívüli esemény bekövetkezése esetén soron kívüli jelentések megtételéért;
- az információk elemzéséért és értékeléséért;
- a működési szükségletek, személyi feltételek felméréséért és biztosításuk kezdeményezéséért;
- a szolgálat átadás-átvételének rendjéért és felügyeletéért;
- az eseménynapló vezetésének szakszerűségéért, tényszerűségéért.

A KOT tagja felelős:

- a parancsnok által adott utasítás végrehajtásáért;
- felkészült, legjobb képességei szerinti közreműködéséért a KOT tevékenységében;
- az elérhetőségét biztosító kommunikációs eszközeinek folyamatos üzemképes állapotban tartásáért;
- az általa képviselt szervezeti, ágazati követelményeknek a KOT tevékenységében történő érvényesítéséért;
- a KOT-ba kijelölt szakemberek tekintetében a riasztás esetén haladéktalanul a Katasztrófavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottság Nemzeti Veszélyhelyzet-kezelési Központja részére kialakított létesítmény (a továbbiakban: a KOT bázisa) területére történő beérkezéséért és fizikai-pszichikai állapotának feladatai ellátására való alkalmasságáért;
- az általa képviselt szervvel történő folyamatos kapcsolattartásért;
- a KOT-ba kijelölt szakemberek tekintetében az előre nem látható akadályoztatása esetén az ORFK Főügyelet és az általa képviselt szerv haladéktalan értesítéséért.

A KOT bázisán kívül működő szakértőkkel történő szóbeli kapcsolattartás elsődleges eszközei az adott kapcsolattartási ponthoz rendelt vezetékes (szükség esetén és a lehetőségek mértékében vezeték nélküli) távbeszélő eszközök.

A KOT kommunikációja során alkalmazott *eszközök*:

- számítógépes rendszer;
- videokonferencia;
- vezetékes telefon és telefax;
- Egységes Digitális Rádió-távközlő Rendszer (EDR);
- futárszolgálat.

2.2. A rendőri szervezetek törzsmunkája

2.2.1. A rendőrség művelési tevékenysége

A rendőrség a bonyolult, komplex feladatok eredményes végrehajtása érdekében rendőri műveletet is végrehajthat. „A rendőri művelet a rendőrség szolgálati ágainak, szolgálatainak és szakszolgálatainak egységes elgondolás és terv alapján különböző szolgálati formákban és eljárási cselekményekkel együttesen megvalósított cél, feladat, hely és idő szerint összehangolt tevékenységének az összessége, amely a bűnmegelőzési, bűnüldözési, államigazgatási és rendészeti feladatkörökhöz tartozó összetett rendőri feladatok megoldására irányul. A csapattevékenység a rendőri művelet része.”³

A rendőri műveletek során gyakori, hogy a személyi állomány fokozott idegi, pszichikai nyomás alá kerül. Különösen a jelentős tömegeket vonzó rendezvények, a katasztrófavhelyzetek és a különleges jogrend időszakában zajló események során pánikhelyzet is kialakul. Ezért a törzsek munkájában fontos annak biztosítása, hogy a rendőri

³ 11/1998. (IV. 23.) ORFK utasítás a Magyar Köztársaság Rendőrségének Csapatszolgálati Szabályzata kiadásáról, 20. pont.

tevékenység előkészítése, végrehajtása során és azt követően az intézkedésekben részt vevő és/vagy érintett kollégák számára rendelkezésre álljon a mentálhigiénés segítség – alapellátó pszichológus – elérhetősége.⁴

2.2.2. A törzsmunka

2.2.2.1 A törzs feladatai, vezetése, munkarendje

A rendőri műveletek vezetésének alapvető szervezeti eleme az *ideiglenesen működtetett törzs*, amely közvetlenül részt vesz az alárendeltek feladatainak megtervezésében, a végrehajtás szervezésében és irányításában.

Alapvető *feladatai* az alábbiak:

- a közbiztonsági és a bűnügyi helyzetre, valamint a rendőri és együttműködő szervek helyzetére vonatkozó adatok állandó ismerete, azok gyűjtése, nyilvántartása, elemzése, értékelése;
- a parancsnok elhatározásának meghozatalához szükséges számvetések, javaslatok elkészítése;
- az alkalmazási tervek, írásos intézkedések, parancsok, jelentések, tájékoztatások kidolgozása, a szóban kiadott parancsok okmányolása;
- a feladatoknak az alárendeltekhez való eljuttatása és azok végrehajtásához a felkészülés megszervezése;
- a vezetési pont működtetése; a tapasztalatok gyűjtése, tanulmányozása, elemzése, általánosítása, az alárendeltekhez és az eljáróhoz való eljuttatása;
- az alárendeltek részére megszabott feladatok végrehajtásának segítése és ellenőrzése;
- a minden oldalú biztosítás feladatainak megtervezése és végrehajtásuk összehangolása;
- a híradás és az együttműködés fenntartása.⁵

A *törzs vezetője* közvetlenül a rendőrfőkapitánynak vagy az általa a csapaterő vezetésére intézkedésben kijelölt parancsnoknak van alárendelve, szolgálati eljárója a törzsbe beosztott személyi állománynak.

Felelős:

- a törzsre háruló valamennyi feladat végrehajtásáért;
- a kiadott intézkedések okmányolásáért és továbbításáért;
- a vezetés folyamatosságának fenntartásáért, a híradás megszervezéséért;
- a vezetési pont működési feltételeinek megteremtéséért és fenntartásáért.

⁴ *Kézikönyv a vezetői/parancsnoki állomány számára a pszichológiai szakterület munkaformáinak megismerésére, az állománnyal való bánásmód hatékonyságának növelésére.* ORFK, Humánszolgálat Egészségügyi Szakirányító és Hatósági Főosztály. 30–31.

⁵ 11/1998. (IV. 23.) ORFK utasítás a Magyar Köztársaság Rendőrségének Csapatszolgálati Szabályzata kiadásáról, 386. pont.

Köteles felkészíteni a törzsbe beosztott állományt feladataik végrehajtására; összehangolni a törzs csoportjainak tevékenységét, tájékoztatást adni részükre a helyzetről és a kapott feladatról; meghatározni a feladatok végrehajtásának rendjét a törzsen belül; ismerni a rendőri tevékenység tervét, az alárendelt szervek helyzetét, állapotát, lehetőségeit, feladatait, a rendelkezésre álló erőket és eszközöket; következtetéseiről, javaslatairól soron kívül jelentést tenni a parancsnoknak; ellenőrizni az alapvető fontosságú intézkedések, parancsok végrehajtását.

Jogosult az alárendelt törzsektől, szervektől, ügyeleti szolgálatoktól adatok, javaslatok, jelentések bekérésére; tájékoztatást kérni és adni más rendőri és együttműködő szervek részére a végrehajtott, illetve tervezett feladatokról, a helyzetről; meghatározni a minden oldalú biztosítás részletes rendszabályait.

A törzsben a munka rendjét, a feladatok elosztását és az egyes beosztásokkal járó kötelemeket a törzs vezetője szabályozza. A törzs munkarendjének és munkamódszereinek kialakítására az alegységparancsnok munkájára vonatkozó előírások értelemszerűen alkalmazhatók. A kijelölt parancsnok dönt a törzs részleges vagy teljes összevonásáról. A törzs teljes összevonására elsősorban akkor kerülhet sor, amikor a tevékenység előkészítéséhez rendkívül rövid idő áll rendelkezésre, amely indokolja, hogy a törzs beosztottjai – a szervezetszerű beosztásaikból kiemelve – kizárólag a tervezési és szervezési feladatokra összpontosítsanak. Egyéb esetekben a törzs tagjai alapvető szolgálati feladataik ellátása mellett mint kidolgozó munkacsoport végezhetik az előkészítés feladatait. Az egyes szervezeti elemek és a beosztottak további feladatai tekintetében a csapatszolgálati szabályzat rendelkezései irányadók, a konkrét feladatok a rendőri művelet előkészítése és végrehajtása során kerülnek meghatározásra.

2.2.2.2. *A vezetési pont*

A vezetési pont az a meghatározott kiterjedésű, technikai és más eszközökkel berendezett terület, amely a feladatok előkészítése és végrehajtása időszakában egyaránt biztosítja a vezető szervek (személyek) folyamatos működéséhez szükséges feltételeket, lehetővé teszi az alárendelt tevékenységének közvetlen irányítását. Általában rendőrségi vagy más objektumban, szükség esetén a terepen hozható létre. Konkrét helyét és idejét a parancsnok határozza meg. Ezt csak azok ismerhetik, akiknek szolgálati feladataik ellátásához feltétlenül szükséges. A vezetési pont a vezetési csoportra, a híradóközpontra és a biztosító csoportra tagozódik.

A *vezetési csoport* a vezetési pont alapvető eleme, amely a parancsnokból, a tanácsadó testületből (operatív bizottság), valamint a törzsből áll. Rendeltetése a különböző munkahelyeken lévő szolgálati személyek összehangolt, tervszerű munkájával az elhatározás megalkotása, a döntések meghozatala, a törzsszolgálati feladatok ellátása, az alárendelt szervek vezetése.

A *híradó- és informatikai központ* rendeltetése a folyamatos és megbízható összeköttetés és adatszolgáltatás biztosítása a vezetési ponton belül az előjáróval, az alárendelttel és az együttműködő szervekkel. A híradó- és informatikai eszközöket és azok kezelőállományát foglalja magában.

A *biztosító csoport* rendeltetése a megfelelő feltételek biztosítása a vezetési pont személyi állományának munkájához, pihenéséhez, ellátásához; a vezetési pont őrzése. Állományába őrség, szállító részleg és ellátó részleg tartozik.

A *vezetési pont* tevékenységének megszervezéséért a törzs vezetője a felelős, aki meghatározza a vezetési pont állományát, a munkavégzés, az *ügyeleti szolgálat* ellátásának, valamint a pihentetés rendjét, a vezetési pont őrzésével, védelmével kapcsolatos rendszabályokat, továbbá szükség esetén az áttelepülés feladatait. A vezetési ponton ki kell jelölni a vezetési pont ügyeletesét.

A rendőri művelet körzetén belül, a fő feladat végrehajtásának körzetében a parancsnok részére *figyelőpont* is berendezhető. Rendeltetése a fő feladatot végrehajtó alárendelt tevékenységének közvetlen megfigyelése és vezetésük a végrehajtás legfontosabb időszakában. A vezetési pont mellett, attól legfeljebb 2 km távolságra *helikopter-leszállóhely* is kijelölhető.

A rendőrség műveleti tevékenységében egyre gyakoribb a *mozgó vezetési pontok* alkalmazása is. Különösen a terepen végrehajtott közbiztonsági és határrendészeti, valamint a közterületen tartott rendezvények, kiemelt sportesemények biztosítása során segítik a vezetés operativitását, a helyzetről rendelkezésre álló adatok összegyűjtését, a gyors döntések meghozatalát s a rendészeti helyzetben bekövetkezett változásokra való hatékony reagálást. Alkalmazása kezdetben a Készenléti Rendőrség és a Budapesti Rendőr-főkapitányság által vezetett rendőri műveletekre volt jellemző, de már a megyei rendőr-főkapitányságok szervezetében is megjelentek.

A mozgó vezetési pont technikai eszközei közül a kamerák lehetővé teszik a terep, illetve a közterület, a tömegrendezvények résztvevőinek közvetlen megfigyelését, a képek rögzítését, elemzését és értékelését. A videófelveledek a vezetési pontra valós időben jutnak el. A korszerű híradóeszközök megfelelnek a rejtett vezetés követelményeinek. A feltételek tehát lehetővé teszik azt is, hogy – ha a helyzet azt megköveteli – a parancsnok a rendőri művelet vezetését a mozgó vezetési pontról hajtsa végre.

Drónok alkalmazása esetén ki kell jelölni a le- és felszállásra alkalmas területet, biztosítani kell az általuk továbbított képi információk rögzítésére és feldolgozására alkalmas technikát és a röptetést végrehajtó személyzetet.

Mind a figyelőpont, mind a mozgó vezetési pont helyének kijelölésére, tevékenységének közvetlen biztosítására külön rendőri erőket kell alkalmazni.

2.2.2.3. Az országos, a megyei és a műveleti törzsek felépítése, működésének sajátosságai

A törzsek felépítése

Az országos rendőrfőkapitány az ország egész területét vagy több megyét (a fővárost) érintő rendőri feladatok, összetett rendőri műveletek tervezése, koordinálása, valamint a vezetői döntések szakszerű előkészítése érdekében utasítással szabályozza az Országos Törzs és a megyei (fővárosi) törzsek felállítását, szervezeti felépítését és jelentő rendszerének

működtetését.⁶ A törzsen belül létre kell hozni: a közbiztonsági csoportot (vezetője egyben a törzs vezetőjének helyettese is); a bűnügyi csoportot; a híradó- és informatikai csoportot; az anyagi, technikai, egészségügyi csoportot; az összekötőfutár-csoportot; továbbá a személy- és létesítménybiztosítási csoportot.

A törzs munkájában részt vehetnek az együttműködő szervek által delegált szakértők, és bevonhatók az ügyeleti szolgálatok munkatársai is. A törzsben elrendelés alapján a rendőrfőkapitány mellett működő segítő testületben a Terrorelhárítási Központ, az Alkotmányvédelmi Hivatal, a Nemzeti Védelmi Szolgálat, a BM OKF és a Magyar Honvédség által kijelölt, döntési jogkörrel rendelkező személyek is láthatnak el feladatot. A törzs tevékenysége során az eseménynaplót elektronikusan kell vezetni. Vezetéséért a törzs vezetője a felelős, míg a rögzített adatok helyességéért az adatot rögzítő személy.

Az országos törzs (OT) működését az országos rendőrfőkapitány, távollétében vagy akadályoztatása esetén a helyettesítésére kijelölt országos rendőrfőkapitány-helyettes rendelheti el.

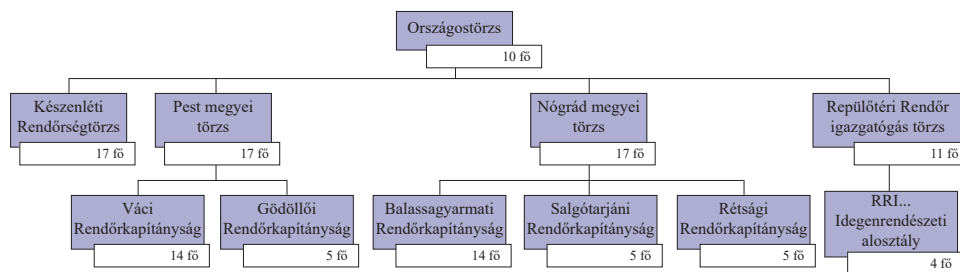
Az elrendelés esetei:

- országos jelentőségű vagy több megyét (a fővárost) érintő – rendőri intézkedést igénylő – események esetén, különös tekintettel Magyarország Alaptörvényének
  - 49. cikke alapján a rendkívüli állapot kihirdetésekor,
  - az 50. cikke alapján kihirdetett szükségállapot idején,
  - az 51. cikke alapján kihirdetett megelőző védelmi helyzetben,
  - az 52. cikke alapján a váratlan támadás esetén,
  - az 53. cikke alapján kihirdetett veszélyhelyzet idején;
- rendkívüli személy- és létesítményvédelmi feladatoknál;
- közbiztonsági kockázatot jelentő rendezvények csapaterővel történő rendőri biztosítási feladatainál;
- nagy tömegeket vonzó rendezvények csapaterővel történő rendőri biztosítási feladatainál;
- több megyét (Budapestet) érintő védett delegációk utazásának biztosításánál;
- kiemelt bűnügyi feladatok, terrorcselekmények kapcsán.

Utasítási jogkör és működési sajátosságok: az OT részére utasítást az országos rendőrfőkapitány, távollétében vagy akadályoztatása esetén a helyettesítésére kijelölt országos rendőrfőkapitány-helyettes és az általa kijelölt biztosítási parancsnok adhat.

Az OT vezetőjének utasításadási jogköre lényegesen eltér a KOT Parancsnokának szakmai javaslatételre, koordinációra összpontosító jogkörétől. Feladatkörében eljárva utasításadási jogkörrel rendelkezik a KR, a megyei (fővárosi) rendőr-főkapitányságok és a Repülőterei Rendőr Igazgatóság (RRI) teljes személyi állománya irányában (lásd a 3. számú ábrát.) Az egyes személyeknek kiadott utasításokról, feladatmeghatározásokról a megyei törzsek, ügyeletiek vezetőit tájékoztatni kell. Az alárendelt törzsek, ügyeletiek a kapott utasításokat jelentik a területi szervek vezetőinek.

⁶ 43/2013. (XI. 8.) ORFK utasítás az Országos és a megyei (fővárosi) Törzs felállításáról, szervezeti felépítéséről, jelentő rendszerének működtetéséről.

3. ábra

A rendőri törzsek vezetési, irányítási rendszere (elvi vázlat)

Forrás: a szerző szerkesztése alábbi alapján: VARGA János (2015): A rendőrség gyakorló szervezetei. Vihar 2016. Egyetemi tansegédlet, oktatói példány. Budapest, NKE RTK. 10.

Az Országos Törzs vezetője felelős

- az OT-be beosztott állomány eligazításáért, az OT feladatainak végrehajtásáért;
- az összesítő táblázatok, kimutatások, jelentések határidőre történő elkészítéséért és annak adattartalmáért, felterjesztéséért;
- a társszervekkel és együttműködőkkel történő kapcsolattartásért;
- az OT működési helyiségében elhelyezett technikai eszközök rendeltetésszerű használatáért.

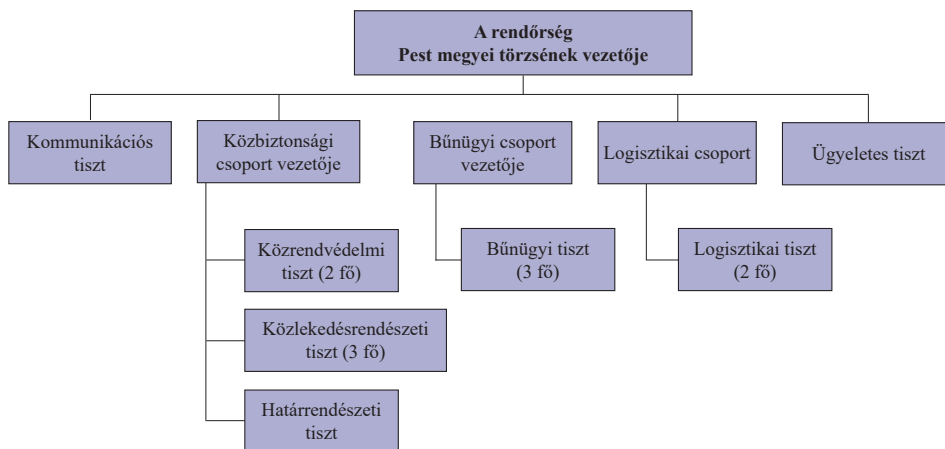
A törzs vezetője az ORFK Rendészeti Főigazgatóság Közrendvédelmi Főosztály vezetője. Az OT a működése során elsődlegesen egységes digitális rádiórendszeren (EDR-en) tartja a kapcsolatot a megyei (fővárosi) ügyeleti szolgálatokkal vagy a megyei (fővárosi) törzsekkel, az RRI törzsével, valamint a KR törzsével. A telefonon adott utasítást, jelentést a lehető legrövidebb időn belül az EDR-rendszeren is meg kell ismételni. A vezetékes telefonokat úgy kell kialakítani, hogy a telefonon adott utasítások, jelentések hangrögzítő útján dokumentálásra kerüljenek. Az írásos utasításokat, jelentéseket, kimutatásokat az OT vezetője az OT elektronikus levelezési címéről küldi el a címzetteknek, illetve a megyei törzsek vezetői, valamint az ügyeleti szolgálatok vezetői arra terjesztik fel.

2.2.2.4. A Készenléti Rendőrség törzs és a megyei törzs felállításának elrendelése, működésének sajátosságai

Az OT elrendelésével egyidejűleg a KR parancsnoka útján létre kell hozni a KR-törzset is. Alapesetben az országos rendőrfőkapitány, távollétében vagy akadályoztatása esetén a helyettesítésére kijelölt országos rendőrfőkapitány-helyettes rendelheti el az egy megyét, a fővárost vagy az RRI-t érintő rendőri feladatok eredményes végrehajtása érdekében a megyei törzsek felállítását. Rajtuk kívül a megyei (fővárosi) rendőr-főkapitányságok vezetője, illetve távollétében vagy akadályoztatása esetén a helyettesítésére kijelölt rendőrfőkapitány-helyettes, valamint az RRI igazgatója, illetve távollétében vagy akadályoztatása esetén

a helyettesítésére kijelölt igazgatóhelyettes rendelheti el teljes vagy részleges formában. A 4. ábra bemutatja a megyei törzs összetételének egy lehetséges változatát.

4. ábra

A Pest Megyei Rendőr-főkapitányság Törzsének felépítése

Forrás: a szerző szerkesztése az alábbi alapján: VARGA (2015): i. m., 39.

A megyei törzs működtetésének elrendeléséről, elérhetőségeiről a megyei törzs vezetőjének az ORFK Főügyeletet és az OT vezetőjét, amennyiben az OT nem működik, akkor az ORFK Rendészeti Főigazgatóság Közrendvédelmi Főosztály vezetőjét a lehető legrövidebb időn belül tájékoztatnia kell.

A KR-törzs és a megyei törzsek vezetője az OT részére elektronikus formában (e-mail) és EDR-en is soron kívül jelenti a törzs működésének a megkezdését, a feladattal kapcsolatos rendkívüli eseményeket, a megtett rendőri intézkedéseket, a működés befejezését. A KR törzs és a megyei törzsek vezetője az OT vezetője által – esetileg – meghatározott időközönként megküldi a Robotzsaru Neo rendszerben található, a feladathoz igazodó, kitöltött táblázatot az OT vezetője részére.

2.2.3. A rendőri műveletek előkészítése és vezetése

2.2.3.1. A rendőri műveletek előkészítése

A rendőrfőkapitány a helyettesei és a szolgálati ágak vezetőinek bevonásával végrehajtott rendészeti helyzet elemzése, értékelése alapján intézkedik a rendőri művelet előkészítéséről és végrehajtásáról, vezetésére parancsnokot jelöl ki, s elrendeli a törzs felállítását.⁷ Ha az elrendelő az országos rendőrfőkapitány vagy a helyettesítésére kijelölt országos rendőrfőkapitány-helyettes volt, akkor a feladattisztázás során levont következtetései alapján adja

⁷ 11/1998. (IV. 23.) ORFK utasítás a Magyar Köztársaság Rendőrségének Csapatszolgálati Szabályzata kiadásáról, 420–447. pont.

ki intézkedését. A rendőrfőkapitány az adott feladat végrehajtása érdekében intézkedésben meghatározza a következőket:

- a csapaterő alkalmazását, az alkalmazás módját, fő feladatait;
- a csapaterő parancsnokát;
- a bevonható erőket és eszközöket;
- a testi épséghez, a személyes szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetlenségéhez, a személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogok törvényben foglaltak szerinti korlátozásának mértékét, az ennek érdekében szükséges, illetve alkalmazható rendszabályokat;
- az állampolgárok és más szervek tájékoztatásának rendjét, a tömegtájékoztatási eszközök igénybevételének lehetőségeit;
- a sajtókezelési feladatokat; a személyi állományra vonatkozó biztonsági előírásokat;
- a felkészítés rendjét;
- a készenléti időpontokat;
- a jelentések rendjét.

A parancsnok a rendőrfőkapitány intézkedése és a rendelkezésre bocsátott egyéb adatok alapján megalkotja *előzetes elgondolását*, amely tartalmazza a rendőri tevékenység célját; a feladatok végrehajtásának módját és az alkalmazásra tervezett szolgálati módokat, formákat és taktikai eljárásokat; a feladatok végrehajtásának ütemezését, a rendelkezésre álló idő kihasználását; a bevonásra tervezett erőket, eszközöket, a megerősítésre vonatkozó várható igényeket; az erők és eszközök csoportosítását, feladataik jellegét; a vezetés rendjét.

A munka megkezdése előtt a rendelkezésre álló adatok megismerése, az egységes szemlélet és követelményrendszer kialakítása érdekében a törzset (kidalgozó munkacsoportot) tájékoztatni kell. A törzstájékoztatót a parancsnok, a helyettese vagy a törzs vezetője tarthatja. A törzstájékoztató során ismertetni kell a helyzetről rendelkezésre álló adatokat; a rendőr-főkapitányság (rendőri szerv) feladatát a parancsnok előzetes elgondolását; a rendelkezésre álló időt; kinek, mikorra, milyen feladatokat kell végrehajtania, milyen okmányokat, milyen formában kell kidolgoznia, mikor, milyen jelentést kell megtennie; milyen intézkedéseket, illetve tájékoztatásokat kell kiadni előzetesen az alárendeltek részére a felkészülés érdekében.

A parancsnok a rendőri műveletre vonatkozó végleges elhatározásának kialakítása érdekében *helyzetmegítélést* végez. Ennek célja, hogy a műveletet befolyásoló valamennyi lényeges körülményt teljes egészében megismerje, s mindezek alapján hozza meg döntését a tevékenység egészére vonatkozóan. A helyzetmegítélés során meghallgatja helyettesei, a szolgálati ágak, szolgálatok és szakszolgálatok vezetőinek jelentéseit, a törzs vezetőjének jelentését, valamint a tanácsadó testület javaslatait. A helyzetmegítélés során vizsgálni kell a közbiztonsági és bünyügyi helyzetet, a lakosság hangulatát; a rendelkezésre álló erőket és eszközöket, anyagi készleteket; az alapvető szolgálati feladatok fenntartásának lehetőségeit; a személyi állomány ellátására, pihentetésére, váltására, a technikai eszközök kiszolgálására vonatkozó kérdéseket; a szomszédos rendőri szervek tevékenységét, az együttműködés lehetőségeit; a terepet; az év- és napszak, az időjárási viszonyok sajátosságait; a vezetési rendszer felépítését befolyásoló körülményeket.

Az *elhatározás* a parancsnok végleges döntése a rendőri művelet végrehajtásáról. Tartalmazza a tevékenység elgondolását; az alárendeltek feladatait; az együttműködés

és a minden oldalú biztosítás fő feladatait; a vezetés általános kérdéseit. A tevékenység elgondolása magában foglalja a rendőri művelet célját, a fő feladatot; a működési körzet helyét, annak határait; a rendelkezésre álló erők és eszközök csoportosítását; a végrehajtás tartalmát, módját, sorrendjét, a kijelölt körleteket, terepszakaszokat, menetvonalakat; a kényszerítő eszközök alkalmazásának rendjét; a fő feladat sikeres végrehajtási feltételeinek megteremtése érdekében szükséges egyéb tevékenységek rendjét, tartalmát, a korlátozó és biztonsági rendszabályokat; a készenléti időpontokat. A parancsnok elhatározását külön okmányolni nem kell. Az előjáró megkövetelheti annak jelentését, és szükség esetén jóváhagyási kötelezettséget is előírhat. Az elhatározást a teljes törzs (kidolgozó munkacsoport) részére ki kell hirdetni.

Az alárendeltek feladatait mindig eggyel alacsonyabb vezetési szint részére kell meghatározni. Kerülni kell a túlzottan aprólékos, részletekbe menő feladatok kialakítását, mert az időigényes, elvonja a figyelmet az előkészítés és a végrehajtás fő irányaitól, valamint feleslegesen korlátozza az alárendeltek önállóságát. Az *együttműködési feladatok* meghatározásának alapvető célja az alárendeltek együttes tevékenységének összehangolása. Ennek érdekében *a rendőri műveletet időszakokra kell osztani*, meg kell fogalmazni az egyes időszakok tartalmát, majd ezeken belül kell az alárendelteket érintő részfeladatokra kitérni. Az elhatározás csak röviden ismertesse az együttműködés rendjét, mert ennek részletes kibontása a szervezés időszakának feladata!

A csapattevékenység minden oldalú biztosításán belül, *az anyagi, technikai, egészségügyi biztosítás feladatainak végrehajtása érdekében* a rendőri szervek szakszolgálatainak állományából anyagi, technikai és egészségügyi biztosító (ATE-) csoportokat hoznak létre. Az ATE-csoportok működhetnek a rendőri műveletet irányító vezető (vagy a törzs) közvetlen alárendeltségében vagy egy kijelölt szolgálati csoportosítás részeként. *A vezetés rendjének* kialakítása során ki kell térni a rendőri művelet vezetése érdekében felállítandó vezető szervekre; a vezetési pont, a figyelőpont települési helyére, az esetleges áttelepülés rendjére; a művelet híradásával szemben támasztott követelményekre, valamint az automatizált vezetési eszközök alkalmazására. Ki kell dolgozni a vezetési pont kiesése esetén a vezetés átvételének rendjét.

A törzs (kidolgozó munkacsoport) a parancsnok elhatározása alapján készíti el *a rendőri művelet tervét*, amely fejezetekre tagolva tartalmazza

- a kialakult helyzetről (eseményről) rendelkezésre álló adatokat;
- a közbiztonsági helyzet értékelését;
- a rendőr-főkapitányság feladatát;
- a parancsnok elgondolását a feladat végrehajtásáról;
- a személyi állomány összevonásának és a szolgálati csoportosítás megalakításának rendjét;
- az alárendeltek (szolgálati csoportosítás) feladatát (parancsnok, beosztott állomány, a végrehajtás módja, az összevonásra, átcsoportosításra vonatkozó előírások, vezetési pont);
- a rendőri és más társszervekkel történő, valamint az alárendeltek közötti együttműködés feladatait és azok megvalósításának rendjét;
- a minden oldalú biztosítás feladatait;
- a felhasználásra tervezett anyagi készleteket, az elosztásuk és felhasználásuk rendjét;

- a feladatok végrehajtása során betartandó biztonsági rendszabályokat;
- a jelentések, az értesítés és riasztás rendjét, a jeleket, jelzéseket;
- a készenléti időpontokat;
- a vezetés rendjét;
- táblázatban az alkalmazásra tervezett erőket és eszközöket, valamint azok elosztását;
- az összevonásra, a menetre, az átcsoportosításra vonatkozó számvetéseket.

A rendőri művelet tervéhez mellékelni kell az elhatározás grafikus ábrázolását térképen vagy vázlaton, továbbá a híradás és az anyagi, technikai, egészségügyi biztosítás tervét.

A parancsnok elhatározásának megalkotása (az előjárónak történő jelentés) után az alárendeltek feladatait a rendőri művelet végrehajtása kapcsán *parancsban* határozza meg. A parancsot általában szóban kell kiadni. Tartalmazza a közbiztonsági helyzetre vonatkozó rövid tájékoztatást; a főkapitányság feladatát; az alárendeltek feladatait; az együttműködés fő feladatait; a biztonsági rendszabályokat; az öltözetre, felszerelésre, fegyverzetre, az anyagi készletek elosztására és felhasználására vonatkozó előírásokat; a készenléti időpontokat; az összeköttetés és a jelentések rendjét; a művelet vezetésének rendjét. Indokolt esetben a feladat rövidített formában (annak csak az adott szolgálati csoport parancsnokát érintő része), írásban is átadható.

Az alárendeltek feladatainak meghatározását, illetve azok pontosítását, az együttműködés megszervezését a parancsnok a működési körzetben, a terepen *szemrevételezés* során is végrehajthatja. Ennek előnye, hogy az alárendeltek közvetlenül láthatják tervezett működési körzetüket, meggyőződhetnek annak állapotáról, a tereptárgyak elhelyezkedéséről, a megközelítési és manőverezési lehetőségekről, a személyi állomány és a technikai eszközök elhelyezési módjairól, ezáltal a valós helyzethez jobban igazodva képesek előkészíteni saját feladataik végrehajtását. A törzs (kidolgozó munkacsoport) bevonásával a szemrevételezés végrehajtható korábban, a helyzetmegítélés időszakában, annak részeként is.

Váratlanul jelentkező események esetén, amelyek azonnali rendőri reagálást igényelnek, nem kell külön műveleti tervet kidolgozni. A feladatokat irányító vezető rendelkező munkamódszer alkalmazásával a beérkező jelentések és más forrásból származó információk alapján folyamatosan értékeli a helyzetet, meghozza elhatározását, és rövid, szóbeli parancsban határozza meg alárendeltjei feladatát.

A parancs tartalmazza a rendelkezésére álló erőkből álló adatokat (amennyiben azok az alárendeltek előtt még nem ismertek); a rendőri tevékenység célját; a rendelkezésére álló erőkből létrehozott szolgálati csoportokat (vezénylő rendőri szerv, létszám, fegyverzet, technikai eszközök, parancsnok); az egyes szolgálati csoportok feladatát (tevékenységi mód, működési hely, körzet, sáv, terepszakas; tevékenységi irány; ütem; vezetési pont); a készenléti időpontokat; az összeköttetés és a vezetés rendjét.

2.2.3.2. A törzs munkája a rendőri művelet végrehajtása során

A törzs a végrehajtás során a parancsnok döntéseit, parancsait, szóban kiadott intézkedéseit, a helyzetről és az alárendeltek tevékenységéről beérkező adatokat, jelentéseket a vezetési ponton a törzsokmányokban (nyilvántartó térképen és eseménynaplóban) rögzíti, illetve

nyilvántartja. A *nyilvántartó térkép* tartalmazza a kialakult helyzetet és a bekövetkezett változásokat; az alárendeltek, az együttműködők és a szomszédok elhelyezkedését, a vezetési pontokat és a kialakult helyzet mindazon adatait, amelyek szükségesek a megbízható vezetéshez. Az *eseménynapló* tartalmazza a jelentések, tájékoztatások, intézkedések, parancsok érkezésének, illetve továbbításának idejét (óra, perc); honnan, kitől érkezett; mi a tartalma; kinek és hogyan továbbították; milyen módon érkezett.

A törzs állandóan végzi az *adatok gyűjtését és elemzését* a közbiztonsági helyzetről, a saját és együttműködő szervekről, a szomszédokról, a lakosságról és a terepről, s a következtetések alapján *javaslatokat tesz* a rendőri műveletet irányító vezetőnek a további tevékenységek rendjéről, feladatairól. Kidolgozza a parancsnok döntéseihez szükséges *számvetéseket*, különösen a személyi állomány, illetve a szolgálati csoportok szolgálati megterhelésére, a váltásra, pihenésre, átcsoportosításra, a menetire, az egyes taktikai eljárások végrehajtásának idejére, az anyagi készletek felhasználására, az utánpótlásra, feltöltésekre vonatkozóan. Gondoskodik az *összeköttetések folyamatos fenntartásáról*, a megszakadt összeköttetések helyreállításáról. Tájékoztatást ad a helyzet változásairól az alárendelteknek, az együttműködőknek és a szomszédoknak, előkészíti az előljáráshoz felterjesztésre kerülő írásos (rajzos) jelentéseket.

Megszervezi a rejtett vezetést. Szabályozza a híradó- és automatizált vezetési eszközök használatát, ellenőrzi a fedőnevek, fedőszámok, szóállomány és egyéb rejtjelzéssel kapcsolatos táblázatok, okmányok alkalmazását. Szükség esetén új rejtjelző eszközöket készít és juttat el az alárendeltek részére. Végzi a vezetési pont telepítésével, áttelepítésével kapcsolatos feladatokat. A helyzet változásaitól függően intézkedik az együttműködés átszervezéséről, kidolgozza az ehhez szükséges okmányokat. Folyamatosan szervezi és irányítja a rendőri művelet minden oldalú biztosítását. Tanulmányozza a szolgálati tapasztalatokat, a rendőri művelet további részében felhasználható módszerekről, eljárásokról javaslatot tesz a parancsnoknak.

A törzs alapvető feladatai közé tartozik a *tájékoztatások kidolgozása*. Az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv tájékoztatja az önkormányzatot, ha a lakosság széles körét érintő rendőri intézkedést tervez végrehajtani, feltéve, hogy ezzel nem veszélyezteti az intézkedés eredményességét. A rendőrfőkapitány a fővárosi és megyei kormányhivatal vezetőjét, a fővárosi és megyei kormányhivatal járási (fővárosi kerületi) hivatala vezetőjét, a területi önkormányzat közgyűlésének elnökét (főpolgármestert), a területi katasztrófavédelmi szerv vezetőjét, az Alkotmányvédelmi Hivatal területi szervének vezetőjét; a rendőrkapitány vagy a határrendészeti kirendeltség vezetője a települési önkormányzat polgármesterét tájékoztatja

- a) a lakosságot a szomszédos állam területéről fenyegető veszélyről;
- b) a tömegesen menekülő, illetve ideiglenes menedéket kérő személyek várható érkezéséről;
- c) az ország területére betört fegyveres csoportról, a lakosság védelme érdekében tett és javasolt intézkedésekről, a fegyveres csoport felszámolásáról;
- d) a határterületen az e törvény alapján bevezetett minden korlátozásról, ha annak előzetes bejelentésére a késedelem veszélye miatt nem volt lehetőség;
- e) a környezet szennyezéséről, illetve annak veszélyéről vagy a természeti értékek és területek károsításáról.

Ezen túl a rendőrfőkapitány haladéktalanul tájékoztatja az a), c) és d) pontban foglaltakról a Honvéd Vezérkar főnökét; az a), b) és d) pontban foglaltakról a vámhatóságot; a b) pontban foglaltakról a menekültügyi hatóságot; a d) és az e) pontban foglaltakról a környezetvédelmi hatóságot, a természetvédelmi hatóságot és a vízügyi hatóságot. Az említett szervek vezetői a rendőrség illetékes szervei részére tájékoztatást adnak a feladatkörükben tudomásukra jutott – a rendőrség tevékenységét érintő – tényekről és körülményekről.⁸

A törzs a kialakult helyzetről, s különösen annak változásáról rendszeresen ad tájékoztatást a rendőri művelet végrehajtásában érintett szerveknek. Információkat, adatokat szolgáltat a rendőrségi sajtótájékoztatók megtartásához, illetve azokon a törzs vezetője vagy a kommunikációs feladatokkal megbízott szakértője is részt vehet.

A törzs vezetője megszervezi a kiadott intézkedések és parancsok végrehajtásának *ellenőrzését*. Az ellenőrzések tapasztalatai alapján újabb feladatokat határozhat meg, szükség esetén kiegészítő intézkedéseket tehet.

A rendőri művelet befejezése után a törzs kidolgozza és felterjesztésre előkészíti az összefoglaló jelentést. Az *összefoglaló jelentés* tartalmazza a rendőri művelet elrendelésének okát; a kialakult helyzetet; a rendőri művelet előkészítésének fő feladatait; a tevékenység lefolyását és eredményeit (naponként vagy a művelet jellemző mozzanataiban; az alárendeltek tevékenységének megítélését az együttműködés tapasztalatait a társszervekkel és a szomszédokkal); a következtetéseket és javaslatokat. Az összefoglaló jelentéshez az eseménynapló másolatát mellékelni kell.

Felhasznált irodalom

11/1998. (IV. 23.) ORFK utasítás a Magyar Köztársaság Rendőrségének Csapatszolgálati Szabályzata kiadásáról, 20. pont.

1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről.

2011. évi CXIII. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről.

2011. évi CXXVIII. törvény a katasztrófavédelemről.

23/2015. (IX. 11.) BM utasítás a migrációs helyzet kezelésével kapcsolatos feladatokat koordináló központi operatív törzs felállításáról.

43/2013. (XI. 8.) ORFK utasítás az Országos és a megyei (fővárosi) Törzs felállításáról, szervezeti felépítéséről, jelentő rendszerének működtetéséről.

DSUPIN Ottó – HOLLÓS Tamás – KOVÁCS Gábor – KÓNYA József – VARGA János: *Levezetési terv*. A Nemzeti Közszerződési Egyetem Rendészettudományi Kar rendészeti vezető mesterképzési szak képzésében részt vevő 2. évfolyamos hallgatók komplex rendészeti törzsvezetési gyakorlatára. Száma: 2600/10/4/2012.

Kézikönyv a vezetői/parancsnoki állomány számára a pszichológiai szakterület munkaformáinak megismerésére, az állománnyal való bánásmód hatékonyságának növelésére. ORFK, Humánszolgálat Egészségügyi Szakirányító és Hatósági Főosztály.

Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.).

VARGA János (1999): A nemzeti biztonsági stratégia és a határőrizet. *Főiskolai Figyelő*, 2. sz. 27–37.

⁸ 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről, 8. §.

- VARGA János (2015): A rendőri műveletek vezetésének általános elvei. In VARGA János szerk.: *A rendőri műveletek vezetésének elvei*. Egyetemi jegyzet, Budapest, Nemzeti Közsolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar. 11–29.
- VARGA János (2015): *A rendőrség gyakorló szervezetei. Vihar 2016*. A Nemzeti Közsolgálati Egyetem 2016. évi Közös Közsolgálati Gyakorlat Rendészettudományi Kar részletes és kiegészítő feladatai. Egyetemi tansegédlet, oktatói példány. Budapest, Nemzeti Közsolgálati Egyetem, Rendészettudományi Kar.

3. A hivatásos katasztrófavédelmi szerv műveletirányítási modellje

Schweickhardt Gotthilf

3.1. A hivatásos katasztrófavédelmi szerv rendeltetése, törvényi szabályozása

A katasztrófák elleni védekezés megszervezése és irányítása állami feladat, amelyet az államigazgatási, önkormányzati szervek és a hivatásos katasztrófavédelem szervei a törvényben foglalt feladatkörükben látnak el. A hivatásos katasztrófavédelmi szervek alapvető rendeltetése a lakosság élet- és vagyónbiztonságának, a nemzetgazdaság és a létfontosságú rendszerek és létesítmények biztonságos működésének védelme, a katasztrófák *hatósági megelőzése*, a katasztrófaveszély-helyzetben, valamint tűz- és káresetek esetén a mentés végrehajtása, *a védekezés megszervezése és irányítása, a káros következmények felszámolása, a helyreállítás, újjáépítés megvalósítása.*

A hatósági feladatok a megelőzési területen jelentősek, míg a védekezés során elsősorban a védekezés feltételeinek biztosítása érdekében jelennek meg. A hatósági feladatok végzésére való felhatalmazást a hivatásos katasztrófavédelmi feladatok rendszere alapján a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény (a továbbiakban: Kat.), a tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról szóló 1996. évi XXXI. törvény, a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény, az atomenergiáról szóló 1996. évi CXVI. törvény, a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény rendelkezik.

Természetesen további jogszabályok is meghatároznak feladatokat a hivatásos katasztrófavédelmi szervek számára. Ezek egy része, mint például az ideiglenes hulladékgazdálkodási feladatra történő kijelölés, csak döntési feladat, amely hasonló a védekezéshez, ahol a védekezésbe történő bevonás is a jogszabály adta kötelezési lehetőség ideiglenes alkalmazása. A hatósági feladatokat elsősorban a szakterületek szabályozását végző jogszabályok, valamint közigazgatási eljárási szabályok fogalmazzák meg. A hatósági feladatok esetében egyszemélyes döntés fogalmazódik meg az eljárás végén, mint ahogy a védekezési feladatok rendszerében is egyszemélyes felelős személy dönt. A hatósági eljárásban is együtt kell működni más szervekkel, szervezetekkel, szervezeti elemekkel.

A védekezés egyik (ha nem a legfontosabb) eleme annak megszervezése és irányítása. Ez az a tevékenység, amely egyrészt a védekezésre való tudatos felkészülést, másrészt a védekezésbe bevonható és bevont szervekkel való együttműködést is tartalmazza. A védekezés megköveteli a széles körű ismereteket, ezért a védekezési feladatok egyes

részelemeinek kidolgozása, majd végrehajtása minden esetben igényli a munkaszervezetek (törzsek) létrehozását.

Ezek a törzsek műveletirányítást igénylő, összetett katasztrófavédelmi feladatok eredményes, hatékony végrehajtását, az azzal kapcsolatos adatok gyűjtését, elemzését, értékelését, a központi, területi és helyi szintű feladatok koordinálását végzik. A védekezés irányítása nem osztható meg, ezért mindig ki kell jelölni a védekezés irányítását és a döntéseket meghozó felelős személyt. A szervezési, védekezési és egyéb feladatok megfelelő előkészítést igényelnek. A döntést megelőzően javaslatok születnek, amelyek előkészítése vagy egy személy, vagy egy törzs munka eredménye. A hivatásos katasztrófavédelmi szervek vonatkozásában a beavatkozás mértékének függvényében mindkét megoldás megjelenik a védekezés során.

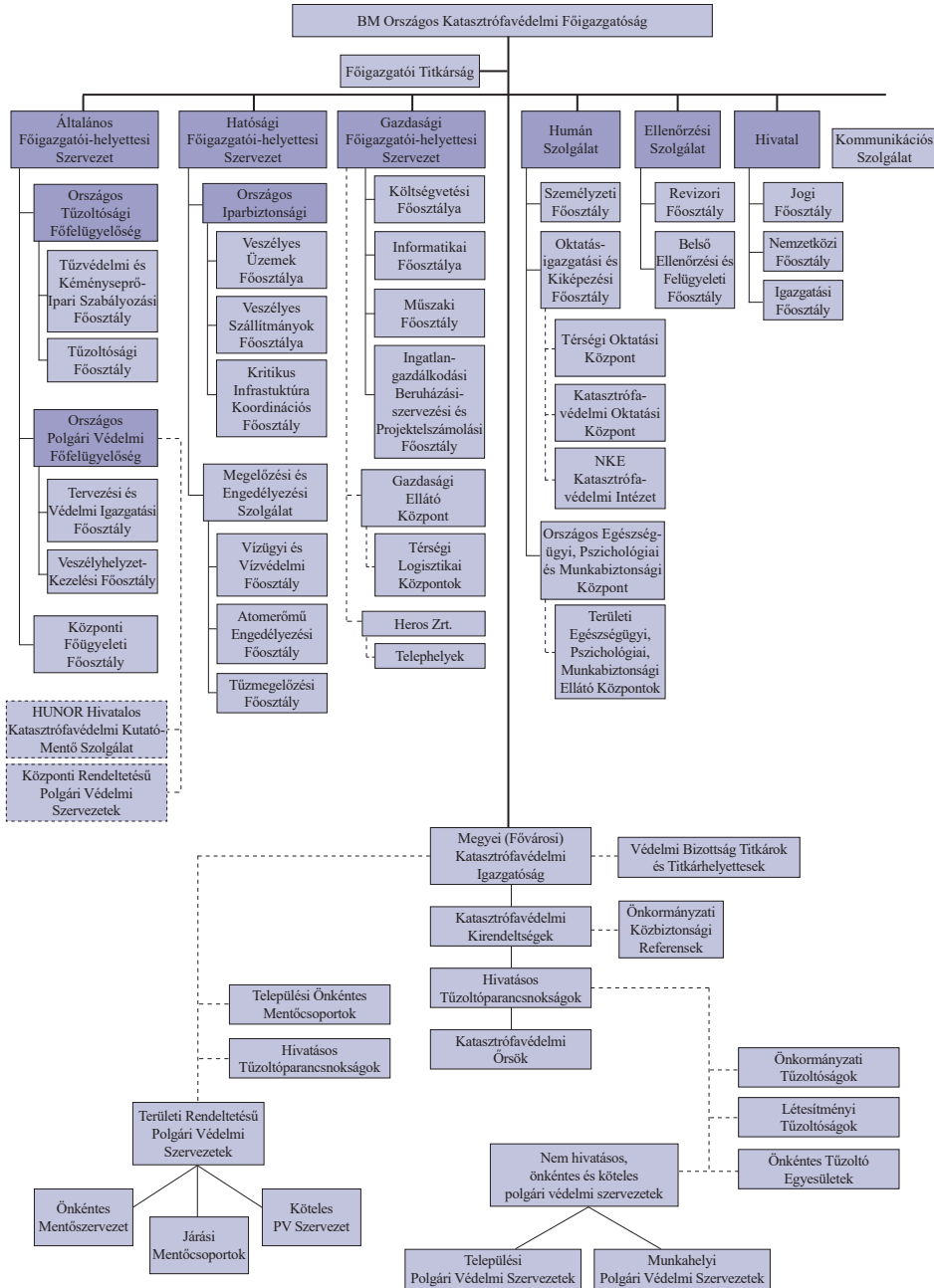
A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény (Kat.) az alábbiakban határozza meg a hivatásos katasztrófavédelmi szerveket:

„(1) A katasztrófavédelem megvalósításában részt vevő hivatásos katasztrófavédelmi szerv:

- a) az országos illetékességgel működő központi szerv,
- b) a megyei, fővárosi illetékességgel működő területi szervek,
- c) helyi szervek a katasztrófavédelmi kirendeltségek és a hivatásos tűzoltóságok.

(2) A hivatásos katasztrófavédelmi szerv államigazgatási feladatot is ellátó rendvédelmi szerv, amelynek tagjai hivatásos állományúak, közszolgálati tisztviselők, közalkalmazottak, munkavállalók és tisztjelöltek.”¹

¹ A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény, 22. § (1)–(2) bekezdés.

1. ábra

A hivatásos katasztrófavédelmi szervek felépítése

Forrás: BM Országos Katasztrófavédelmi Hatóság, Szervezeti és Működési Szabályzat

Mint ahogy a fenti felépítési vázlatban is jól látható, a hivatásos katasztrófavédelmi szerv esetében is szigorú alá-fölé rendeltségi rendszer került kialakításra. A Kat. megfogalmazása alapján a hivatásos katasztrófavédelmi szerv elsődlegesen rendvédelmi szerv, amely közigazgatási, elsősorban hatósági feladatokat lát el.

Az egyes szinteken egyszemélyi felelős vezető áll:

- központi szerv esetében: Főigazgató
- területi szerv esetében: Igazgató
- helyi szerv esetében: Katasztrófavédelmi Kirendeltség vezetője

A hivatásos katasztrófavédelmi szerv a közigazgatási szervek jellemzőit mutatja. Ezek az alábbiak:

- más állami szervektől elkülönült szervezettel rendelkező jogi személy,
- jogszabályban meghatározott feladat és hatáskörrel rendelkeznek,
- önálló döntési jogkör (jogkörök),
- rendszerint hivatali forma, élén egyszemélyi felelős vezető,
- önálló költségvetés.

3.2. A hivatásos katasztrófavédelmi szervek és irányítási rendszerük

A hivatásos katasztrófavédelem szervei is elkülönült szakmai és funkcionális szervezetekre tagozódnak. A funkcionális szervek feladatai közül kiemelt jelentőséggel bír a logisztikai feladatokat ellátó szervezeti elem. Mind a felkészülési, mind a védekezési időszakban folyamatosan biztosítani kell többek között a felszámoláshoz szükséges eszközöket, a folyamatos működtetéséhez szükséges feltételek meglétét, a védekezésben részt vevők ellátását. Ezért ezeknek a feladatoknak a biztosítása érdekében létrehozásra került a Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság Gazdasági Ellátó Központ.

3.2.1. Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság (BM OKF)

A BM OKF országos hatáskörű központi rendvédelmi szerv, amely közigazgatási hatásköröket is ellát, feladatait jogszabályok határozzák meg. A BM OKF a védekezés (felszámolás, beavatkozás) *irányítása* területén az alábbi főbb feladatokat látja el:

- a hivatásos katasztrófavédelmi szerv területi és helyi szerveinek útján végzi a tűzoltást, a műszaki mentést, a lakosság védelmét, tájékoztatását és riasztását;
- irányítja az önkormányzati, a létesítményi tűzoltóságok, valamint az önkéntes tűzoltó egyesületek részvételét a tűzoltásban, műszaki mentésben, megyei szinten műveletirányítási tevékenységet végez;
- szakmai irányítási jogkört gyakorol a katasztrófák elleni védekezéssel összefüggésben a polgármester által kijelölt közbiztonsági referensek működése, felkészítése, képzése, továbbá a lakosság felkészítése, riasztása és veszélyhelyzeti tájékoztatása tekintetében.

A védekezési feladatok végrehajtása csakis más szervek bevonásával történhet meg, ezért *együttműködik*

- az állami és önkormányzati szervekkel, a társadalmi és gazdálkodó szervezetekkel, az állampolgárokkal, civil és karitatív szervezetekkel, azok szövetségeivel, oktatási, tudományos intézményekkel, valamint a külföldi és nemzetközi katasztrófavédelmi szervekkel és szervezetekkel,
- a rendvédelmi szervekkel, a Magyar Honvédséggel és a biztonságot szolgáló más hatóságokkal.

A BM OKF működteti a Katasztrófavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottság (KKB) Nemzeti Veszélyhelyzet-kezelési Központját (NVK). Az NVK ügyrendjét a belügyminiszter – mint a KKB elnöke – adta ki. Az NVK fő feladata összefoglalóan a KKB operatív támogatása. Az NVK általános és szakmai munkacsoportokat működtet. A 14 munkacsoport az egyes katasztrófák felszámolására a tárcák által működtetett munkacsoportokat jelentik. Az NVK a BM OKF központi épületében működik, s vezetőjét a KKB elnöke nevezi ki. Az NVK vezető helyettese a katasztrófa jellegének megfelelő munkabizottság vezetője. Az általános munkacsoport vezetőjét a BM OKF főigazgatója nevezi ki.

3.2.2. Területi Katasztrófavédelmi Szerv

A Területi Katasztrófavédelmi Szerv (a továbbiakban: igazgatóság) gazdasági szervezettel rendelkező költségvetési szerv, amely jogszabályban meghatározott ügyekben szakhatóságként, illetve I. és II. fokú hatóságként jár el, ellátja a jogszabályban részére előírt feladatokat, irányítja a katasztrófavédelmi kirendeltségeket (a továbbiakban: kirendeltség) és az alárendeltségükbe tartozó hivatásos tűzoltó parancsnokságokat. A BM OKF területi szerve, amely a megye közigazgatási területére, míg a vízügyi igazgatási és a vízügyi, valamint a vízvédelmi hatósági feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 223/2014. (IX. 4.) Korm. rendeletben vízügyi és vízvédelmi hatóságként, illetve szakhatóságként a melléklete rendeletében meghatározott illetékességi területre kiterjedő illetékességgel működik. *Az Igazgató a megyei védelmi bizottságban (a továbbiakban: MVB), mint elnökhelyettes irányítja az operatív törzs munkáját.* Az igazgatóság a védelmi (beavatkozási) tevékenységét a megye illetékességi területére vonatkozóan végzi. Az igazgatóság működteti az operatív törzset (a továbbiakban: OT). Az igazgatóság vezetője jelöli ki a helyi védelmi bizottság katasztrófavédelmi elnökhelyetteseit.

3.2.3. Katasztrófavédelmi kirendeltség

A kirendeltség az igazgatóság irányítása alatt lévő szerv. Feladatát a számára jogszabályban meghatározott illetékességi területen végzi. Jogszabályban meghatározott esetekben I. fokú hatóságként és szakhatóságként jár el tűzvédelmi, iparbiztonsági és katasztrófavédelmi ügyekben. A kirendeltségek alárendeltségben hivatásos tűzoltóságok, s ezek szervezeti elemeként katasztrófavédelmi őrök kerültek létrehozásra. A kirendeltség élén a kirendeltségvezető áll. A kirendeltség illetékességi területe nem minden esetben azonos

a közigazgatási szervezeti egység (a járás) területével. Egy kirendeltség akár több járást is magában foglal, hiszen 65 kirendeltség, 174 járás és 23 budapesti kerület került kialakításra. A kirendeltségeken a polgári védelmi felügyelő és a katasztrófavédelmi megbízott munkaköri kötelezettsége a védekezésben (felszámolás, beavatkozás) való részvétel. A hivatásos tűzoltóságok tűzoltási és műszaki mentési feladatokat látnak el, s egy katasztrófa estén végzik az elsődleges beavatkozást. Kiterjedt tűz, illetve hosszan tartó beavatkozás esetében a védekezés résztvevőivé válnak.

3.2.4. A katasztrófavédelem szakterületei, a szakterületek irányítása

A katasztrófavédelem 3 szakterületet foglal magában: tűzvédelem, polgári védelem és iparbiztonság. Mindhárom szakterületen jelen vannak a hatósági és védekezési feladatok.

Az egyes szakterületek élén központi és területi szervek esetében *főfelügyelők állnak*, s a kirendeltségeknél felügyelők. A tűzvédelmi és polgári védelmi főfelügyelők az általános főigazgató-helyettes közvetlen irányítása alá tartoznak. A hatósági főigazgató-helyettes közvetlen irányítása alá tartozik az iparbiztonsági főfelügyelő, valamint a hatósági szolgálat.

Az egyes szakterületek esetében eltérő arányban van jelen a hatósági és a védekezési feladat. A három szakterület egymással igen szoros együttműködésben végzi feladatát. A polgári védelem területén aránylag kevés a hatósági feladatrendszer, elsősorban a védekezésre való felkészülés (védekezésben részt vevő szervezetek, azok együttműködésének gyakorlása, lakosság felkészítése), a védekezés irányítása és a helyreállítási feladatok végrehajtása történik. A felkészülés hatósági jellegét a mentőszervezetekkel kapcsolatos közigazgatási aktusok képezik. Az iparbiztonsági szakterületen a hatósági feladatrendszer túlsúlya jelentkezik. Egy szervezet, legyen az akár gazdálkodó, akár más típusú, csak meghatározott szabályozás között működhet. Ez vonatkozik a különböző tevékenységekre is, mint például az egyes munkafázisok végrehajtásának szabályozására. Az iparbiztonsági terület klaszterikus igazgatási, hatósági feladatokat lát el. Az állam működése, feladatteljesítésének biztosítása, a lakosság alapellátásának folyamatos biztosítása érdekében a létfontosságú rendszer elemek (kritikus infrastruktúra) védelmével kapcsolatos feladatokat is ez a szakterület látja el. A védekezés egyik fontos eleme a folyamatos, biztonságos információáramlás, ezért ennek a területnek kiemelt jelentősége van a védekezés során.

A kritikus infrastruktúra védelme a hivatásos katasztrófavédelmi szervek vonatkozásában a hatósági feladatok közé tartozik. A tűzvédelem területe a kialakult hagyományoknak megfelelően alapvetően tűzoltási feladatokat lát el. Természetesen a tűzvédelmi előírások mint a megelőzés része elválaszthatatlanok a szakterülettől. A tűzvédelem a tűzoltási, tűzmelegelőzési és a tűzvizsgálati feladatokat foglalja magában. Magyarország vonatkozásában komoly problémát jelent az ár- és belvízi veszélyeztetettség. A megelőzés hatósági feladatait a hivatásos katasztrófavédelmi szervek végzik.

A vízügyi és vízminőségvédelmi hatósági tevékenység, valamint az iparbiztonsági tevékenységet a hatósági tevékenység túlsúlya miatt egy szervezeti egységbe lett összevonva. A fentiekből megállapítható, hogy azok a szervek, amelyek a védekezés irányítását és magát a végrehajtást végzik elsősorban, s azok, amelyek főleg hatósági tevékenységet végeznek, a feladatukból adódóan két különböző szervezeti egységbe tartoznak.

A katasztrófák elleni védekezés megköveteli a folyamatos információáramlást, a védekezésben részt vevő, illetve a katasztrófavédelemhez kapcsolható szervezetekkel, szervezettekkel, gazdálkodó szervezetekkel való kapcsolattartást, a felszámoláshoz szükséges erők, eszközök aktiválását. Ezt a feladatot az ügyeleti szolgálat látja el. Az ügyeleti szolgálat folyamatosan működő szervezeti egység. A védekezési időszakban különösen fontos a megszakítatlan működése, a katasztrófaesemény állandó figyelemmel kísérése, a szükséges intézkedéseket érintő, haladéktalan intézkedés és a folyamatos információáramlás biztosítása.

3.2.5. Az irányítás rendje a hivatásos katasztrófavédelmi szerveknél

A hivatásos katasztrófavédelmi szervek rendvédelmi szervnek minősülnek. A rendvédelmi szervek sajátossága a szigorú alá-fölé rendeltség a szervezeten belül. A katasztrófák felszámolása során polgári védelmi szervezetek² is részt vesznek a feladatok végrehajtásában. A polgári védelmi szervezetek irányítására a Kat. 66. §-a az alábbiak szerint rendelkezik:

„(1) A polgári védelmi beosztottak szolgálatukat függelmi rendben teljesítik.

(2) A polgári védelmi szervezet egységében az előljáró az adott egység vezetője, akinek joga és kötelessége a beosztott személyek tevékenységének irányítása.

(3) Az előljáró az irányítási jogosítványát a védekezés irányítására jogosult személy által meghatározott feladatoknak megfelelően gyakorolja.

(4) Az előljáró a hatáskörén belül önállóan intézkedik, megköveteli beosztottaitól, hogy pontosan és időben teljesítsék a rájuk bízott feladatokat, szervezi, irányítja és ellenőrzi beosztottai munkáját.

(5) Az előljáró utasítása nem irányulhat a beosztottak indokolatlan foglalkoztatására, emberi méltóságának megsértésére, életének és testi épségének közvetlen veszélyeztetésére.

(6) A polgári védelmi szervezetbe beosztott köteles begyakorolni és alkalmazása idején az előljáró utasításai szerint végrehajtani a számára meghatározott feladatokat.”³

E szervezetek tagjai nem tartoznak a hivatásos állomány körébe. A katasztrófák felszámolása során nagyon fontos a kapott utasítások maradéktalan, pontos betartása. A többi rendvédelmi szervtől eltérően a polgári védelmi szervezetbe beosztott személyekre a polgári védelmi szolgálat ellátása idejére a katasztrófavédelem hivatásos állományú tagjaira vonatkozó Szolgálati Szabályzat előírásai vonatkoznak. Ennek 32. §-ában az alábbiakat olvashatjuk:

„(1) A polgári védelmi szervezetek állománya a polgári védelmi szervezet előljáróiból és a polgári védelmi szervezetbe beosztottakból áll. A polgári védelmi szervezet teljes állományának irányítója a hivatásos katasztrófavédelmi szerv kijelölt katasztrófavédelmi hivatásos állományú tagja.

(2) A polgári védelmi szervezet előljárója [...] a polgári védelmi szervezetbe beosztottak tevékenységének irányítására és utasítás adására jogosult. A polgári védelmi szervezet előljárója az utasításadás jogát megbízólevéllel vagy elosztó határozattal igazolja.

² Kat. 53–66. §§.

³ A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény, 66. §.

(3) A polgári védelmi szervezetbe beosztott [...] a polgári védelmi kötelezettség alatt álló állampolgár, valamint polgári védelmi feladat ellátására önkéntesen jelentkező személy, aki polgári védelmi szervezetbe polgári védelmi feladat ellátása céljából beosztásra kerül.

(4) A polgári védelmi szervezet teljes állománya irányítójának jogaira és kötelességeire az előjáróra vonatkozó jogok és kötelességek az irányadók.

(5) A polgári védelmi szervezetekkel kapcsolatos kérdésekben a közvélemény tájékoztatására a polgármester és a hivatásos katasztrófavédelmi szerv jogosult.⁴

3.2.6. A BM OKF irányítási rendszere

A BM OKF-et a BM OKF főigazgatója vezeti és képviseli. A főigazgatót tartós távolléte esetén az általános főigazgató-helyettes teljes jog- és hatáskörben eljárva helyettesíti. A főigazgató és a főigazgató-helyettesek (általános és hatósági főigazgató-helyettesek) egyidejű akadályoztatása esetén a helyettesítést a gazdasági főigazgató-helyettes látja el.

A főigazgató-helyettesek a főigazgató közvetlen alárendeltségében, a jogszabályok és a közjogi szervezetszabályozó eszközök által meghatározott keretek között, önálló felelősséggel vezetik a közvetlen alárendeltségükbe tartozó szervezeti egységeket, irányítják az alárendelt szervek működését.

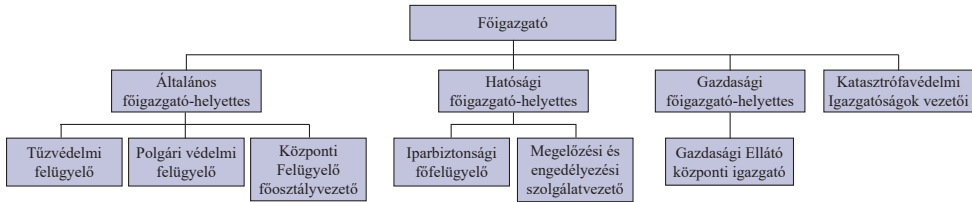
Az országos főfelügyelő szakterülete vonatkozásában gyakorolja a jogszabályban előírt vagy a főigazgató-helyettesek által átruházott szakirányítási és felügyeleti jogköröket, vezeti az országos főfelügyelőség munkáját. A saját szakterületén szakmai előjáróként irányítási jogkörrel felruházott személy. Irányítja az alárendeltségébe tartozó főosztályok tevékenységét. Szakmai irányítási jogkörét csak a szakterületet érintő körben, kizárólag a jogszabályok, a közjogi szervezetszabályozó eszközök, a belső normák, valamint a szolgálati előjáró döntésének keretein belül, azokkal összhangban gyakorolhatja.

A BM OKF vonatkozásában az irányítás és vezetés alapja a szolgálati, szakmai előjárói rendszer.

- „– Szolgálati előjáró a hivatásos állomány tagjával szemben a magasabb szolgálati beosztásánál fogva utasítás, parancs kiadására vagy munkáltatói jogkör gyakorlására jogosult személy.
- A szakmai előjáró a saját szakterületén irányítási jogkörrel felruházott személy. Szakmai irányítási jogkörét csak a szakterületet érintő körben, kizárólag a jogszabályok, a közjogi szervezetszabályozó eszközök, a belső normák, valamint a szolgálati előjáró döntésének keretein belül, azokkal összhangban gyakorolhatja.
- A szabályzat alkalmazása szempontjából a szakmai irányítás (a továbbiakban: szakirányítás) az ehhez irányítási jogkörrel rendelkező szervezeti elem tevékenysége, amely magában foglalja az adott szakterületre vonatkozó egyedi döntések és belső normák előkészítését, az irányított szervezeti egység vagy szervezeti elem döntéseinek felülvizsgálatát, meghatározott esetekben a jóváhagyásának előkészítését, az adott szakterület tevékenységének ellenőrzését, elemzését, értékelését, a szakmai feladat végrehajtásának megszervezését és az erre vonatkozó belső norma kiadását.

⁴ 49/2011. (XII. 20.) BM rendelet a hivatásos katasztrófavédelmi szervek állományának, valamint a polgári védelmi szervezetek Szolgálati Szabályzatáról, 32. §.

Közjogi szervezetszabályozó eszközt bocsáthat ki a főigazgató, a belső normák kibocsátásáról a Normaalkotási Szabályzat rendelkezik.”⁵

2. ábra

A BM OKF szakmai területének irányítási rendje

Forrás: a szerző szerkesztése

3.2.7. A Megyei Igazgatóság irányítási rendszere

Az igazgató a főigazgató közvetlen alárendeltségében végzi feladatait. Az igazgató szolgálati előjárója az igazgatóságnak és a helyi szervek teljes személyi állományának. Az igazgató közvetlen alárendeltségébe tartozik az igazgatóhelyettes, a gazdasági igazgatóhelyettes, a hivatalvezető, az ellenőrzési szolgálatvezető, a humán szolgálat vezetője és a kirendeltségvezetők. Az igazgató védekezéshez kapcsolódó főbb irányítási feladatai:

- irányítja és ellenőrzi az igazgatóságnak és helyi szerveinek tevékenységét;
- irányítja és ellenőrzi az önkormányzati tűzoltóság, a létesítményi tűzoltóság és a tűzoltási és műszaki mentési feladatokat is ellátó önkéntes tűzoltó egyesületek szakmai tevékenységét;
- katasztrófaveszély, kiterjedt tüzesetek és műszaki mentések esetén személyesen vagy az általa kijelölt személy minden esetben a kárterületre vonul, és a helyszínen végzi szakmai felügyeleti, irányítói tevékenységét. Indokolt esetben, illetőleg katasztrófa helyzetben, veszélyhelyzetben az MVB elnökének utasítására átveszi az elhárítási munkálatok irányítását;
- irányítja a következmények felszámolására irányuló tevékenységet, kidolgozza a lakosságfelkészítés irányait, feladatait, valamint az ehhez kapcsolódó szervezeten belüli eljárások rendjét;
- elrendeli a területi polgári védelmi szervezetek riasztását, mozgósítását;
- kijelöli veszélyhelyzetben a településen a helyi katasztrófavédelmi tevékenység irányítására jogosult személyt;
- irányítja az MVB Katasztrófaelhárítás OT-t. Rendszeres időközönként tájékoztatja a Megyei Közgyűlést, az MVB-t, a megye katasztrófa-, tűz- és polgári védelmi helyzetéről, a hivatásos tűzoltó-parancsnokságok, önkormányzati és létesítményi tűzoltóságok, önkéntes tűzoltó egyesületek tűzvédelmi, valamint tűzoltási és műszaki mentési tevékenységéről, továbbá a katasztrófa- és polgári védelmi szervezetek megalkotásának helyzetéről;

⁵ A Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság Szervezeti és Működési Szabályzata.

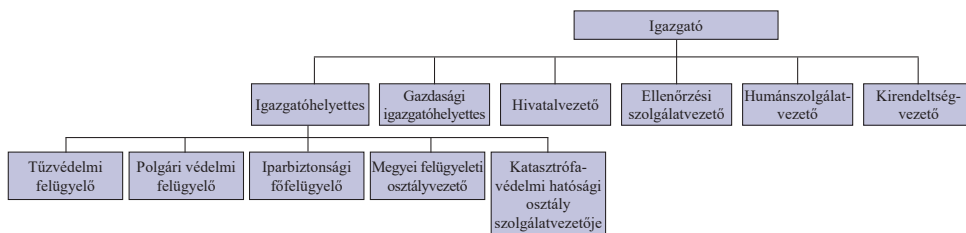

- MVB elnökhelyettesi minőségében gondoskodik a helyi védelmi bizottság (a továbbiakban: HVB) elnökhelyettesének, valamint annak a kijelölt személynek a szakirányításáról, aki veszélyhelyzetben a polgármestertől átveszi a helyi katasztrófavédelmi tevékenységek irányítását;
- működteti a Megyei Veszélyhelyzet-kezelési Központot (a továbbiakban: MVK).

Az igazgatóhelyettes az igazgató közvetlen alárendeltségében vezet és irányítja a közvetlen alárendeltségébe tartozó szervezeti egységeket. Az igazgatóhelyettes az igazgató általános helyettese, szolgálati előjárója – a gazdasági igazgatóhelyettes kivételével – a területi szerv és helyi szervek teljes személyi állományának.

Az igazgatóhelyettes végzi az alárendeltségébe tartozó szervezeti egységek, illetve a katasztrófavédelmi kirendeltségek, a hivatásos tűzoltó-parancsnokságok és a katasztrófavédelmi őrsök tevékenységének szakmai irányítását, segíti a Megyei Védelmi Bizottság operatív törzsének tevékenységét.

A rendkívüli időszakhoz, különleges jogrendhez kapcsolódóan koordinálja az igazgatóság és helyi szervei értesítésével és magasabb készültségbe helyezésével, a különleges jogrend időszakában történő működésével és felkészítésével kapcsolatos feladatait. Továbbá koordinálja a védekezési tevékenységet, részt vesz az igazgatóság mentési tevékenységének irányításában.

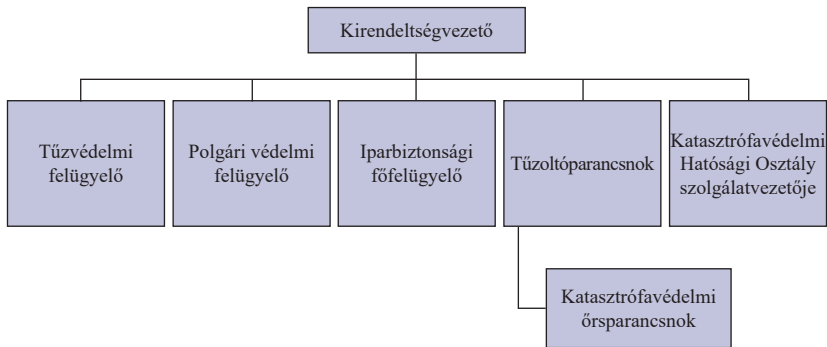
3. ábra

Az igazgatóság általános irányítási rendje

Forrás: a szerző szerkesztése

A kirendeltségvezető az igazgató közvetlen alárendeltségében vezet és irányítja a kirendeltséget. Szolgálati előjárója a kirendeltség teljes személyi állományának. Feladat- és hatáskörében a védekezéshez kapcsolódóan az alábbi főbb irányítási feladatokat lát el:

- Irányítja és koordinálja a vezetése alá tartozó felügyelők, tűzoltóparancsnokok, osztályvezető és közvetlen alárendeltségében lévő ügyintézők munkáját, folyamatosan tájékoztatja és beszámoltatja őket.
- Illetékességi területén rendszeres kapcsolatot tart a települési közbiztonsági referensekkel, értekezletek összehívásával munkájukat segíti, rendszeres képzésüket szervezi.
- Szakmai segítséget nyújt a kirendeltség illetékességi területén működő HVB munkájához, felkérésre előterjesztéseket, beszámolókat készít a HVB üléseire.

4. ábra

A kirendeltség szakmai irányítási rendje

Forrás: a szerző szerkesztése

3.3. A tűzoltás, műszaki mentés irányítása

A tűzoltás, műszaki mentés (a továbbiakban együtt: kárfelszámolás) során a hivatásos katasztrófavédelmi szervek esetében a hivatásos tűzoltóság az elsődleges beavatkozó szervezet. A káreseményről érkező bejelentést követően a helyszínre riasztott egység/egységek parancsnoka egyúttal a kárfelszámolás vezetője. A kárfelszámolási tevékenység általános szabályait BM-rendelet⁶ határozza meg, amelynek részleteit a BM OKF-utasítás szabályozza.⁷

A beavatkozó egységek a kár helyszínén végzett felderítés alapján döntenek további erők, eszközök riasztásáról, illetve a társszervek és egyéb szervezetek igényléséről. A kárfelszámolási tevékenység hatékonyságát, a kárfelszámolást végző parancsnok munkájának megkönnyítésére „Tűzoltási Műszaki Mentési Terv”, röviden „TMMT” áll rendelkezésre. A TMMT az alábbi főbb elemeket tartalmazza: „a tűzoltáshoz és műszaki mentéshez szükséges tűzoltói erő-, eszközszükségletet tartalmazó, tűzoltást és műszaki mentést segítő terv, amely az adott létesítmény, terület mentő-tűzvédelmi szempontból legfontosabb adatait tartalmazza, rajzzal, szöveggel kiegészített formában.”⁸

A kárfelszámolás vezetését az alábbi beosztású és megfelelő végzettséggel rendelkezők láthatják el:

- „a) tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról szóló 1996. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Ttv.) 33/E. §-a szerinti együttműködési megállapodásban meghatározott személy;

⁶ 39/2011. (XI. 15.) BM rendelet a tűzoltóság tűzoltási és műszaki mentési tevékenységének általános szabályairól.

⁷ 6/2016. (VI. 24.) BM OKF utasítás a Tűzoltás-taktikai Szabályzat és a Műszaki Mentési Szabályzat kiadásáról.

⁸ 39/2011. (XI. 15.) BM rendelet a tűzoltóság tűzoltási és műszaki mentési tevékenységének általános szabályairól, 54. §.

- b) a létesítményi tűzoltóság
  - rajparancsnoka,
  - szolgálatparancsnoka,
  - tűzoltási szakterület vezetője,
  - parancsnokhelyettese,
  - parancsnoka;
- c) az önkormányzati tűzoltóság
  - rajparancsnoka,
  - parancsnokhelyettese,
  - parancsnoka;
- d) a hivatásos katasztrófavédelmi szervek tekintetében a főigazgató által meghatározott személyek.”⁹

„1.1. A tűzoltás, műszaki mentés vezetésre jogosultak köre

1.1.1. A hivatásos tűzoltóságoknál a tűzoltás, műszaki mentés vezetését az alábbi szolgálati beosztást ellátó személyek láthatják el:

- a) szerparancsnok;
- b) rajparancsnok;
- c) szolgálatparancsnok;
- d) tűzoltóparancsnok;
- e) a tűzoltóparancsnok által a tűzoltóság állományából megbízott olyan személy, aki tűzoltó szakképesítéssel, legalább szakmunkás bizonyítvánnyal és minimum 5 éves tűzoltási, műszaki mentési gyakorlattal rendelkezik.

1.1.2. A katasztrófavédelmi kirendeltségeknél:

- a) katasztrófavédelmi kirendeltség vezetője által az állományból megbízott személyek, akik felsőfokú tűzoltó szakképesítéssel és minimum 5 éves tűzoltási, műszaki mentési gyakorlattal rendelkeznek;
- b) katasztrófavédelmi kirendeltség vezetője.

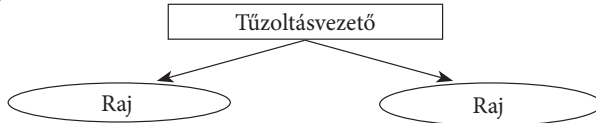
1.1.3. A katasztrófavédelmi igazgatóságoknál:

- a) a katasztrófavédelmi műveleti szolgálat (a továbbiakban: KMSZ) szolgálatban lévő tiszti állománya;
- b) a tűzoltósági főfelügyelő;
- c) az igazgató által az állományból megbízott személy, aki felsőfokú tűzoltó szakképesítéssel és minimum 5 éves tűzoltási, műszaki mentési gyakorlattal rendelkezik;
- d) igazgató.

⁹ 39/2011. (XI. 15.) BM rendelet a tűzoltóság tűzoltási és műszaki mentési tevékenységének általános szabályairól, 8. §.

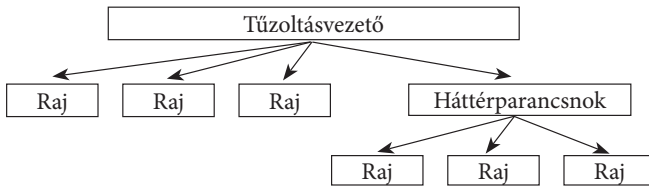
1.1.4. A BM OKF-nél:

- a) a főigazgató által az állományból megbízott személy, aki felsőfokú tűzoltó szakképesítéssel és minimum 5 éves tűzoltási, műszaki mentési gyakorlattal rendelkezik;
- b) a főigazgató.”¹⁰

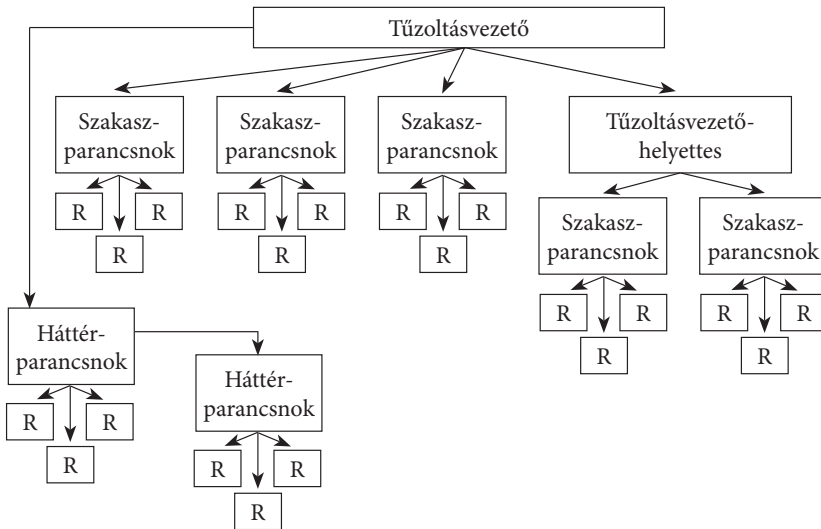
5. ábra
Alapirányítási mód

Forrás: 6/1016. BM OKF utasítás

6. ábra
Csoportirányítás

Forrás: 6/2016. BM OKF utasítás

7. ábra
Vezetési törzsirányítás

Forrás: 6/2016. BM OKF utasítás
Megjegyzés: R = raj

¹⁰ 6/2016. (VI. 24.) BM OKF utasítás a Tűzoltás-taktikai Szabályzat és a Műszaki Mentési Szabályzat kiadásáról.

3.4. A védekezés irányításában részt vevő hivatásos katasztrófavédelmi szervek munkaszervezetei

Egy katasztrófa felszámolása operatív jellegű vezetési ciklusnak tekinthető. A rendvédelmi szervek vezetési, irányítási tevékenységét segítő szervezeti elemek (törzsek) ideiglenesen kerülnek kialakításra, felállításra, amelyek a beavatkozás felszámolását követően megszűnnek. Ezek a különböző szinteken elhelyezkedő operatív törzsek.

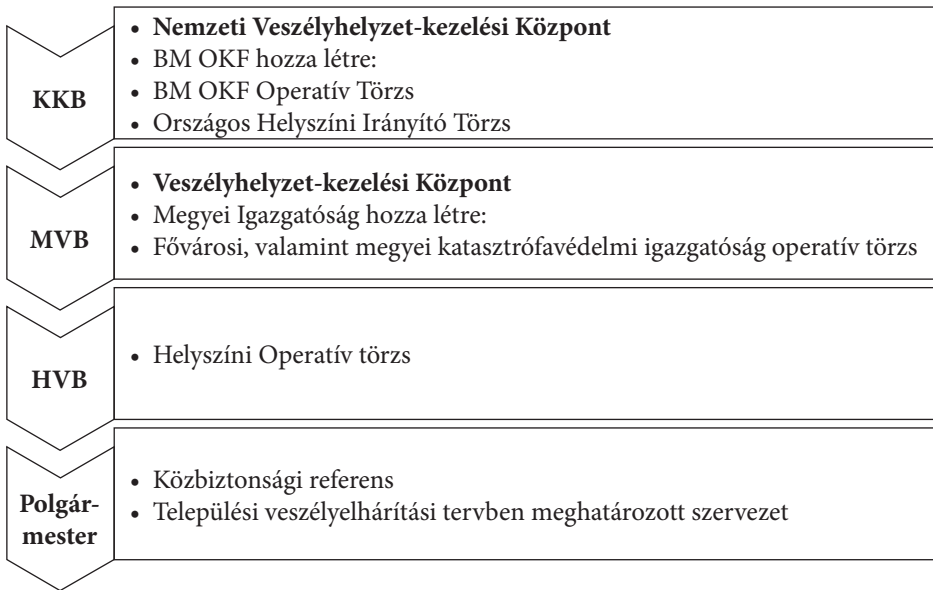
A katasztrófaveszély, illetve veszélyhelyzet időszakában a hivatásos katasztrófavédelmi szervek a védekezés szakszerű, gyors, pontos irányítása érdekében különböző szervezeteket hoznak létre jogszabályi rendelkezés alapján. Ezek a szervezetek a védekezésben közreműködő szervezetek munkáját segítik. A védekezési feladatok irányításában a katasztrófavédelmi szervek ügyeleti szolgálatai jelenős kisegítő feladatot látnak el. A katasztrófa bekövetkezése előtt a védekezésre (adott katasztrófatípus) való felkészülés kezdődik meg, amely a védekezésben részt vevő szervektől, szervezetektől is megköveteli a felkészülést.

A védekezés minden szintjén a védekezésre hivatott szervek, szervezetek létrehozzák a segítő munkaszervezetüket (törzseket). A védekezési feladatok végrehajtásában a védekezést irányító és a védekezésben részt vevő szervek is létrehozzák a munkaszervezeteiket. A Katasztrófavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottság és Megyei Védelmi Bizottság a veszélyhelyzet kezelési munkaszervét, a hivatásos katasztrófavédelmi szervek az operatív törzseket hozzák létre.¹¹

A védekezés irányításában a Katasztrófavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottság (KKB), a Megyei Védelmi Bizottság (MVB), a Helyi Védelmi Bizottság (HVB) és a polgármester vesz részt. A katasztrófák elleni védekezés irányítása érdekében a fővárosi és megyei védelmi bizottságok operatív munkaszerveként Veszélyhelyzet Kezelési Központot működtetnek. A Veszélyhelyzet Kezelési Központok működési feltételeinek biztosítását, szervezeti felépítését, valamint részletes feladatait a fővárosi és megyei védelmi bizottságok katasztrófavédelmi elnökhelyetteseinek előterjesztésére a fővárosi és megyei védelmi bizottságok határozzák meg. A hivatásos katasztrófavédelmi szervek operatív törzseket főigazgatói intézkedésben előírtak¹² szerint hozhatnak létre, míg a polgármester a települési védelmi tervében meghatározottak alapján munkaszervet hozhat létre.

¹¹ ENDRÓDI István – MUHORAY Árpád – KOVÁCS Gábor szerk. (2016): *A Nemzeti Közszerológiai Egyetem 2016. évi közös közszolgálati gyakorlat katasztrófavédelmi intézet részletes és kiegészítő feladatai.* 1–274.

¹² A BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgató 55/2013. számú intézkedése a katasztrófavédelmi operatív munkaszervek létrehozásáról, működési feltételeinek biztosításáról, szervezeti felépítéséről, valamint feladatairól.

8. ábra

A védekezésben részt vevő szerv munkaszervezetei

Forrás: a szerző szerkesztése

A védekezési, beavatkozási tevékenység során a KKB, MVB kollektív szervezetekként működnek, amelyekhez a Veszélyhelyzet-kezelési Központ nyújtja a döntési támogatást. Minden bizottság mellett működik egy titkárság, amely a bizottság adminisztratív tevékenységét végzi, és a döntések formába öntését, egyeztetéseket, az elnök döntéseinek előkészítését stb. feladatokat lát el. A bizottságokban történik meg a stratégiai döntések meghozatala, amelyben a rendvédelmi szervek is tevélegesen vesznek részt. A hivatásos katasztrófavédelmi szervek által működtetett ügyeleti szolgálatok folyamatosan biztosítják akár a normális, akár a normálistól eltérő időszakokban az érintett vezetők, szervezetek tájékoztatását, a szükséges koordinációt.

3.4.1. A katasztrófaveszély időszaka

A védekezési feladatok már az előtt megkezdődnek, mielőtt a katasztrófa bekövetkezne. Ez azt jelenti, hogy a különböző előrejelzésre kialakított szervezetek és egyéb figyelő szolgálatok figyelemfelhívó jelzését követően megkezdődik az értékelő, elemező munka a hivatásos katasztrófavédelmi szerv megyei, fővárosi ügyeleti szervénél. Az igazgatóságon/igazgatóságokon a főfelügyelők bevonásával elemzik, értékelik a helyzetet, s amennyiben a katasztrófaveszély feltételei fennállnak, úgy a BMOKF központi főügyeleti főosztály felé jelentik ezt a tényt.

A központi főigyeleti főosztály a megyei ügyeleti osztályoktól, vagy hazai, illetve nemzetközi szervezetektől érkezett jelzéseket, információkat és adatokat értékeli, és jelenti a hatáskörrel rendelkező országos főfelügyelő részére. A hatáskörrel rendelkező országos főfelügyelő vagy az általános főigazgató-helyettes kezdeményezi a főigazgatónál a katasztrófaveszély kihirdetését.

A katasztrófaveszélyt a Kat. az alábbiakban határozza meg: „Katasztrófaveszély: olyan folyamat vagy állapot, amelynek következményeként okszerűen lehet számolni a katasztrófa bekövetkezésének valószínűségével, és amely ezáltal veszélyezteti az emberi egészséget, környezetet, az élet- és vagyonbiztonságot.”¹³

A katasztrófaveszély kihirdetésével egy időben a főigazgató *elrendeli az operatív törzs (OT) felállítását* és a Központi Veszélyelhárítási Terv adott katasztrófatípushoz rendelt intézkedéseinek végrehajtását. Továbbá a főigazgató a katasztrófaveszély kihirdetésével egy időben a katasztrófavédelmi feladatok ellátása keretében azonnal intézkedik az emberi élet, a létfenntartáshoz szükséges anyagi javak, a kritikus infrastruktúrák védelme, a lakosság alapvető ellátásának biztosítása, valamint a katasztrófa következményeinek lehető legkisebbre csökkentése érdekében. A főigazgató további intézkedéseket kezdeményez, többek között:

- intézkedik a lakosság tájékoztatásáról;
- a szükséges megerősítő erők meghatározását követően elrendeli/kezdeményezi az esemény kezelésébe bevonásra kerülő erők készségbe helyezését;
- elrendeli a hivatásos katasztrófavédelmi erők, a központi, területi és helyi rendeltetésű önkéntes mentőszervezetek alkalmazását, átcsoportosítását, intézkedik a hivatásos tűzoltóparancsnokságok rendkívüli szolgálatának elrendelésére,
- kezdeményezi a köteles polgári védelmi szervezetek, alkalmazását, átcsoportosítását.

Természetesen a megtett intézkedésekről a főigazgató a katasztrófák elleni védekezésért felelős minisztert haladéktalanul tájékoztatja. A honvédségi erők igénybevétele a szükséges létszámnak megfelelően a Honvéd Vezérkar főnöke, a honvédelemért felelős miniszter, illetve a kormány döntése alapján történik.

A katasztrófaveszély kihirdetését a hatáskörrel rendelkező országos főfelügyelő készíti elő. A BM OKF honlapján való megjelentetéséről a kommunikációs szolgálat vezetője haladéktalanul intézkedik. A katasztrófaveszélyt kiváltó ok megszűnése esetén az erről szóló hirdetés előkészítése a hatáskörrel rendelkező országos főfelügyelő feladata. A katasztrófaveszély időszaka nem minősül különleges jogrendi időszaknak.

A különleges időjárási viszonyok egyre inkább jelen vannak hazánkban, s ezért fel kell készülni az ilyen típusú katasztrófák elhárítására. A rendvédelmi szerveknek ilyenkor szorosabban kell együttműködniük, tartaniuk kell egymással a kapcsolatot. A rendőrség és a hivatásos katasztrófavédelmi szervek megyei/fővárosi ügyeleteinek egy objektumban történő elhelyezése meggyorsítja a két szerv közötti kommunikációt.

¹³ A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény, 3. § 9. pont.

A hivatásos katasztrófavédelmi szervek és a rendvédelmi szervek közötti kapcsolattartás különleges időjárási viszonyok esetén a rendvédelmi és társszervek vezetői között is megvalósul:

- a főigazgató-helyettes tartja a kapcsolatot az országos rendőrfőkapitány-helyettesel (rendészeti főigazgató), a büntetés-végrehajtás országos parancsok-helyettesével, illetve a Nemzeti Adó- és Vámhivatal szakmai elnökhelyettesével;
- az országos polgári védelmi főfelügyelő a társszervek érintett szervezeti egységeinek vezetőivel kommunikál;
- a KKB NVK működése esetén a KKB NVK vezetője a társszervek vezetőivel az általános munkacsoportba, a társszervektől beosztott szakemberek útján tájékozódik;
- a Központi Főügyelet, főügyeletek információt cserélnek a társszervek ügyeleteivel;
- a megyei/fővárosi katasztrófavédelmi igazgató a társszervek területi szintű vezetőivel tart kapcsolatot.

1. táblázat

A katasztrófaveszélyt kiváltó okok és az országos főfelügyelők hatásköre

Országos főfelügyelő	Katasztrófaveszélyt kiváltó ok
Iparbiztonsági	<ul style="list-style-type: none"> • veszélyes anyagokkal kapcsolatos üzemzavar, súlyos baleset • nukleáris, illetve radiológiai rendkívüli esemény, baleset • veszélyes áru szállításánál bekövetkezett baleset • létfontosságú rendszereket és létesítményeket érintő üzemzavar
Polgári védelmi	<ul style="list-style-type: none"> • árvíz • belvíz • rendkívüli időjárás • földtani veszélyek • humán, illetve állatjárványveszély • migráció
Tűzoltósági	<ul style="list-style-type: none"> • kiterjedt területeket érintő tüzeset • tömeges baleset

Forrás: a szerző szerkesztése

A katasztrófaveszély időszakában a rendvédelmi szervek, köztük a hivatásos katasztrófavédelmi szervek is intézkedéseket hoznak a védekezéshez szükséges létszám biztosítására. Ez általában a szolgálati időrendszer módosításával valósítható meg. A Belügyminisztérium és a belügyminiszter által irányított szervek készenlétbe helyezésének, különleges jogrendi feladatokra való felkészülésének és ellenőrzésének rendjéről szóló 3/2016. (II. 25.) BM utasítás írja elő az önálló rendvédelmi szervek számára a különleges jogrendi időszak, illetve a katasztrófaveszély esetén szükséges létszám biztosításhoz előírt feladatokat.

„2. § Az önálló belügyi szerv az Alaptörvényben meghatározott különleges jogrendi helyzetekben vagy az azokra való felkészülés során, valamint a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló törvényben meghatározott katasztrófa vagy katasztrófaveszély, terrorfenyegetettség, továbbá a tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet esetén a készenlétbe helyezést, valamint a készenlétbe helyezéshez szükséges feladatainak tervezését, szervezését és végrehajtását az utasításban foglaltak szerint teljesíti.

3. § Az önálló belügyi szervek az utasítás előírásait
- a) az Alaptörvényben meghatározott különleges jogrendben, illetve annak bevezetésére történő felkészülés,
  - b) a NATO Válság-reagálási Rendszerében végrehajtott polgári válsághelyzetek kezelése során elrendelt készenlétbe helyezéshez szükséges feladatok tervezése, szervezése és végrehajtása során, valamint
  - c) katasztrófaveszély esetén a külön jogszabályokban, valamint a központi veszélyelhárítási tervben foglalt eltérésekkel alkalmazzák.”¹⁴

Az utasítás alapján minden önálló belügyi szerv elkészíti a riasztási és értesítési tervét, amelyet évente felülvizsgál és gyakoroltat. Az így kialakított rendszerrel lehet a védekezésbe bevont állományt rövid időn belül készenlétbe helyezni és a védekezés helyszínére útba indítani.

3.4.2. A veszélyhelyzet időszaka

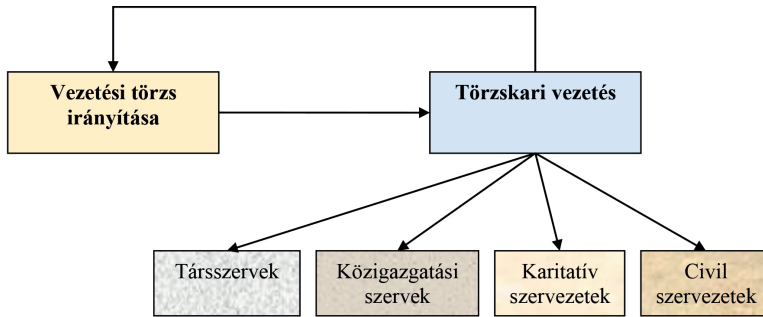
A veszélyhelyzet időszaka Magyarország Alaptörvényében kerül meghatározásra és sarkalatos törvényben történik meg a főbb katasztrófatípusok megjelölése. A védekezési és megelőzési feladatokat kormány- és miniszteri rendeletek írják elő. A veszélyhelyzetet kihirdető kormányrendelet sajátos vonása, hogy nemcsak hatályba lépése napját, hanem a napon belüli időpontot is meghatározza a veszélyeztetettség függvényében.

A veszélyhelyzet időszakában az érintett térség védelmi bizottságai irányítják a védekezést. A polgármester a veszélyhelyzet kihirdetését követően a területi katasztrófavédelmi szerv vezetője által kijelölt személy helyszínre érkezéséig irányítja a védekezést a település illetékességi területén. A hivatásos katasztrófavédelmi szerv állományába tartozó személy megérkezése után elvégzik az irányítás átadás-átvételének eljárását, és bejárják a védekezés helyszínét. Ennek során az addigi védekezési tevékenység minden releváns eleme megjelenítésre kerül. Egyeztetik a településeken létrehozott polgári védelmi szervezetekkel kapcsolatos adatokat és információkat.

Veszélyhelyzet időszakában már működnek a különböző szinten lévő Veszélyhelyzet-kezelési Központok és a rendvédelmi szervek részéről az operatív törzsek. *Ezek a munkaszervek folyamatosan működnek a beavatkozás teljes ideje alatt, s az információ- és adatáramlás folyamatosan biztosított.* Az OT létrehozása nemcsak a hivatásos katasztrófavédelmi szerv, hanem minden rendvédelmi szerv kötelezettsége. Természetesen a rendvédelmi szerv alapfeladatának megfelelően látják el feladatukat. A legszorosabb együttműködés, mint ahogy arról már korábban szó volt, a hivatásos katasztrófavédelmi szervek és a rendőrség szervei között van. Egyes katasztrófavédelmi feladatokhoz kapcsolódóan a rendőrség által létrehozott OT munkájában a hivatásos katasztrófavédelmi szerv képviselője is részt vesz.

A védekezés időszakában folyamatos a különböző szinten elhelyezkedő munkaszervek közötti kapcsolat, az utasítások adása és a jelentések rendje.

¹⁴ 3/2016. (II. 25.) BM utasítás a Belügyminisztérium és a belügyminiszter által irányított szervek készenlétbe helyezésének, különleges jogrendi feladatokra való felkészülésének és ellenőrzésének rendjéről, 2–3. §.

9. ábra

A törzskari vezetés

Forrás: 6/2016. BM OKF utasítás

Az OT-k önállóan nem adnak ki utasítást, parancsot, nem határoznak meg feladatot. A kapott feladatot hajtják végre, előkészítenek, koordinálnak stb., és a kapott utasítás szerint, a katasztrófatípusnak megfelelően látják el a feladatukat.

A védekezés során nem elég csak elektronikusan dokumentálni az eseményeket. A műveleti naplót papíron is vezetni kell, hiszen ez biztosítja a nyomonkövethetőséget és azt, hogy bármilyen üzemzavar, rendellenesség esetén ne vesszen el adat. Természetesen a védekezési feladatok során gondoskodni kell a megfelelő kommunikációról, többek között azért is, mert több szervezet működik együtt. A Marathon Terra nevű rendszer lehetővé teszi a különböző rendvédelmi szervek és a honvédelmi egységek közötti kommunikációt. Ehhez a hivatásos katasztrófavédelmi szervek és a rendőrség szervei biztosítják a megfelelő híradóeszközök meglétét.

3.4.3. Katasztrófavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottság

A veszélyhelyzet időszakában folyamatosan ülésezik/működik a kormány javaslattevő, véleményező, tanácsadói tevékenységet végző szerve, a Katasztrófavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottság (a továbbiakban: KKB).

A KKB elnöke a belügyminiszter, aki kijelöli az elnökhelyetttest. A KKB tagjai az emberi erőforrások minisztere, a földművelésügyi miniszter, a honvédelmi miniszter, az igazságügyi miniszter, a külgazdasági és külügyminiszter, a nemzetgazdasági miniszter, a nemzeti fejlesztési miniszter, a Miniszterelnökséget vezető miniszter és a miniszterelnök kabinetfőnöke által kijelölt állami vezető, valamint a Belügyminisztérium rendészeti államtitkára. A KKB ülésein tanácskozási joggal állandó, illetve eseti meghívás alapján vesznek részt különböző államigazgatási szervezetek vezetői. Állandó tanácskozási joggal rendelkezik:

- a Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság főigazgatója,
- az országos rendőrfőkapitány,
- a Honvéd Vezérkar főnöke,

- a KKB Tudományos Tanácsának elnöke,
- a KKB Nemzeti Veszélyhelyzet-kezelési Központjának vezetője, valamint
- a KKB adminisztratív feladatait ellátó szervezeti egység vezetője,
- illetve a Belügyminisztérium rendészeti államtitkára által kijelölt, a Belügyminisztérium állományába tartozó, vezetői munkakört betöltő személy.

A KKB munkaszerveket működtet. A Tudományos Tanácsot, a Nemzeti Veszélyhelyzet-kezelési Központot (operatív szerv). A Tudományos Tanács Nukleárisbaleset-elhárítási Műszaki Tudományos Szekciót működtet.

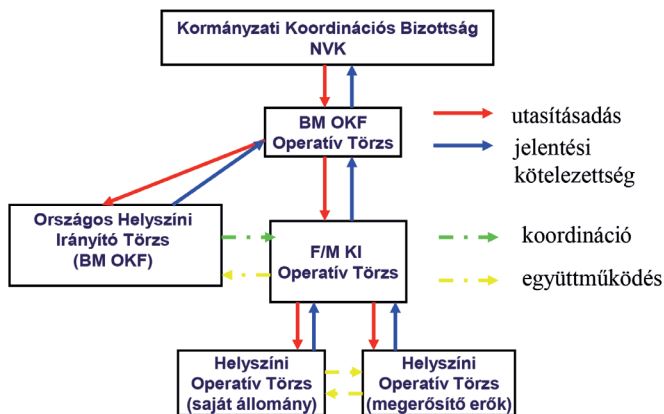
Az a központi államigazgatási szerv, amelynek az adott katasztrófatípus kezelése, elhárítása a jogszabályban meghatározott alapvető feladatait, felelősségi körét elsődlegesen érinti, katasztrófatípus szerinti védekezési munkabizottságot működtet székhelyén. A munkabizottságok tagjai az államigazgatási szerv állományába tartoznak.

3.4.4. Operatív törzsek a hivatásos katasztrófavédelmi szerveknél

A központi, illetve helyszíni műveleti irányítást igénylő, összetett katasztrófavédelmi feladatok eredményes, hatékony végrehajtása, az azzal kapcsolatos adatok gyűjtése, elemzése, értékelése, a központi, területi és helyi szintű feladatok koordinálása, valamint a BM OKF vezetői szintű döntéseinek szakszerű előkészítése érdekében operatív törzsek hozhatók létre.

- BM OKF Operatív Törzs (a továbbiakban: (BM OKF OpT),
- Országos Helyszíni Irányító Törzs (a továbbiakban: OHIT),
- Fővárosi, valamint Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Operatív Törzs (a továbbiakban: F/MKI OpT),
- Helyszíni Operatív Törzs (a továbbiakban: HOPT).

Katasztrófavédelmi operatív munkaszervezetek kapcsolattartási rendje

10. ábra

Az operatív törzsek kapcsolattartása

Forrás: 1. sz. melléklet az 55/2013. számú BM OKF Főigazgatói Intézkedéshez

3.4.4.1. BM OKF Operatív Törzs

A központi műveleti irányítást igénylő események eredményes kezelése, a vezetői szintű döntések szakszerű előkészítése érdekében BM OKF OpT-t a főigazgató hozza létre. A BM OKF OpT működésbe lépését a főigazgató rendeli el katasztrófaveszély, illetve veszélyhelyzet kihirdetése estén. A BM OKF OpT vezetője az országos polgári védelmi főfelügyelő, de egyes katasztrófatípusok esetén a vezetést az országos iparbiztonsági, illetve az országos tűzoltósági főfelügyelő is elláthatja. A működésbe lépés elrendelése esetén a BM OKF OpT részlegesen kezdi meg működését, amelyet a BM OKF OpT vezetője egyszerre vagy lépcsőzetesen bővíthet. Megállapított katasztrófaveszély vagy kihirdetett veszélyhelyzet idején a BM OKF OpT teljes feltöltését végre kell hajtani. A lakosság alapvető életfeltételeit jelentősen veszélyeztető események kezelése során a BM OKF OpT irányítja a központi műveletirányítást igénylő, összetett katasztrófavédelmi feladatokat, műveleteket, végzi az operatív vezetői döntések előkészítését, valamint koordinálja a központi és szükség esetén a területi szintű katasztrófavédelmi feladatokat.

A BM OKF OpT kapcsolatot tart

- a KKB NVK-val,
- a fővárosi és megyei védelmi bizottságok operatív szerveivel,
- a BM OKF Központi Főügyelettel,
- az együttműködők és a társszervek operatív irányító szerveivel,
- a médiakommunikációs szabályzatban meghatározott szervekkel,
- amennyiben a KKB NVK nem lépett működésbe: az ágazati védekezési munkabizottságok összekötőivel, a nemzetközi szervezetekkel, a külföldi államok nagykövetségeivel, diplomáciai képviselőivel.

A BM OKF OpT az alábbi munkacsoportokból áll:

- Operátori Munkacsoport,
- Értékelő-elemző Munkacsoport,
- Támogató Munkacsoport,
- Kríziskommunikációs és Lakosságtájékoztató Munkacsoport.

2. táblázat

A munkacsoportok felépítése, feladata

Munkacsoport	Feladat	Összetétel
Vezető, általános vezető-helyettes, szakmai vezető-helyettes	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vezeti a BM OKF OpT munkacsoport-jait. 2. Irányítja a BM OKF OpT állományába beosztottak tevékenységét. 3. Meghatározza a végrehajtandó feladatokat és azok határidejét. 4. A BM OKF Főigazgató, valamint a KKB NVK részére felterjeszti a BM OKF OpT jelentéseit. 5. Figyelemmel kíséri a meghatározott feladatok és elrendelt intézkedések végrehajtását, szükség szerint felülvizsgálja azokat. <p>Minimális kompetencia: vezetői, irányítói, koordinációs készség.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Vezető: országos polgári védelmi főfelügyelő,</i> • <i>általános vezetőhelyettes: országos polgári védelmi főfelügyelő-helyettes,</i> • <i>szakmai vezetőhelyettes: a Főigazgató-helyettesi Szervezet állományából kijelölt, a 44/2013. számú főigazgatói intézkedésben meghatározott eseménytípusoknak megfelelő feladatkörrel rendelkező, vezető beosztású személy.</i>
Operátori Munkacsoport	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vezeti a műveleti naplót. 2. Gondoskodik a beérkező és kimenő iratok iktatásáról és irattározásáról. 2. Végzi a BM OKF OpT adminisztrációs feladatait. 3. Kezeli az e-maileket, a Marathon Terra rendszereit. 4. Végzi az adattovábbítást. <p>Minimális kompetencia: adminisztrációs, iktatási, irattározási, számítástechnikai, Marathon Terra alkalmazói ismeretek.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Az Ellenőrzési Szolgálat állományából 1 fő,</i> • <i>a Humán Szolgálat állományából 1 fő,</i> • <i>a hivatal állományából 1 fő.</i>
Értékelő-elemző Munkacsoport	<ol style="list-style-type: none"> 1. Feldolgozza a beérkező információkat. 2. Értékeli és elemzi a bejövő jelentéseket. 3. Feldolgozza és összeesíti a rendelkezésre álló adatokat. 4. Összeállítja a jelentéseket. 5. Előkészíti a BM OKF OpT vezetője és vezetőhelyettese számára a döntéseket. <p>Minimális kompetencia: hadműveleti, elemző-értékelő, számítástechnikai ismeretek.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Az Országos Polgári Védelmi Főfelügyelőség állományából legfeljebb 2 fő,</i> • <i>az Országos Tűzoltósági Főfelügyelőség állományából legfeljebb 2 fő,</i> • <i>az Országos Iparbiztonsági Főfelügyelőség állományából legfeljebb 2 fő.</i>
Támogató Munkacsoport	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gondoskodik a technikai eszközök működőképességéről. 2. Gondoskodik a BM OKF OpT működése során jelentkező eszközszükségletek beszerzéséről, átcsoportosításáról, 3. Gondoskodik a nemzetközi anyagok feldolgozásáról, szükség szerint lefordításáról, 4. Szükség esetén gondoskodik térképek, a jelentéseket alátámasztó mellékletek elkészítéséről. <p>Minimális kompetencia: logisztikai, informatikai, térinformatikai, nemzetközi ismeretek.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>A BM OKF Gazdasági Ellátó Központ állományából egy logisztikai szakember,</i> • <i>az Informatikai Főosztály állományából egy térinformatikai ismeretekkel rendelkező szakember,</i> • <i>a hivatal állományából szükség szerint egy nemzetközi szakértő.</i>

Munkacsoport	Feladat	Összetétel
Kríziskommunikációs és Lakosságtájékoztató Munkacsoport	1. Ellátja a teljes veszélyhelyzeti kommunikációval kapcsolatos tevékenységet. 2. Hiteles tájékoztatást nyújt a lakosság részére. 3. Felelős a 24 órás sajtóügyelet működtetéséért. 4. Felelős az írott és elektronikus sajtóért, a honlap és a közösségi oldal szerkesztéséért. 5. Felelős a szövívői tevékenység ellátásáért. Minimális kompetencia: kommunikációs, tájékoztató készség.	<ul style="list-style-type: none"> • 8 órás váltásban 1 sajtóügyeletes, • az írott és elektronikus sajtóért, honlap- és közösségi oldal szerkesztéséért felelős személy hivatali munkarendben vagy a Kommunikációs Szolgálat vezetőjének javaslatára, a BM OKF Főigazgató döntése alapján 24/48 órás szolgálati rendben látja el feladatát, • a szövívő 24/24 órás váltásban, a Kommunikációs Szolgálat vezetője javaslatára, a BM OKF Főigazgató döntése alapján egy megyei szövívővel megerősítve 24/48 órás szolgálati rendben látja el feladatát.

Forrás: 55/2013. BM OKF Főigazgatói Intézkedés 2. sz. melléklete

3.4.4.2. Országos Helyszíni Irányító Törzs

A kialakult helyzet függvényében létrehozott ideiglenes műveletirányítási elem. Célja, hogy a döntések szakszerű előkészítése érdekében a központi műveletirányítást igénylő eseményeket a helyszínen eredményesen kezelje. Az OHIT a kijelölt vezetési ponton látja el a feladatát. Vezetőjét a főigazgató jelöli ki. Az OHIT a BM OKF OpT működése esetén annak alárendeltségében végzi tevékenységét. Az OHIT fő feladatai:

- A lakosság alapvető életfeltételeit jelentősen veszélyeztető események kezelése során az OHIT irányítja a központi műveletirányítást igénylő összetett helyi, valamint területi katasztrófavédelmi feladatokat, műveleteket, végzi az operatív vezetői döntések előkészítését. Koordinálja az F/MKI OpT tevékenységét.
- Az OHIT területi alkalmazása során az F/MKI OpT-től elkülönült feladatot végez.
- Az OHIT végzi a rendkívüli eseményekkel összefüggő információk, adatok gyűjtését, elemzését és értékelését.

Az OHIT kapcsolatot tart

- a BM OKF OpT-zsel,
- a fővárosi, megyei katasztrófavédelmi igazgatóságok operatív szerveivel,
- a fővárosi és megyei védelmi bizottságok operatív szerveivel,
- az együttműködők és a társszervek operatív irányító szerveivel,
- a médiaszolgáltatókkal.

3.4.4.3. Fővárosi, valamint megyei katasztrófavédelmi igazgatóság operatív törzs

A fővárosi, valamint a megyei katasztrófavédelmi igazgatóságok igazgatói által kiadott intézkedés alapján F/MKI OpT-et működtetnek. A F/MKI OpT feladata a műveletirányítást igénylő események eredményes kezelése, a döntések szakszerű előkészítése, rendkívüli eseményekkel összefüggő információk, adatok gyűjtése, elemzése és értékelése, a bevont katasztrófavédelmi erők tevékenységének koordinálása.

3.4.4.4. *Helyszíni Operatív Törzs*

A helyi műveletirányítást igénylő események eredményes helyszíni kezelése, a döntések szakszerű előkészítése érdekében a kialakult helyzet függvényében ideiglenes műveletirányítási elemként a HOPt alkalmazását a főigazgató rendeli el. A HOPt feladata a helyi műveletirányítást igénylő események eredményes helyszíni kezelése, a döntések szakszerű előkészítése, a rendkívüli eseményekkel összefüggő információk, adatok gyűjtése, elemzése és értékelése, a bevont katasztrófavédelmi erők és az önkéntes mentőszervezetek tevékenységének koordinálása. A HopT létrehozható saját állománnyal, illetve megerősítő állománnyal.

3.5. A terrorelhárítással összefüggő feladatok

3.5.1. A terrorelhárítással összefüggő feladatokat koordináló rendszer

„A terrorizmus korunk jelentős globális fenyegetése marad, amely térben és időben eltérő és folyamatosan változó módon jelenik meg, és veszélyezteti szövetségi rendszerünket és értékrendünket. Magyarország terrorveszélyeztetettsége alacsony, ugyanakkor külföldi eredetű vagy a külföldi magyar érdekeltségek elleni fenyegetettséggel számolni kell. Emellett külföldi terrorcselekményeknek is lehetnek hazánkat érintő biztonsági és gazdasági következményei. A terrorizmus csak a globális, regionális és nemzeti kihívásokhoz igazított, összehangolt intézkedésekkel küzdhető le. A terrorizmus elleni fellépés integrált megközelítésben egyszerre szolgálja a megelőzést, a terrorizmus felszámolását, a védelmi képességek megerősítését és a felkészülést a veszélyhelyzetekre.”¹⁵

Az ebben a feladatrendszerben kijelölt szervezetek a saját területükre vonatkozó feladatokat látják el, s a koordinációt kormány által létrehozott szervek végzik. A hivatásos katasztrófavédelmi szervek a terrorelhárítással kapcsolatos feladatok során a védekezésre való felkészülés és a terrorcselekmény által okozott károk felszámolásában vesznek részt, összhangban az Európai Unió szabályozással.

„Az uniós mechanizmus által biztosított védelem elsősorban a személyek, valamint a környezet és a tulajdon – beleértve a kulturális örökséget is – védelmére terjed ki, az unión belül vagy kívül bekövetkező valamennyi típusú természeti és ember által okozott katasztrófa esetén, ideértve a terrorizmus következményeit és a technológiai, radiológiai és környezeti katasztrófákat, a tengerszennyezést és az akut egészségügyi veszélyhelyzeteket. Terrorcselekmények és radiológiai katasztrófák esetében az uniós mechanizmus kizárólag a felkészültségi és az reagálási intézkedésekre terjedhet ki.”¹⁶

¹⁵ 1035/2012. (II. 21.) Korm. határozat Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról 1. számú melléklet, 29. pont.

¹⁶ Az Európai Parlament és az Európai Tanács 1313/2013/EU határozata (2013. december 17.) az uniós polgári védelmi mechanizmusról, 1. cikk.

3.5.2. Nemzetbiztonsági Kabinet

A Nemzetbiztonsági Kabinet (a továbbiakban: kabinet) a kormány döntéseinek előkészítése céljából került megalakításra. A kabinet elnöke a miniszterelnök, aki kijelöli helyettesét, s a kabinet tagjai személyesen vesznek részt a munkában, nem helyettesíthetők. A kabinet állandó jelleggel operatív munkacsoportot működtet. A kabinet szükség szerint, de legalább kéthetente ülésezik. A kabinet tagjai:

- a belügyminiszter,
- a honvédelmi miniszter,
- a külgazdasági és külügyminiszter, valamint
- a Miniszterelnökséget vezető miniszter.

A kabinet

- a) javaslatot tesz a kormány nemzetbiztonsági politikájára, az ahhoz kapcsolódó honvédelmi, rendvédelmi követelményekre;
- b) meghatározza a közbiztonsággal és nemzetbiztonsággal foglalkozó stratégiai tervek, koncepciók, elemzések szempontjait, és ezeket megvitatja;
- c) megtárgyalja a Nemzetbiztonsági Munkacsoport rendes és rendkívüli tájékoztatóját;
- d) koordinálja a terrorizmus elleni küzdelemmel összefüggő kormányzati feladatokat.”¹⁷

A terrorizmus elleni küzdelemmel összefüggő kormányzati feladatok koordinációjában a kabinet feladatának ellátását segíti a Terrorellenes Koordinációs Bizottság. A kabinet munkáját a Nemzetbiztonsági Munkacsoport támogatja. A kabinet elnöke egyéb munkacsoportot is létrehozhat.

3.5.3. Terrorellenes Koordinációs Bizottság

A Terrorellenes Koordinációs Bizottság (a továbbiakban: TKB) feladata a rendvédelmi szervek által műveleti, valamint partnerszolgálati együttműködés keretében szerzett, a terrorizmusra és terrorcselekményekre vonatkozó információk cseréjével, összegzésével, értékelésével, illetve válsághelyzetben a felderítő, műveleti intézkedések összehangolásával és a szükségesnek ítélt hatósági intézkedések kezdeményezésével kapcsolatos koordinációs tevékenység ellátása.¹⁸

A TKB elnöke a Terrorellhárítási Központ vezetője. Tagjai:

- az Alkotmányvédelmi Hivatal,
- a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat,
- az Információs Hivatal,
- a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat,
- a Terrorellhárítási Központ
- az Országos Rendőr-főkapitányság,

¹⁷ 1308/2011. (IX. 6.) Korm. határozat a Nemzetbiztonsági Kabinetről, 3. pont.

¹⁸ 1824/2015. (XI. 19.) Korm. határozat a terrorizmus elleni küzdelem feladatainak egységes végrehajtási rendjéről, 5. pont.

- a Nemzeti Védelmi Szolgálat,
- a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság,
- a Nemzeti Adó- és Vámhivatal,
- a Terrorrelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ,
- a Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal vezető beosztású képviselői.

A belügyminiszter a TKB kezdeményezésére vagy saját hatáskörben jogosult a különböző terrorfokokat elrendelésére, módosítására vagy megszüntetésére a Nemzetbiztonsági Kabinet egyetértésével.

A terrorfokozat a terrorfenyegetettség jellemzőihez igazodik, s 1–4 számjeggyel jelöl. Az 1-es fokozat a kritikus, a 2-es fokozat a magas, a 3-as fokozat a közepes, míg a 4-es fokozat az alacsony fenyegetettséget jelöli.

Felhasznált irodalom

- 1/2012. (VIII. 7.) KKB határozat Katasztrófavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottság Ügyrendjének elfogadásáról és a Katasztrófavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottság Nemzeti Veszélyhelyzet-kezelési Központ Ügyrendjének elfogadásáról.
- 1/2015. (IV. 29.) KKB határozat a katasztrófavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottság Ügyrendjének 1035/2012. (II. 21.) Korm. határozat Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról, 1. számú melléklet.
- 1150/2012. (V. 15.) Korm. határozat a Katasztrófavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottság létrehozásáról, valamint szervezeti és működési rendjének meghatározásáról.
- 1308/2011. (IX. 6.) Korm. határozat a Nemzetbiztonsági Kabinetről.
- 1824/2015. (XI. 19.) Korm. határozat a terrorizmus elleni küzdelem feladatainak egységes végrehajtási rendjéről.
- 2/2016. (II. 25.) BM utasítás a Belügyminisztérium és a belügyminiszter által irányított szervek értesítési rendjéről.
2011. évi CXIII. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről.
2011. évi CXXVIII. törvény a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról.
- 234/2011. (XI. 10.) Korm. rendelet a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény végrehajtásáról.
- 3/2016. (II. 25.) BM utasítás a Belügyminisztérium és a belügyminiszter által irányított szervek készenlétké helyezésének, különleges jogrendi feladatokra való felkészülésének és ellenőrzésének rendjéről.
- 3/2016. (IV. 29.) BM OKF utasítás a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság Szervezeti és Működési Szabályzatának kiadásáról.
- 39/2011. (XI. 15.) BM rendelet a tűzoltóság tűzoltási és műszaki mentési tevékenységének általános szabályairól.
- 43/2013. (XI. 8.) ORFK utasítás az Országos és a megyei (fővárosi) Törzs felállításáról, szervezeti felépítéséről, jelentő rendszerének működtetéséről.

- 49/2011. (XII. 20.) BM rendelet a hivatásos katasztrófavédelmi szervek állományának, valamint a polgári védelmi szervezetek Szolgálati Szabályzatáról.
- 6/2016. (VI. 24.) BM OKF utasítás a Tűzoltás-taktikai Szabályzat és a Műszaki Mentési Szabályzat kiadásáról.
- A Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság Szervezeti és Működési Szabályzata.
- A BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgató 44/2013. számú intézkedése a katasztrófaveszély megállapításának és megszüntetésének, valamint közzétételének rendjéről.
- A BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgató 55/2013. számú intézkedése a katasztrófavédelmi operatív munkaszervek létrehozásáról, működési feltételeinek biztosításáról, szervezeti felépítéséről, valamint feladatairól.
- Az 55/2013. számú BM IKF Főigazgatói Intézkedés, 1. sz. melléklet.
- Az Európai Parlament és az Európai Tanács 1313/2013/EU határozata (2013. december 17.) az uniós polgári védelmi mechanizmusról.
- ENDRŐDI István – MUHORAY Árpád – KOVÁCS Gábor szerk. (2016): *A Nemzeti Közszolgálati Egyetem 2016. évi közös közszolgálati gyakorlata során a katasztrófavédelmi intézet által készített részletes és kiegészítő feladatok.*
- Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.).

Rövidítések jegyzéke

BM OKF	Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság
BM OKF OpT	BM OKF Operatív Törzs
ENSZ	Egyesült Nemzetek Szervezete
EU	Európai Unió
F/MKI OpT	Fővárosi, valamint megyei katasztrófavédelmi igazgatóság operatív törzs
HOpT	Helyszíni Operatív Törzs
HVB	Helyi Védelmi Bizottság
igazgatóság	Területi Katasztrófavédelmi Szerv
kabinet	Nemzetbiztonsági Kabinet
Kat.	A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény
kárfelszámolás	tűzoltás, műszaki mentés
kirendeltség	katasztrófavédelmi kirendeltség
KKB	Katasztrófavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottság
KMSZ	Katasztrófavédelmi Művelési Szolgálat
MVB	Megeyi Védelmi Bizottság
MVK	Megeyi Veszélyhelyzet-kezelési Központ
NATO	Észak-Atlanti Együttműködés Szervezete
OHIT	Országos Helyszíni Irányító Törzs
OT	operatív törzs
szakirányítás	szakmai irányítás a Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság Szervezeti és Működési Szabályzatának alkalmazása szempontjából
TKB	Terrorellenes Koordinációs Bizottság
Ttv.	A tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltásról szóló 1996. évi XXXI. törvény

Vákát oldal

4. A katonai szervezetek törzsmunkája

Téglási József

4.1. Törzsmunka a katonai szervezetekben

4.1.1. A katonai törzsek összetétele és feladatai, a katonai törzsekről általában

A történelem során a katonai szervezetek, valamint a hadszínterek kiterjedésében és minőségében rengeteg változás következett be. Ezek a változások – mivel a művelettel kapcsolatos feladatokat egy fő már nem tudta átlátni – szükségessé tették, hogy a döntést hozók és annak felelősségét viselő személyek (katonai vezetők, parancsnokok) munkájukhoz segítséget vegyenek igénybe.

A parancsnoki munka végzését kezdetben segédtsztek, tanácsadói szerepkörben alparancsnokok segítették. Ezt a bonyolult szervezeti felépítések, eljárások és technikai környezeti változások (például a vezetéstechnikai eszközök megjelenése) közepette csakis szakfeladatot ellátni tudó, szervezési, tervezési, vezetési, műveleti tapasztalattal rendelkező, profi segítőkkel lehet jól megoldani. A kezdeti segítők ezért – egy felelős vezetővel az élen – magját képezték egy kiszélesedő segítő szervezetnek, a törzsnek. A katonai törzs tehát: „a csapatok harchelyzetben való vezetésének, továbbá kiképzésének, valamint mindennapos tevékenysége irányításának alapvető szerve”.¹⁹

A törzseket a várható feladatnak való megfelelés és az egyes feladatokhoz szükséges felelősségi területek alapján, valamint a hatályos műveleti eljárások szerint szervezik (ezek alapját szabályzók, előljárói intézkedések, alkalmazási tapasztalatok feldolgozásával alakították ki).

Ezzel kapcsolatos szabályzók lehetnek honi területen béke és válságkezelés során a törvények, rendeletek, intézkedések. Például: 2011. évi CXIII. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről; 24/2005. (VI. 30.) HM rendelet a Magyar Honvédség Szolgálati Szabályzatának kiadásáról stb. Szövetségi vagy háborús műveletek esetén a vonatkozó belső szabályzók, szabályzatok érvényesek, mint például a NATO Átfogó Művelettervezési Útmutatója (*Comprehensive Operations Planning Directive – COPD*).²⁰

A feladatnak való megfelelés alapján elkülöníthetünk békevezetési törzset, válságkezelésre vagy más ideiglenes feladatra létrehozott törzset, háborús vezetési törzset. (A felelősségi terület szerinti felosztást lásd a törzsek összetételéről részben.)

¹⁹ Magyar Hadtudományi Társaság (1995): *Hadtudományi Lexikon*. Budapest, Akadémiai Nyomda. 1338.

²⁰ Magyar Honvédség (2015): *A Magyar Honvédség Törzsszolgálati Szabályzata*, II. rész.

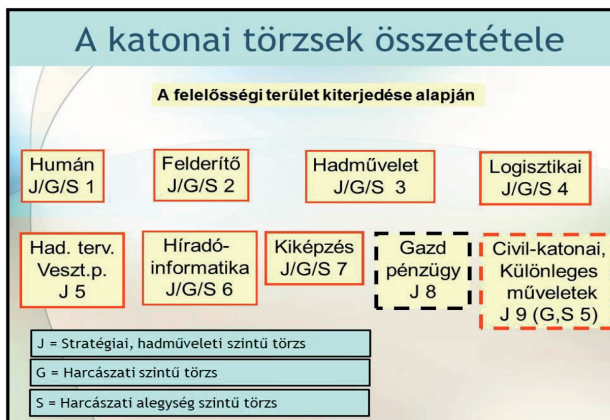
A katonai törzseket osztályozhatjuk a végrehajtandó feladat mérete, a vezetés szintje, a törzs rendeltetése (funkciója) szerint. A feladat mérete szerint felosztható hadászati, hadműveleti, harcászati törzssre. A vezetés szintje szerint lehet stratégiai; hadműveleti magasabbegység; harcászati magasabbegység, továbbá egység, alegység szintű. Rendeltetése szerint összhaderőnemi, haderőnemi, fegyvernemi vagy szakmai törzsnek nevezzük.

A különböző vezetési szintű és rendeltetésű törzseket a Magyar Honvédségben – a szövetségesekhez igazodva – más és más betűvel jelöljük. A NATO és a szövetségesek katonai szervezeteihez csatlakozó törzseket a nagy „J” betűvel (join=együttműködés, csatlakozás) jelöljük. Ezek a törzsek stratégiai, hadászati, hadműveleti szinten működnek együtt. A harcászati törzseket mint a legátfogóbb kategóriát a nagy „G” betűvel írjuk (general staff=általános törzs). A harcászati szintű alegységtörzsek az „S”, vagyis a staff, az az *törzs* megnevezést használják.

4.1.2. A katonai törzsek összetétele

A katonai törzsek egyes szervezeti elemei különböző funkciók és feladatok (jogok és felelőségek, felelősségi területek) alapján horizontális (egymás mellé rendelt) és vertikális (egymás alá rendelt) rendszerben kapcsolódnak egymáshoz.

A törzsek felelősségi területük szerint eltérő számozással és betűjellel rendelkeznek. Általában magukban foglalják: a humán erőforrással, a szembenálló fél adatainak megszerzésével, a saját erők műveletével, a műveletek logisztikai támogatásával, a haderő felépítésével, veszteségpótlásával, a vezetéssel, híradással, információval, a kiképzéssel, felkészítéssel, a pénzügyi gazdálkodással és a különleges tevékenységekkel foglalkozó blokkokat.

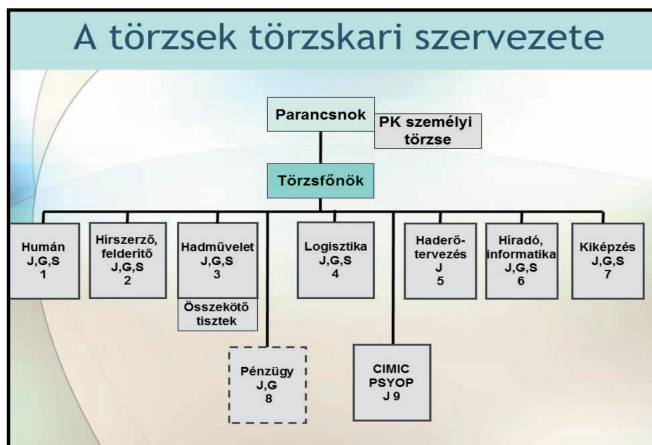
1. ábra

A katonai törzsek összetétele

Forrás: a szerző szerkesztése

Az egyes funkciókban lévő törzselemek a feladat végrehajtásához különböző csoportosítást vehetnek fel. Egy ilyen csoportosítás a törzskari szervezet, amelyben a jól átláthatóak az egyes elemek szolgálati alá és mellérendeltségi viszonya. A törzskari szervezet alapvetően békében a napi élet biztosítása során kerül alkalmazásra.

Egy ilyen szervezet az alábbi ábrán látható:

2. ábra

A törzsek szervezeti felépítése

Forrás: a szerző szerkesztése

A törzseket csoportosíthatjuk a feladat végrehajtásának megfelelően is. Ebben az esetben a következő részlegek különíthetők el: parancsnoki csoport, koordináló csoport, harcvezetői központ, tervezői csoport.

A parancsnoki munkacsoport összetétele: parancsnok; hadműveleti tiszt; parancsnoki irodavezető (segédtiszt, altiszt); jogi (igazgatási) tiszt; egészségügyi főnök; parancsnoki járművezetők.

A koordináló munkacsoport (harcvezetői központ) összetétele: központparancsnok (hadműveleti főnök); a koordináló részleg állományában harcvezető tisztek; a harctámogatást vezető, harci kiszolgáló támogatást vezető szaktisztek, altisztek; a nyilvántartó részleg állományában a helyzetkövető tisztek, altisztek, nyilvántartók, összekötők, ügyvitel.

A tervező csoport összetétele: törzsfőnök; művelettervező tisztek, altisztek; harctámogatást, harci kiszolgáló támogatást tervezők, elemző-értékelő tisztek, nyilvántartók.

A szárazföldi haderőnem törzsei szükség esetén kiegészülnek a más haderőnemek tisztjeivel.

4.1.3. A törzsekbe beosztott szolgálati személyek felelőssége, feladatai

4.1.3.1. A törzsfőnök

A törzsfőnök a törzs élén álló személy, aki a hierchiában közvetlenül a parancsnok alárendeltje és szolgálati elöljárója a törzsekbe beosztott személyi állománynak. „A törzsfőnök szervezi a törzs munkáját, és koordinálja a parancsnokság többi szervével való együttműködését.”²¹ A törzsfőnök felelős a kötelék készenlétének fenntartásával kapcsolatos tervek kidolgozásáért és a készenléti feladatok begyakorlásának megszervezéséért; az egységnél folyó kiképzés megtervezéséért és megszervezéséért; az ör-, ügyeleti és készenléti szolgálat megszervezéséért; a javaslatok döntésre való előkészítéséért, célirányos végrehajtásáért, a tapasztalatok feldolgozásáért és ezzel kapcsolatban az egységparancsnokság tevékenységének szervezéséért; valamint a csapattörténeti könyv vezetéséért.

A törzsfőnök feladatai:²²

- összehangolja a parancsnokság szerveinek munkáját, kidolgozza az adott kötelék készenléttel kapcsolatos terveit és gondoskodik naprakész állapotukról, megszervezi a személyi állomány megbízható riasztását;
- állandóan tisztában kell lennie a kötelék harcértékével, gondoskodik annak folyamatos nyilvántartásáról;
- ismernie kell az előjáró parancsnokok parancsait, intézkedéseit, elgondolásait, valamint az egység helyzetét, készen kell állni, hogy javaslatot tegyen a kötelék előtt álló feladatok megoldására;
- irányítja és összehangolja a szervezet kiképzési tervének kidolgozását, ezzel összhangban szervezi és előkészíti a parancsnoki és törzskiképzést; közvetlenül irányítja a parancsnoknak alárendelt kötelékek harcászati gyakorlatainak kidolgozását, továbbá segítséget nyújt a két szinttel alacsonyabb kötelék harcászati gyakorlatainak kidolgozásához;
- megszervezi a kötelékparancsnokság, illetve az alárendelt parancsnokságok, a vezetést támogató kötelékek kiképzését, foglalkozásokat tart a kötelékparancsnokság tisztjei számára, meghatározza feladatokat az alárendelt parancsnokságok törzskiképzésére;
- gondoskodik a parancsnok elhatározásához szükséges adatok beszerzéséről, a parancsnoki elhatározások formába öntéséről és az alárendeltekhez történő eljuttatásáról, összehangolja az adott szintű kötelék feladatainak végrehajtását;
- ismernie kell a köteléke híradóeszközeit, azok lehetőségeit és a híradó-informatikai főnök útján biztosítja a kötelék híradását;
- megszervezi és irányítja a kötelékének az elektronikai hadviselés körülményeire való felkészítését, az elektronikai védelmi rendszabályok betartását;
- megszervezi a köteléke ügymenetét, összehangolja az adott szintű szabályozások kidolgozását, összeállítja a köteléken belüli jelentések, tájékoztatások rendszerét, gondoskodik a határidők megtartásáról;

²¹ 24/2005. (VI. 30.) HM rendelet, a Magyar Honvédség Szolgálati Szabályzata, 26.2.

²² 24/2005. (VI. 30.) HM rendelet a Magyar Honvédség Szolgálati Szabályzatának kiadásáról, 86. pont.

- rendszabályokat foganatosít a minősített adat védelmére, megszervezi a rejtett vezetést, és gondoskodik a naprakész állapotáról, irányítja a kötelék ügyvitelét, megköveteli a minősített adat védelmére vonatkozó és ügyviteli szabályok megtartását, ellátja a biztonsági vezetői feladatokat;
- a parancsnok rendelkezései alapján tervezi és szervezi az adott kötelék objektumainak, javainak őrzését, védelmét;
- szervezi és irányítja az ügyeleti szolgálatot, intézkedik a naprakészséget biztosító változtatások végrehajtására;
- összehangolja azon rendszabályok kidolgozását, amelyek a kötelék fegyverzetének megőrzésére, tűz-, környezet- és munkavédelmére, továbbá a biztonság egyéb területeire irányulnak;
- előkészíti a köteléke és a külső szolgáltató szervezetek tevékenységének összehangolását;
- kapcsolatot tart a szolgáltatók helyi képviselőivel, és a szakmai beosztottak véleményezése alapján javaslatot tesz a parancsnoknak a teljesítésigazolásokra vonatkozóan;
- a parancsnokhelyettes, valamint a parancsnoksági szervek főnökeinek bevonásával összeállítja és jóváhagyja a kötelék munka- és ellenőrzési terveit, gondoskodik azok végrehajtásáról, a tapasztalatok felhasználásáról, a visszaellenőrzésről.

4.1.3.2. Humánszolgálati (személyügyi) törzsblokk

A humánszolgálati törzsblokk élén személyügyi főnök áll, aki közvetlenül a parancsnoknak van alárendelve, szolgálati előjárója a személyügyi főnökség állományának és szakmai előjárója az alárendelt kötelékek személyügyi állományának.

A személyügyi főnök felelős az adott szintű kötelék személyügyi (személyzeti és munkaügyi, kiegészítési, szociális és lélektani) tevékenységének tervezéséért, szervezéséért, a személyügyi feladatok végrehajtásáért, az illetményekre és a parancsnok hatáskörébe utalt egyéb pénzbeli járandóságokra vonatkozó döntések előkészítéséért, a személyi állomány szociális biztonságát és kiegyensúlyozott mentális állapotát biztosító ellátórendszere működtetéséért, valamint a szakterületre vonatkozó jogszabályok és belső rendelkezések érvényesítéséért.

A törzsblokk feladatai:²³

- a jogszabályok és belső rendelkezések, valamint a parancsnok rendelkezései szerint a személyügyi tevékenység és a szervezetfejlesztéssel kapcsolatos feladatok végrehajtása;
- a parancsnok személyügyi, illetve a személyügyet érintő döntéseinek előkészítésében és megvalósításában való részvétel;
- a kötelékhez kapcsolódó személyügyi tevékenységével, a közalkalmazotti munkaviszony létesítésével, megszüntetésével, módosításával kapcsolatos személyügyi feladatok végrehajtása;

²³ 24/2005. (VI. 30.) HM rendelet, a Magyar Honvédség Szolgálati Szabályzata alapján.

- a pénzügyi-számviteli szervvel való együttműködés a személyi állomány illetményének besorolásával és az egyéb pénzbeli járandóságok megállapításával kapcsolatos tevékenység során;
- a készenléttel kapcsolatos okmányok kidolgozásában való részvétel;
- együttműködés a hadkiegészítő parancsnokságokkal, a személyi állomány utánpótlása, az üres beosztási helyek feltöltése és a leszerelő állomány polgári életbe történő visszailleszkedésének támogatása;
- a szerződéses katonai szolgálat népszerűsítése, illetve a katonák pályántartásával kapcsolatos személyügyi és humán szaktevékenységek végzése;
- a személyügyi nyilvántartási iratok vezetése;
- a hivatásos és a szerződéses állomány rendszeres teljesítményértékelésének szervezése, a személyi állomány elismerésére és járandóságaira irányuló javaslatok előkészítése;
- a hivatásos állomány előmenetelének és az előmenetelhez szükséges képzések végrehajtásának tervezése;
- a külszolgálat feltételeinek megfelelő személyi állomány kiválasztásának és felkészítésének tervezése, szervezése;
- a tényleges állomány szociális és beilleszkedési gondjainak megoldására irányuló szakmai tevékenységek végzése;
- a katonai szervezet társadalmi kapcsolatainak szervezése;
- a közművelődési, művészeti tevékenység, szabadidős sporttevékenység, valamint a kegyeleti feladatok szervezése.

4.1.3.3. *Hírszerző, felderítő törzsblokk*

A törzsblokk élén a felderítő főnök áll, aki közvetlenül a törzsfőnöknek van alárendelve, szolgálati előjárója a törzsbe beosztott felderítő állománynak és szakmai előjárója az alárendelt kötelékek törzsébe beosztott felderítő állománynak. „A felderítő főnök felelős az adott kötelék felderítő szolgálatának működéséért, a felderítő szakkiképzés végrehajtásáért, a felderítő alegységek felderítő szaktechnikai eszközeinek hadrafoghatóságáért.”²⁴

A törzsblokk feladatai:²⁵

- az egység készenléti terveinek kidolgozásában való részvétel;
- az adott szintű harcászati gyakorlatainak kidolgozásában való részvétel;
- az egység szervezetszerű felderítő, illetve a megerősítésül kapott felderítő alegységek szervezetének, helyzetének, feltöltöttségének, képességeinek, lehetőségeinek ismerete, az alkalmazásukra való javaslatok kidolgozása;
- az adott szintű felderítő szervezetnél lévő haditechnikai eszközök, szakfelszerelések, valamint azok alkalmazási lehetőségeinek, üzemeltetési szabályainak ismerete, azok hadrafoghatóságának biztosítása érdekében feladatok végzése;

²⁴ 24/2005. (VI. 30.) HM rendelet a Magyar Honvédség Szolgálati Szabályzatának kiadásáról, 87.2.

²⁵ 24/2005. (VI. 30.) HM rendelet, a Magyar Honvédség Szolgálati Szabályzata alapján.

- biztosítani a kötelék alárendeltjeinél lévő haditechnikai eszközök szakszerű üzemeltetését, a felderítő szaktechnikai eszközök rendeltetésnek megfelelő, szakszerű használatát, technikai kiszolgálását és karbantartását, szabályos tárolását, javításba adását, s egyéb biztosító, tervező szervező munka elvégzése;
- a felderítői állomány számára szükséges szakkiképzések szervezése, illetve az osztályos fokozatra kötelezettek osztályba sorolási vizsgáinak tervezése;
- a szembenálló fél szervezetének, felszerelésének, harctevékenységeinek, elveinek, harceljárásainak, a kötelék alkalmazási körzetében a terep és időjárás főbb jellemzőinek ismerete;
- a szükséges jelentések, tájékoztatások megtételének előkészítése, az alárendeltek felderítő szakanyaggal, szakfelszereléssel történő ellátásának tervezése, szervezése;
- szakterületének megfelelő ellenőrzési tervek összeállítása, illetve az ellenőrzésben való részvétel.

4.1.3.4. Hadművelési törzsblokk

A törzsblokk élén a hadművelési főnök áll, aki közvetlenül a törzsfőnöknek van alárendelve, szolgálati előjárója a hadművelési törzsblokkba beosztott állománynak és szakmai előjárója az alárendelt kötelékek törzsébe beosztott, hadművelési szakterülethez tartozó állománynak. A hadművelési főnök felelős a készenléttel, a szolgálatokkal kapcsolatos tervek, rendelkezések kidolgozásáért, azok folyamatos pontosításáért, az egység éves munkatervének elkészítéséért, a hadművelési biztonsággal, a rezsimet érintő őrzésvédelmi rendszabályok bevezetésével kapcsolatos feladatok végzéséért. Továbbá felelős a parancsnok rendelkezéseinek megfelelő formába öntéséért és az alárendeltekhez történő eljuttatásáért, az ór- és ügyeleti szolgálatok ellátásának folyamatos biztosításáért, az egység működéséhez szükséges hadművelési információk folyamatos gyűjtéséért, értékeléséért és a szükséges javaslatok megtételéért.²⁶

A törzsblokk feladatai:²⁷

- a magasabb készenléltbe helyezéssel kapcsolatos tervek és rendelkezések kidolgozása, illetve folyamatos pontosítása;
- a 24 órás ór-, ügyeleti és készenléti szolgálatok folyamatos ellátásának szervezése;
- az alárendelt kötelékgyakorlatok tervezése, szervezése, azok levezetésében való részvétel;
- a parancsnok elhatározásának megfelelő rendelkezési formába öntése és az alárendeltekhez történő eljuttatása;
- hadművelési, harcászati szinten a polgári-katonai együttműködési és lélektani művelési feladatok végrehajtásának tervezése, a szakterületi tervek kidolgozása;
- az ellenőrzési feladatok végrehajtásában való részvétel;
- a biztonsággal, a rezsim- és őrzés-védelmi rendszabályok betartásával kapcsolatos feladatok folyamatosan ellenőrzésében való részvétel;
- művelet végrehajtásához tervezői törzs szerepkörben feladat ellátása.

²⁶ 24/2005. (VI. 30.) HM rendelet, a Magyar Honvédség Szolgálati Szabályzata alapján.

²⁷ 24/2005. (VI. 30.) HM rendelet, a Magyar Honvédség Szolgálati Szabályzata alapján.

4.1.3.5. Logisztikai törzsblokk

A törzsblokk élén a logisztikai főnök áll, aki közvetlenül a törzsfőnöknek van alárendelve, szolgálati előljárója a törzsblokkba beosztott állománynak, szakmai előljárója az alárendelt kötelek törzsébe beosztott, a szakterülethez tartozó állománynak. A logisztikai főnök felelős a logisztikai támogatás tervezéséért, a támogatás elveinek és szakmai követelményeinek kidolgozásáért, gyakorlati megvalósításának ellenőrzéséért, a csapatgazdálkodással kapcsolatos parancsnoki döntések előkészítéséért.²⁸

A törzsblokk feladatai:²⁹

- a készenléti tervek kidolgozásában való részvétel;
- a kötelek kiképzési tervének, az alárendelt harcászati, szakharcászati gyakorlatainak, terveinek elkészítésében való részvétel, illetve azok logisztikai támogatási feladatainak tervezése, szervezése;
- a katonai szervezet logisztikai helyzetének ismerete;
- a szakmai állomány felkészítésének, kiképzésének tervezése, összehangolása;
- az alárendelt üzemeltetési fegyelmeinek, a technikai kiszolgálatok végrehajtásának, a létesítmények, technikai eszközök és anyagok igénybevételi jogosságának ellenőrzésében való részvétel;
- a logisztikai támogatás, a gazdálkodás, a technikai eszközök és anyagok felhasználásának, igénybevételének, javításának, tárolásának és az objektumok üzemeltetési szabályainak kidolgozása és javaslattétel az alkalmazásukra;
- harcászati szinten részvétel a gazdasági döntések előkészítésében;
- a pénzügyi-számviteli szervvel együttműködve, a vonatkozó szabályzók és belső intézkedések alapján a költségvetési pénzgazdálkodás tervezésében, a számviteli rend, a költségvetési operatív gazdálkodás ellenőrzésében, valamint az erről szóló beszámolási tevékenységekben való részvétel;
- az adott szervezet eszköz- és készlet-, valamint épület- és ingatlangazdálkodását, ezek nyilvántartását érintő szakmai feladatok végzése.

4.1.3.6. Haderőtervezési törzsblokk (csak stratégiai szinten)

A törzsblokk élén a haderőtervezési csoportfőnök áll, aki közvetlenül a vezérkari főnöknek van alárendelve, szolgálati előljárója a törzsblokkba beosztott állománynak, szakmai előljárója az alárendelt kötelek törzsébe beosztott, a szakterülethez tartozó állománynak.

A híradó- és informatikai főnök felelős (a nemzeti és szövetségi követelményeknek megfelelően) azon javaslatok kidolgozásáért, amelyek a Magyar Honvédség katonai szervezeteinek képességeivel (és ezek fejlesztésével) kapcsolatos elgondolások kialakításához tartoznak.

²⁸ 24/2005. (VI. 30.) HM rendelet, a Magyar Honvédség Szolgálati Szabályzata alapján.

²⁹ 24/2005. (VI. 30.) HM rendelet, a Magyar Honvédség Szolgálati Szabályzata alapján.

A törzsblokk feladatai:³⁰

- A NATO védelmi, tervezési folyamatainak megfelelően katonai szakmai álláspontok kidolgozása.
- A tárca képvisellete az EDA Irányító Testületének képességigazgatói ülésein. Az EDA képességfejlesztési összekötő funkciójának és az ezzel járó feladatoknak az ellátása, tárcaszintű szakmai álláspontok kidolgozása.
- A NATO Kiválósági Központokkal (Centres of Excellence) kapcsolatos MH szintű tevékenység koordinálása; a NATO Transzformációs Parancsnokság ez irányú tevékenységének figyelemmel kísérése, az MH transzformációs főnöki teendőinek ellátása.
- A honvédelmi szakpolitikai területen a haderő fejlesztése és alkalmazása stratégiai pillér, így a törzsblokk feladata a pillérfelelősi teendők ellátása, a Honvédelmi Szakpolitikai Programban az MH katonai szervezeteinek képességfejlesztésére vonatkozó HVKF-javaslat kidolgozása.
- A képességfejlesztési elgondolások alapján javaslatok kidolgozása a tárca szinten történő hadfelszerelés fejlesztésére és a beszerzési koncepciókra, a fejlesztési projektek programokba szervezésére.
- A tárca hosszú távú és rövid távú tervének, a Magyar Honvédség képességfejlesztésre vonatkozó részének összeállítás.
- A katonai szervezetek működésének elemzése, értékelése, a tapasztalatok feldolgozása, az egyes szervezeti elemek, beosztások és a hozzájuk rendelt feladatok összhangjának vizsgálata, javaslatok megtétele a szervezeti felépítéssel, a létszámmal, az állományarányokkal kapcsolatos korrekciók végrehajtására.
- A katonai szervezetek állománytábláinak elkészítéséhez a haditechnikai eszközök és anyagok lajstromának kidolgozása, kiadása, naprakészen tartása.
- A katonai szervezetek rendszeresített létszámának kezelése, nyilvántartása.
- Kapcsolattartás az USA Európai Parancsnokság (USEUCOM) irányítása alatt működő Védelmi Együttműködési Hivatallal (ODC – Office of Defense Cooperation).

4.1.3.7. Híradó- és informatikai törzsblokk

A törzsblokk élén a híradó- és informatikai főnök áll, aki közvetlenül a törzsfőnöknek van alárendelve, szolgálati előljárója a törzsblokkba beosztott állománynak, szakmai előljárója az alárendelt kötelékek törzsébe beosztott szakterületi állománynak. A híradó- és informatikai főnök felelős a kötelék híradásának, informatikai támogatásának és elektronikus információvédelmének megtervezéséért, megszervezéséért, a híradó-, az informatikai és elektronikus információvédelmi eszközök üzemeltetéséért, a híradó- és informatikai eszközökön továbbított információk védelméért, a kötelék személyi állományának és algegyeinek híradó, informatikai és elektronikus információvédelmi kiképzéséért.³¹

³⁰ A HVK Haderőtervezési Csoportfőnökség Honvedelem.hu-n található leírása alapján. Forrás: www.honvedelem.hu/szervezet/hvkhaderotervezes (a letöltés dátuma: 2017. 06. 09.).

³¹ 24/2005. (VI. 30.) HM rendelet, a Magyar Honvédség Szolgálati Szabályzata alapján.

A törzsblokk feladatai:³²

- a kötelék készenléti tervének kidolgozásában való részvétel;
- az adott kötelék alkalmazási elveinek, szervezetszerű és megerősítésül kapott híradó-, informatikai és információvédelmi alegységeinek helyzetének, feltöltöttségének és lehetőségeinek ismerete, alkalmazásukkal kapcsolatos javaslatok kidolgozása;
- az adott és az alárendelt köteléknél lévő híradó-, informatikai és elektronikus információvédelmi eszközök és szakanyagok üzemeltetésének rendeltetészerű és szak-szerű igénybevételének biztosítása;
- a kötelék személyi állományának, alárendeltjeinek híradó-, informatikai és elektronikus információvédelmi kiképzésének, az osztályos fokozatra kötelezettek osztályba sorolási vizsgáinak tervezése, szervezése;
- a harcászati gyakorlatok kidolgozásában való részvétel;
- a napi postaforgalom szervezése;
- a szolgálati tevékenységet érintő biztonsági rendszabályok kidolgozásában való részvétel.

4.1.3.8. Kiképzési törzsblokk

A törzsblokk élén a kiképzési főnök áll, aki közvetlenül a törzsfőnöknek van alárendelve, szolgálati előljárója a főnökség személyi állományának, szakmai előljárója a felderítő, a híradó-, egészségügyi és a logisztikai szakkiképzést folytató alegységek kivételével az egység kiképzését folytató alegységeinek, valamint a kiképzési beosztású állományának. A kiképzési főnök felelős a kiképzés és a különböző rendezvények éves, időszakos és havi terveinek az elkészítéséért és a végrehajtás megszervezéséért, az egység működéséhez szükséges kiképzési információk folyamatos gyűjtéséért, értékeléséért és a szükséges javaslatok megtételéért.³³

A törzsblokk feladatai:³⁴

- a kötelék magas intenzitású műveleteire történő felkészítésnek és kiképzésnek tervezése, szervezése;
- a külföldi katonai missziókba tervezett katonák és alegységek felkészítésének és kiképzésének szervezése;
- a katonáknak és a kötelékeknek a katasztrófa elhárítására történő felkészítésének szervezése;
- a kiképzéssel kapcsolatos kötelékszintű oktató, módszertani foglalkozások, át- és továbbképzések tervezése, szervezése;
- a kiképzés erőforrásainak tervezése;
- a kiképzési nyilvántartások vezetésével kapcsolatos feladatok végzése;
- a kiképzési tapasztalatok gyűjtése, elemzése, a tapasztalatok feldolgozása;
- műveletvezetési feladatokra történő felkészülés.

³² 24/2005. (VI. 30.) HM rendelet, a Magyar Honvédség Szolgálati Szabályzata alapján.

³³ 24/2005. (VI. 30.) HM rendelet, a Magyar Honvédség Szolgálati Szabályzata alapján.

³⁴ 24/2005. (VI. 30.) HM rendelet, a Magyar Honvédség Szolgálati Szabályzata alapján.

4.1.3.9. Pénzügyi, gazdálkodási törzsblokk

A törzsblokk élén stratégiai szinten általában a hivatalvezető áll, aki hadművelleti, harcászati szinten látja el a pénzügyekkel, gazdálkodással összefüggő főnöki feladatokat, de közvetlenül a parancsnoknak van alárendelve. Szolgálati előjárója a hivatal és a főnökség személyi állományának, szakmai előjárója az alárendelt kötelekek szakbeosztású állományának. Felelős (a gazdálkodási vezetővel együttműködésben) a költségvetés tervezéséért, az előirányzatok módosításának, átcsoportosításának és felhasználásának végrehajtásáért, a finanszírozási, adatszolgáltatási, beszámolási és a pénzügyi, számviteli rend betartásáért, továbbá a költségvetési szerv és a hozzá rendelt költségvetési szervek működtetéséért, valamint a használatában lévő vagyon használatával, védelmével összefüggő feladatok teljesítéséért.³⁵

A törzsblokk feladatai:³⁶

- a gazdálkodás követelményeinek, aktuális célkitűzéseinek – a rendelkezésre álló erőforrások figyelembevételével és költségvetési kereteken belül történő – meghatározása;
- a honvédelmi szervezet feladatainak ellátásához szükséges erőforrások és költségvetési igények felmérése;
- az erőforrástervek, valamint a költségvetési javaslatok elkészítése;
- a rendelkezésre álló erőforrások, valamint a jóváhagyott költségvetési előirányzatok szabályozók szerinti gazdaságos, hatékony és eredményes felhasználására irányuló intézkedések kiadása és azok végrehajtásának ellenőrzése;
- a költségvetés előirányzó és átcsoportosítási jogkörének gyakorlása, továbbá a javaslattétel a hatáskörét meghaladó átcsoportosításra;
- az intézményi gazdálkodáshoz kapcsolódó, belső szabályozók kiadása;
- a gazdálkodásról szóló költségvetési zárszámadáshoz kapcsolódó adatszolgáltatás jóváhagyásra történő felterjesztése;
- együttműködés az ellátó, illetve az ellátott honvédelmi szervezetek vezetőivel;
- az eszközök és források év végi értékelése, a behajthatatlan követelések minősítése;
- a selejtezés, leltározás végrehajtásának elrendelése.

4.1.3.10. Speciális és különleges műveletek törzsblokk

A törzsblokk élén a műveleti központvezető áll. Előjárói a speciális, különleges műveleti kötelekek törzstisztjei. Felelős speciális esetenként – CIMIC³⁷, PSYOP³⁸ – a különleges műveleti feladatok tervezéséért, a törzsbe beosztott szakemberek munkájának szervezéséért, szakmai felkészítésük irányításáért.

³⁵ A 368/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról 9. §-ának (1) bekezdése alapján.

³⁶ A 4/2015. (VI. 15.) HM utasítás a Honvédelmi Minisztérium fejezet központi és intézményi gazdálkodásának rendjéről 12. §-ának (5) bekezdése alapján.

³⁷ CIMIC=Civil Katonai Együttműködés

³⁸ PSYOP=Pszichológiai Műveletek

A törzsblokk feladatai:

- CIMIC- és PSYOPS-szakfelkészítés tervezése és végrehajtása a kötelék, valamint a Magyar Honvédség alakulatai, illetve a műveleti területre kerülő magyar kontingensek katonái részére;
- a polgári és katonai szervekkel, a minisztériumokkal és más országos hatáskörű szervekkel, a nemzetközi, kormányzati és nem kormányzati szervekkel, szervezetekkel és gazdasági szereplőkkel való kapcsolattartás tervezése, szervezése;
- a döntés-előkészítés folyamatában a válságkörzetek CIMIC és PSYOPS értékelésének, szakmai dokumentumok véleményezésére vonatkozó szakfeladatok végrehajtása;
- CIMIC-képességek biztosítása a mindenkori NATO-műveletekben való részvételhez;
- a nemzeti vagy NATO-parancsnokság alárendeltségében a különleges műveleti feladatok – különleges felderítés (SR), közvetlen műveletek (DA), katonai segítségnyújtási feladatok (MA) – végrehajtásának tervezése és szervezése;
- a hagyományos erővel nem vagy nehezen megoldható speciális feladatok végrehajtásának tervezése, szervezése.

4.2. A katonai törzsek kapcsolattartása béke és más minősített időszakban

A katonai szervezetek alap- és sarkalatos törvényekben foglalt feladataiból adódóan a különböző műveleti környezetben és időszakokban kapott feladatban foglalt célok sikeres teljesítése érdekében együtt kell, hogy működjenek az egymástól eltérő szintű és eltérő működési mechanizmussal rendelkező szervezeti törzsekkel. A tevékenységek előkészítése és végrehajtása során biztosítani kell nemcsak az eltérő szervezeti, illetve döntéshozatali kultúrájú, hanem az eltérő technikai háttérrel rendelkező műveleti szereplőkkel történő, egymás számára érthető és időben adatot szolgáltatató kapcsolattartást. Épp ezért a műveletekben megjelenhet a legegyszerűbb összeköttetési eljárástól kezdve a legmodernebb kapcsolattartási lehetőség is.

4.2.1. A kapcsolattartás elvei

A katonai szervezetek által megvalósuló együttműködéshez fontos azon elvek megismerése, amelynek betartásával a kölcsönös végrehajtás sikeresebbé tehető. Ezek a következők: céltudatosság, szilárdság, pontosság, rugalmasság, kölcsönösség, folyamatosság, hatékonyság, biztonság.

Céltudatosság: a szervezeteknek a siker érdekében az együttműködés során meg kell fogalmazni a közösen elrendő célokat, részcélokat és ezek elérése érdekében kell tevékenykedni.

Szilárdság: a kitűzött célok elérése érdekében a meghozott döntésnek megfelelően kialakított terveket következetesen teljesíteni kell.

Pontosság: a különböző vezetési rendszerekben született terveknel – az egymáshoz való kapcsolódás teljesíthetősége miatt – precízen, egymás számára érthetővé kell tenni a feladatmegoldás módját.

Rugalmasság: a feladat végrehajtása során a szervezetek közötti munkarendi eltérés, valamint a külső tényezők változása miatt keletkezett változásokat figyelembe kell venni. A siker érdekében a szükséges mértékű változtatások lehetőségét biztosítani kell.

Kölcsönösség: a szervezetek együttműködésében nagyon fontos, hogy a vezetéssel kapcsolatos feladatok és adatok időben oda és vissza is áramoljanak. A közös cél érdekében szükséges az, hogy minden résztvevő tudja a többi résztvevő tervezett vagy elvégzett feladatait, hogy ennek megfelelően időben pontosíthassa tevékenységét.

Folyamatosság: a várható feladattól függően fontos, hogy a szervezetek folyamatosan tudjanak az egymás tevékenységét befolyásoló eseményekről minden szakaszban: a készenléti tervek elkészítésének kezdetétől fogva az alkalmazási feladat közvetlen előkészítésén át a feladat végrehajtásáig, valamint az azt követő helyreállítás – visszaállás – időszakában is. A folyamatosság megszakadása esetén törekedni kell az együttműködés mielőbbi helyreállítására.

Hatékonyág: az együttműködő erők kellő időben történő, összehangolt alkalmazásánál fontos tényezőként jelentkezik, hogy elérhető legyen a siker a lehető legkisebb erőforrás ráfordításával.

Biztonság: az együttműködés során lehetővé kell tenni, hogy a szervezetek, törzsek tevékenysége a külső behatásoktól a szükséges mértékben védett legyen, ezáltal biztosítottá váljon a nem kívánt behatások elkerülése.

4.2.2. A kapcsolattartás szintjei

A katonai szervezetek törzsei különböző szinteken, eltérő struktúrájú vezetési szervezetekkel, törzsekkel valósítják meg az összeköttetés fenntartását, más módokon valósítják meg az együttműködést békében, válsághelyzetben, háborús műveletekben, műveleti területeken, továbbá tevékenységük függ a feladattól, a térségben tevékenykedő szervezetek szintjétől, a hazai területen vagy a szövetségi kötelékben történő alkalmazástól.

Ennek megfelelően a kapcsolattartásnak az alábbi szintjei vannak: *stratégiai, összhaderőnemi (hadműveleti), egység, alegység (harcászati), ideiglenes kötelék*. Hazai területen az országos szintű szervezetekkel általában a stratégiai szintű törzsek tartanak fenn együttműködést, összeköttetést.

Egyes esetekben vagy a feladattól függően az országos szintű szervezetekkel összhaderőnemi parancsnokság szintjén is lehet kapcsolat. Ám az összhaderőnemi parancsnokság általában a területi vagy esetenként alkalmazási törzsekkel, megyei jogú szervezetekkel, operatív törzsekkel működhet együtt.

Az egység, alegység, ideiglenes kötelékek törzsei elsősorban a helyi szervezetek törzseivel veszik fel a kapcsolatot, illetve a kialakított csoportok vezetőiként a feladatot a helyszínen végrehajtó kötelékek vezető szerveivel működnek együtt.

4.2.3. A kapcsolattartás szervei

A honvédség a művelet végrehajtásának irányítására – a meglévő törzs struktúrájából – műveletvezetői szervezeteket, *műveletirányítási központokat hoz létre*, amelyből a kapcsolattartásra – együttműködésre – utalt szervezet törzseibe összekötő tiszteket delegál.

A műveleteket stratégiai szinten a *Stratégiai Műveleti Központ* (SMVK) irányítja, amelyből különböző esetekben kiemelkedik a feladat végrehajtásának irányításához legjobban illeszkedő szervezet. Katasztrófavédelmi feladatok támogatása esetén ilyen a *Stratégiai Műveleti Vezetési Csoport – Katasztrófavédelmi Operatív Törzs* (SMVCS-KOT).

Hadműveleti szinten a stratégiai szintű irányításnak alárendelve működik a végrehajtó szervezetek tevékenységének összehangolása érdekében az *Összhaderőnemi Műveleti Központ* (ÖMVKP), amely szintén kiválaszthat a feladatok végrehajtásához vezetési szervezetet, mint például az *Összhaderőnemi Műveleti Központ – Központi Operatív Csoportot* (ÖMVCS-KOCS).

Harcászati, illetve területi vonatkozásban megjelennek a *Dandár(ezred) Műveleti Központok* (DD MVK), illetve *operatív csoportok* (OCS). A feladatot közvetlenül végrehajtó, a kijelölt területen tevékenykedő ideiglenes szervezetek parancsnokai *helyi vezetési központokat vagy helyi parancsnokságokat* működtetnek.

4.2.4. A kapcsolattartás megvalósulásának módjai

A kapcsolattartás a különböző szervezetekkel megvalósulhat a törzsek közös vezetési helyén való település esetén vagy összekötő, képviselő delegálásával. Ebben az esetben az összekötő vagy képviselő biztosítja a kapcsolatot, eljár az őt kiküldő szervezet érdekeinek megfelelően, a felhasználás, alkalmazás lehetőségeivel kapcsolatos javaslatokat megteszi, illetve tartja a kapcsolatot a kiküldő szervezettel tájékoztatás céljából.

A kapcsolattartás megvalósulhat technikai csatornákon is, amikor az együttműködő szervezetek törzsei egy közös, folyamatos működést biztosító, egységes informatikai, számítástechnikai vagy híradóeszközös hálózatba vannak bekötve. Ilyenkor az eltérő szervezetek műveleti központjainak összekapcsolásával, videokonferenciás kapcsolattal biztosítják egymás folyamatos tájékoztatását.

Kapcsolattartás futárszolgálat alkalmazásával: amikor az információ áramlása technikai okok miatt nem megoldható, akkor hagyományos futárszolgálat alkalmazásával eljuttatható az adat, elkészült terv, bedolgozás, jelentés a kijelölt célszervezethez.

4.3. A katonai törzsek információcseréjének rendszere

A katonai törzsekben a tervezési, szervezési és vezetési feladatok megoldásához a törzs a béke idején eltérő szervezeti felállásban működhet. A funkcionális törzs struktúrájáról a felelősségi alapú törzsstruktúrára vált. Ennek megfelelően személyi törzsblokk, koordináló (műveletvezető) törzsblokk és tervező törzsblokk kerül kialakításra.

A *személyi törzsblokk* feladata a parancsnok közvetlen segítése a tevékenységében. A törzsblokkba beosztásra kerülhet: hadművelleti tiszt, jogi szaktiszt, pénzügyi tiszt, egészségügyi főnök, parancsnoki segítő, vezető a parancsnoki harci és gépjárművekhez.

A *koordináló (műveletvezető) törzsblokk* feladata a parancsnok utasításainak az alárendeltekhez történő eljuttatása, a helyzetben beállt változások követése, nyilvántartása, továbbítása, a parancsnok engedélyével művelet-végrehajtási döntések meghozatala, a művelet folyamatos összehangolása. A törzsblokkba beosztásra kerülhetnek fegyvernemi és szaktisztek, altisztek.

A *tervező törzsblokk* feladata szintektől eltérően a 72 órán túli (készenléti) és a 72 órán belüli alkalmazási tervek elkészítése, a parancsnok döntésének előkészítése, a tervokmányok elkészítése. A törzsblokkba beosztásra kerülnek fegyvernemi és szaktisztek az adott szintnek, műveleti csoportosításnak megfelelően.

4.3.1. A katonai törzsek belső információcseréje

A katonai törzsek belső információcseréje különböző műveletvezetési rendszereken keresztül történik. Békében a Magyar Honvédség műveletirányítási rendszere lehetővé teszi a tervezést, a szervezést, a feladat lejuttatását és a jelentések megtételét. A felelősség alapú katonai törzsekben a művelet végrehajtása során az információ a törzsblokkok között vezetési szinttől függően belső számítógépes hálózaton, egymáshoz településsel, telefonos és egyéb adattovábbító eszközökből álló hálózaton, illetve futár alkalmazásával valósulhat meg. Az egyes törzsblokkokon belül – amennyiben rendelkezésre áll számítógépes tervező, irányítórendszer – akkor annak belső hálózatán, illetve a csoporton belüli közvetlen adatátadás útján oldható meg a kapcsolattartás.

4.3.2. A katonai törzsek külső információcseréje

A katonai törzsek külső információcseréje függ a kapcsolattartáshoz rendelkezésre álló technikai feltételektől, a szervezetek által használt eljárások eltérésétől. Általában a katonai szervezetben belül a törzsek és a végrehajtók között az adott szervezet rendszerét, eljárásait alkalmazza. A más szervezetekkel való együttműködés során (az eltérő informatikai, vezetéstechnikai, eljárástechnikai eltérések miatt) az összekötő tiszti rendszer kerül előtérbe. Így lehetővé válik a saját rendszer használata, csak a hírhálózatot kell hozzá biztosítani. Az összeköttetés történhet hagyományos papír alapon vagy szállítható adathordozó futár útján is.

3. ábra

A törzsek együttműködése

Forrás: a szerző szerkesztése

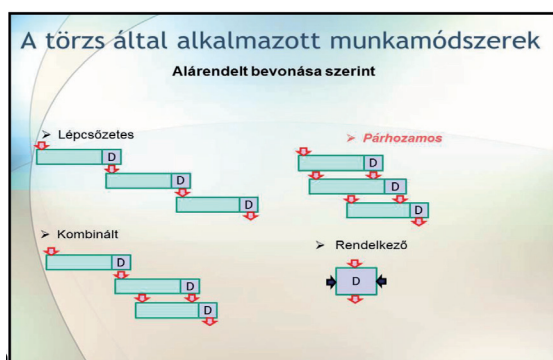
4.4. A katonai törzs munkája a műveletek előkészítése folyamán

A katonai vezetés funkciói között találjuk a tervezést, a döntést, a szervezést, az irányítást, az ellenőrzést.³⁹ A műveletek az előkészítés és a végrehajtás időszakából állnak. Az előkészítési időszak e funkciók közül a tervezést, a döntést és a szervezést foglalja magában.

A törzs a felelősségi területének megfelelő csoportosításban, funkcionális feladatok végrehajtásával vesz részt a műveletek előkészítésében. Ebben a tevékenységben két nagy, egymáshoz csatlakozó feladatban segíti a törzs a parancsnok munkáját. Az egyik fontos terület a parancsnoki döntés előkészítése, míg a másik az ehhez csatlakozó tervek, tervezési adatok, intézkedések kidolgozása.

A törzs munkája a szervezeti hierarchiából adódóan több szinten történik. Az egyes szintekhez tartozó törzsek egymáshoz viszonyított tevékenysége alapján a törzs tevékenységét osztályozhatjuk. Az egymáshoz történő csatlakozás, az alárendelt bevonása egymástól eltérő *munkamódszerekkel* történik. Ezek: a *lépcsőzetes*, a *párhuzamos* és a *kombinált*, illetve a *rendelkező*, amikor a parancsnok a döntését a törzs bevonása nélkül hozza meg.

³⁹ SZABÓ József szerk. (1995): *Hadtudományi Lexikon*. II. kötet (M-Zs). Budapest, Magyar Hadtudományi Társaság, 1338.

4. ábra

Munkamódszerek

Forrás: a szerző szerkesztése

4.4.1. A katonai döntéshozatali folyamat alapjai

A törzs a döntéshozatali folyamat során egy szerteágazó, egymásra épülő, a beosztott tisztek együttműködését igénylő komplex rendszerben vesz részt a parancsnok döntéséhez szükséges adatok előkészítésében. A döntéshozatali folyamat a feladatmegoldást tekintve előretartó, illetve összetartó irányú.

A katonai döntéshozatali folyamat egymást követő lépései a különböző országok haderejében eltérő csoportosításúak, de általában azonos tartalmú elemeket jelenítenek meg. Ennek függvényében a döntéshozatali folyamat lépései: feladtvétel, feladattisztázás, parancsnoki útmutatás (ajánlás), az elhatározás kidolgozása és a döntés. Minden egyes mozzanat több lépésre osztható fel. Így a feladattisztázás fő lépései: a helyzettisztázás, az értékelés és a művelési lehetőségek elemzése. Míg az elhatározás kidolgozásának lépései: a tevékenységi változatok kialakítása, a tevékenységi változatok elemzése. A fő lépések további lépésekre bonthatók.

A *feladtvétel* célja az előjárótól kapott feladat átvétele, rögzítése, sokszorosítása, a további tevékenység végrehajtásához szükséges mértékű rendelkezésre bocsátása.

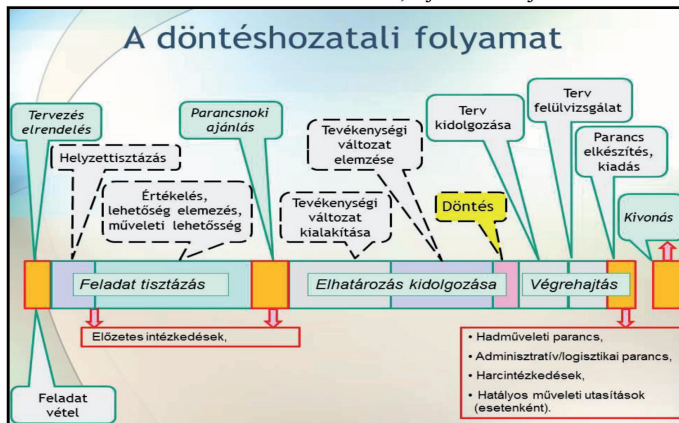
A *feladattisztázás* célja az adott kötelék feladatának értelmezése, a rendelkezésre álló adatok alapján következtetések levonása, a rendelkezésre álló lehetőségek előzetes felmérése, az időtényező vizsgálata és a feladathoz kapcsolódó alapvető időrend kialakítása, a külső környezeti hatások elemzése, abból következtetések levonása (a terepre, az időjárásra, a szembenálló fél erejére, eljárásaira vonatkozóan) a további folyamatok végrehajtásához.

A *parancsnoki útmutatás* a parancsnoktól a törzs része adott utasítás, amelynek célja, hogy a törzs megismerje a parancsnok elvárását a döntés előkészítésével, a tervezéssel, az együttműködéssel, a szervezéssel és a végrehajtás fő irányvonaláival kapcsolatban.

Az *elhatározás kidolgozása* az előzőekre épít a végrehajtás során. Célja a saját feladat megoldása érdekében a saját erők alkalmazási javaslatának kialakítása, elemzése (modellezés vagy más módszerek keretében), a döntési javaslat előkészítése.

Döntés: sokféle megfogalmazása lehetséges, lényege a parancsok (szervezeti vezető) által végzett tevékenység a feladat megoldása érdekében, amelynek célja, hogy kiválassza a törzs által kidolgozott változatokból az általa vállalt megoldást. A döntés meghozatalához a törzs döntési értekezletet tart, amelyen ismertetik az eltérő változatok lehetőségeit, előnyeit, hátrányait. A törzs megválaszolja a „ki, mikor, hol, miért, hogyan?” kérdéseket, míg a parancsnok döntésében mellérendeli a megfelelő személyt is.

A döntéshozatali folyamat során a törzs az alárendeltek részére a rendelkezésre álló és már feldolgozott adatokból különböző formában feladatot, tájékoztatást juttat el.

5. ábra
A döntéshozatal

Forrás: a szerző szerkesztése

4.4.2. A katonai tervezési folyamat alapjai

A katonai tervezés a katonai vezetés egyik funkciója.⁴⁰ Célja olyan tevékenységi változatok, tervokmányok kialakítása, amely biztosítja a feladat sikeres végrehajtását. A döntéshozatali folyamat a tervezési folyamat részeként is felfogható, de a döntést követően a tervezés során el kell végezni a tervokmányok elkészítését, véglegesítését, jóváhagyását és el kell juttatni a végrehajtók számára.

⁴⁰ Ennek alapján: SZABÓ szerk. (1995): *i. m.*, 1326.

6. ábra

A tervezés és a döntéshozatal kapcsolata

Forrás: a szerző szerkesztése

A tervezés végen elkészült tervokmányok típusai: készenléti tervek, például Katasztrófavédelmi terv; alkalmazási, műveleti tervek, például az Ideiglenes Alkalmi Kötelék műveleti terve, műveleti parancsa.

A tervezés ciklusai béke idején:

- előtervezés: a beérkezett adatok, parancsok egyeztetése, feldolgozása;
- feladatszabás a törzs részére a tervek kidolgozásához;
- tervjóváhagyás: a tervek, intézkedések, parancsok jóváhagyása;
- beszámoltatás a feladat végrehajtásáról, tapasztalatairól.

4.5. A katonai törzs munkája a műveletek végrehajtása során

A műveletek irányítása és vezetése megfelel a törvényben előírt irányítási és vezetési elveknek. Ennek megfelelően minden művelet előkészítése és vezetése egy magasabb szintű szervezet irányítása mellett, egy adott szintű vezetéssel valósul meg.

4.5.1. A katonai műveletek műveletirányítása

Az eltérő műveleti környezet, valamint az eltérő – hazai, nemzetközi – feladatok végrehajtásához a különböző vezetési szintek eltérő jogszabályi háttérrel és egyéb szabályzóval biztosítják a kitűzött célok megvalósításának feltételeit. Hazai területen vagy egyes szövetséges művelet előkészítésének és végrehajtásához az Alaptörvény, valamint a sarkalatos törvények teremtenek megfelelő intézkedési, szervezeti rendszert.

4.5.1.1. A honvédelmi igazgatás

A honvédelmi igazgatás rendszere a honvédelem központi irányítását és a honvédelem helyi igazgatását foglalja magában. A honvédelmi igazgatás rendszerén belül általános igazgatási feladatokat végző, illetve honvédelmi szakigazgatási feladatokat ellátó, részben közigazgatási, részben katonai alárendeltségű honvédelmi igazgatási szervek különböztethetők meg.⁴¹

A honvédelmi igazgatás általános hatáskörű szerveit a következő szervezetek képezik. Központi irányítási szervek: az Országgyűlés, az Országgyűlés Honvédelmi és Rendészeti Bizottsága, a Kormány, a Honvédelmi Tanács (rendkívüli állapot esetén), a honvédelmi miniszter és az illetékes miniszterek. Területi szervei: megyei és fővárosi védelmi bizottságok, helyi szervei: a helyi védelmi bizottságok, a polgármesterek és a jegyzők.

„A kormány a központi államigazgatási szervekről, valamint a kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2010. évi XLIII. törvény 30. §-ának (1) bekezdése alapján a kormány létrehozta a Honvédelmi Igazgatási Koordinációs Tárcaközi Munkacsoportot (a továbbiakban: HIKOM) javaslattevő, véleményező, tanácsadói tevékenységet végző szervként.”⁴² A HIKOM vezetője és helyettese a honvédelemért felelős miniszter által kijelölt személyek.

„A HIKOM tagjai:

- a honvédelmi miniszter, a Miniszterelnökséget vezető miniszter, az igazságügyi miniszter, a belügyminiszter, a külgazdasági és külügyminiszter, a nemzetgazdasági miniszter, az emberi erőforrások minisztere, a nemzeti fejlesztési miniszter, valamint a földművelésügyi miniszter által kijelölt,
- az Információs Hivatal főigazgatója, az Alkotmányvédelmi Hivatal főigazgatója, a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat főigazgatója, a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat főigazgatója, valamint a Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal főigazgatója által kijelölt,
- az országos rendőrfőkapitány, a Terrorelhárítási Központ főigazgatója, valamint a Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság főigazgatója által kijelölt, továbbá
- a HIKOM vezetője által felkért szakértők.

A HIKOM vezetője a HIKOM üléseire a tagokon kívül az előkészítendő, illetve a végrehajtandó döntés jellegétől és tárgyától függően más szakértőket is meghívhat.⁴³

A katonai művelet szakfeladatait végrehajtást a vezérkari főnök vezeti.

⁴¹ Dr. LAKATOS László (2011): *Honvédelmi igazgatás*. Egyetemi jegyzet. 38.

⁴² 1525/2013. (VIII. 12.) Korm. határozat a Honvédelmi Igazgatási Koordinációs Tárcaközi Munkacsoport létrehozásáról, valamint szervezeti és működési rendjének meghatározásáról, 1. melléklet az 1525/2013. (VIII. 12.) Korm. határozathoz, 1. pont.

⁴³ 11525/2013. (VIII. 12.) Korm. határozat, 4–5. pont.

4.5.1.2. A Válságreakálási Rendszer és a Nemzeti Intézkedési Rendszer

A NATO 2005. szeptember 31-én bevezette válságreakálási rendszerét (a továbbiakban: NCRS).⁴⁴ A NATO ajánlásának megfelelően 2011-ben a válságreakálási rendszerhez csatlakozva Magyarország is létrehozta és bevezette a Nemzeti Intézkedési Rendszert (a továbbiakban: NIR). Megalkotásra került a Nemzeti Intézkedések Gyűjteménye.⁴⁵

„A NIR-t kell alkalmazni:

- a) ha az Észak-atlanti Szerződés Szervezete (a továbbiakban: NATO) kezdeményezte a tagállamoknál a válságreakálási intézkedések bevezetését;
- b) ha a NATO válságreakálási intézkedéseinek szövetségi szintű bevezetésének Magyarország általi kezdeményezése, illetve szövetséges fegyveres erők magyarországi alkalmazása vagy más szövetségi válságreakáló képesség magyarországi igénybevétele szükséges, és a kialakult vagy fenyegető válsághelyzet szerinti nemzeti intézkedés vagy a különleges jogrend bevezetésére jogosult szerv a NIR alkalmazásáról dönt;
- c) a NATO Válságreakálási Rendszert alkalmazó nemzetközi gyakorlatok során, továbbá a nemzeti felelős, az ágazati felelős szervek, valamint az együttműködő szervek felkészítésekor;
- d) sajátos nemzeti érdekből, a NATO Válságreakálási Rendszertől függetlenül, nemzeti intézkedés, vagy a különleges jogrend bevezetésére jogosult szervnek a NIR alkalmazására irányuló döntése alapján;

A továbbiakban a)–d) pontok együtt: NIR alkalmazási időszak.

Az (1) bekezdés c) pontja szerinti esetben a nemzeti felelős kezdeményezheti a kormánynál a teljes NIR gyakorlás céljából történő alkalmazását. Az ágazati felelős szervek a részükre meghatározott felkészülési feladatokat az együttműködő szervek bevonásával a saját feladat- és hatáskörükben önállóan hajtják végre.⁴⁶

„A NIR elemei:

- a NIR működtetésében résztvevő szervek;
- a NIR koordinációjáért felelős szerv;
- az ágazati szerv;
- az együttműködő szerv;
- a támogató infrastruktúra;
- a Nemzeti Intézkedések Gyűjteménye.⁴⁷

⁴⁴ NCRS=NATO Crisis Response System.

⁴⁵ 278/2011. (XII. 20.) Korm. rendelet a NATO Válságreakálási Rendszerével összhangban álló Nemzeti Intézkedési Rendszer rendeltetéséről, feladatairól, eljárási rendjéről, a közreműködők kötelezettségeiről.

⁴⁶ 278/2011. (XII. 20.) Korm. rendelet, 3. §.

⁴⁷ 278/2011. (XII. 20.) Korm. rendelet, 6. §.

Kapcsolattartás:

„A NATO Válságreakálási Rendszere alkalmazása során az Észak-atlanti Tanáccsal és bizottságaival a nemzeti felelős a külpolitikáért felelős miniszterrel együttműködve, a Szövetséghez delegált nemzeti képviselőteken keresztül, a Szövetség más szerveivel a NATO kommunikációs eszközein keresztül tartja a kapcsolatot.

A NIR alkalmazása során a nemzeti felelős az ágazati felelős szervekkel a kijelölt ágazati kapcsolattartók útján, az együttműködő szervekkel az ágazati felelős szervén keresztül, illetve szükség esetén közvetlenül a NIR elemeként kijelölt nemzeti elektronikus hírközlési és informatikai eszközökön keresztül tartja a kapcsolatot.

Az együttműködő szervekkel elsősorban a Nemzeti Intézkedések Gyűjteményében kijelölt ágazati felelős szervek tartják a kapcsolatot.

A bevezetett nemzeti intézkedések végrehajtása során az együttműködő szervek közötti együttműködést az érintett ágazati felelős szervek szervezik meg.

Az elektronikus hírközlési és informatikai rendszerek működési zavara esetén annak elhárításáig a NIR működtetésében közreműködő szervek futárszolgálat útján tartják a kapcsolatot.”⁴⁸

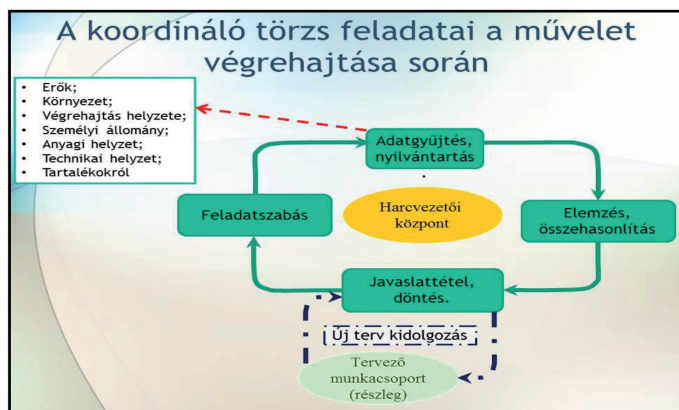
4.5.2. A parancsnok és a katonai törzs tevékenysége a művelet vezetése során

A műveleteket, tevékenységeket a szervezet parancsnoka vezeti, a törzs e vezetéshez segítséget nyújt a feladat lejuttatásában, a helyzet nyilvántartásában, az adatok rendelkezésre bocsátásában, a helyzet eredeti tervekkel való összevetésében, az eltérések kezelésében, szükség esetén a tevékenység újratervezésében.

4.5.2.1. A koordináló törzs feladata a műveletek vezetése során

A koordináló törzs beosztottjai – műveletvezető központok keretében – közvetlenül vesznek részt (a parancsnok utasításai, engedélye alapján vagy tájékoztatása mellett) a művelet irányításában, vezetésében.

⁴⁸ 278/2011. (XII. 20.) Korm. rendelet, 8. §.

7. ábra

A műveletvezetés folyamata

Forrás: a szerző szerkesztése

A műveleti központ vezetője felelős a szervezet tevékenységéért, a parancsnok utasításainak végrehajtásáért.

A műveleti központba beosztott helyzetkövető, nyilvántartó feladata: a végrehajtóktól, együttműködőktől, összekötőktől érkező adatokat nyilvántartani, majd ezeket a központ beosztott fegyvernemi és szakbeosztású tiszti, altiszti állományának rendelkezésére bocsátani.

A műveleti központ fegyvernemi és szaktiszti állománya a helyzet figyelemmel kísérése és a kapott adatok feldolgozása alapján javaslatot tesz a központ parancsnokán keresztül az erők alkalmazásával kapcsolatban. Amennyiben a helyzetben, a feladat végrehajtásában változás történt (az eredeti tervtől eltérés van), akkor javaslatot tesz az alkalmazás módosítására, vagy szükség esetén átadja a tervet a tervező törzsblokknak az újratervezés végrehajtására. A döntést követően elkészült kiegészítő parancsokat, intézkedéseket eljuttatja a végrehajtóhoz.

A törzs adatokat gyűjthet az erőkről, a környezetről, a végrehajtás helyzetéről, a személyi állomány és a technika helyzetéről, a tartalékok meglétéről, állapotáról.

A műveleti központba jut be és onnan megy ki az összekötő tisztek által továbbított vagy továbbításra kerülő adat. Az adatok nyilvántartására a törzsblokkban foglal helyet az ügyviteli csoportosítás is.

4.5.2.2. A tervezőtörzs feladata a műveletek vezetése során

A tervezőtörzs feladata a műveleti tervek elkészítésével nem ér véget. Bár a művelet közvetlen vezetésében nem vesz részt, de fontos tevékenysége a műveletsorán kapott új feladatok feldolgozása, új tervek elkészítése. Amennyiben a koordináló törzs a helyzetváltozás következtében ez eredeti terv módosítását vagy átdolgozását javasolja, és erre a parancsnok

intézkedik, a tervezőtörzs végrehajtja a tervek kidolgozását. A tervezőtörzs a koordináló törzsblokktól beérkezett adatokat tapasztalatfeldolgozás keretében vizsgálja, elemzi és a levont tapasztalatokat feldolgozva azt a tervezők és harcvezetők részére átadja.

4.6. A műveletek kapcsán alkalmazott nyilvántartások és jelentések

A napi tevékenységhez, a katonai műveletek előkészítéséhez és végrehajtásához a törzsek különböző iratokat, okmányokat készítenek. Ennek megfelelően a stratégiai környezet állapotát figyelembe véve lehetnek békeokmányok és háborús/harci okmányok.

A műveletekhez kapcsolódva beszélhetünk a vezetéshez kapcsolódó, azaz *vezetési okmányokról*, a tájékoztatást elősegítő *tájékoztató okmányokról* és különböző beszámoltatást lehetővé tevő *beszámoltató okmányokról*. A vezetési okmányok a műveletek során alapvetően nem változnak. Ez nem jelenti azt, hogy hozzá különböző kiegészítések, módosítások nem készülnek. Ezeket az okmányokat alapvetően a harcvezetői központok és a parancsnokok használják a művelet vezetése során. Ezek az okmányok elsősorban a tájékoztató és a beszámoltató okmányok.

4.6.1. A katonai műveletek végrehajtása során vezetett okmányok

Tájékoztató okmányok: az előjáró, a szomszédok és az együttműködők tájékoztatása céljából készült iratok. Ilyenek a nyilvántartó okmányok: nyilvántartó térkép, helyzetvázlat, eseményvázlat, számvetések, táblázatok. Beszámoltató okmányok: az előjáró részére készülő jelentések, beszámolók elkészítéséhez szükséges iratok, mint például az elgondolások, elhatározások, hadműveleti naplók és beszámolók.

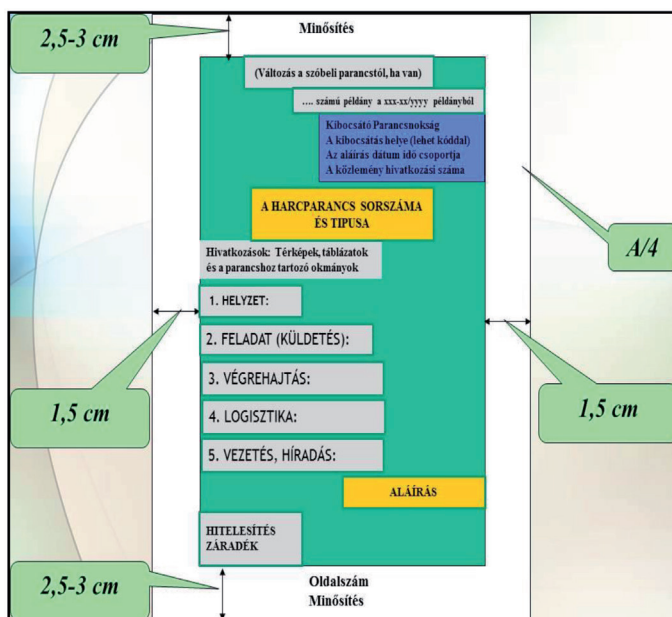
A harci okmányokkal szemben támasztott követelmények:⁴⁹

- időszerűség,
- rövideg; érthetőség,
- megbízhatóság,
- szemléletesség.

Az okmányok készülhetnek szövegesen, grafikusán és ezek kombinációjával. Megjelenhetnek informatikai eszközön vagy papír alapon, nyomtatott vagy kézzel írott, rajzolt formában. Az okmányok formai követelmények alapján eltérnek egymástól. A szöveges dokumentumok alaki követelményei eltérőek béke- és harci okmány esetében. A békeokmányok alaki felépítése megfelel az ügyviteli és irattározási szabályzóknak foglaltaknak. Ettől eltérő a műveleti okmány felépítése, amelyet a következő ábra szemléltet. Az okmánynak rendelkeznie kell: minősítéssel, fejléccel, hivatkozással, záradékkal és kiadmányozó általi aláírással. Formai követelményei a képen láthatók.⁵⁰

⁴⁹ Budapest, ZMKA-kiadvány. 8.

⁵⁰ *A Magyar Honvédség Törzsszolgálati Szabályzata* (2015). II. rész. Budapest, Magyar Honvédség.

8. ábra

A harcparancs formai felépítése

Forrás: a szerző szerkesztése

4.6.2. A katonai műveletekhez kapcsolódó jelentések rendszere

A törzsek a tevékenységek, műveletek, harcok vezetéséhez kapcsolódóan az előjáró tájékoztatásához különböző időpontokban jelentéseket terjesztenek fel. A jelentések feloszthatók 1. funkciók szerint: hadműveleti, felderítő, CIMIC stb.; 2. tartalom szerint: pontosító, összegző; 3. felterjesztés ideje szerint rendszeres és eseti jelentésekre.⁵¹ A rendszeres jelentések fajtái: a napi jelentések és a helyzetjelentések. Azonnali jelentések fajtái: az azonnali első jelentések és a kiegészítő jelentések. A napi jelentések magukban foglalják: a napi összefoglaló jelentéseket, illetve a napi funkcionális jelentéseket, például: felderítő, tüzér napi jelentése stb. A napi helyzetjelentések lehetnek: műveleti, funkcionális, harcérték-, veszteségjelentések. Az azonnali jelentések fajtától függetlenül lehetnek: riasztási, esemény-, kiürítési, egészségügyi, személyi veszteségről szóló gyors-, kritikus anyagforrási és információs igényre vonatkozó jelentések. A jelentéseket a műveleti központok kezelik és továbbítják az előjárónak, illetve az azt feldolgozó szervezeteknek. A honvédség keretén belül a szolgálati út betartásával jutnak el a döntéshozóhoz.

⁵¹ *A Magyar Honvédség Törzsszolgálati Szabályzata (2015): i. m.*

4.6.3. A katonai műveletekhez kapcsolódó jelentések okmányai

A katonai jelentésekhez kapcsolódó okmányokra érvényesek az okmányok felosztására és elkészítésére vonatkozó szabályok. Ennek megfelelően az okmányok lehetnek írásosak, grafikusak és kombináltak. Készülhetnek informatikai eszközökkel és hagyományosan. Továbbíthatóak elektronikusan és hagyományosan.

A jelentéseket alapvetően a jelentések és intézkedések naplójában kezelik, amelyhez a helyzet eseményeit hadműveleti naplókból rögzítik. A jelentések és intézkedések naplójában nyilván kell tartani: kitől, mikor, milyen intézkedést kaptak vagy továbbítottak, annak mi volt a rövid tartalma. A hadműveleti napló elsősorban a hadműveleti események nyilvántartására szolgál. Esetenként a két napló összevonásra kerül a hadműveleti napló elnevezéssel, ennél fogva mind a két dokumentum adatait tartalmazza.

Fsz.	Idő	Kitől	Kinek	Esemény	Tevékenység	Megjegyzés

9. ábra

A hadműveleti napló felépítése

Forrás: a szerző szerkesztése

Amennyiben a hadműveleti napló elektronikusan, számítógépes rendszerben kerül kialakításra, az eseményeket és az ahhoz tartozó dokumentumokat csatolt eléréssel hozzá lehet rendelni. Grafikusan vagy kombináltan készült nyilvántartások és jelentések szintén rögzítésre kerülnek vagy az informatikai rendszerben, vagy az ügyviteli rendszerben hagyományos úton. A vezetésnél alkalmazott okmányokat táblókon jelenítik meg az átláthatóság megkönnyítésére. Ilyen táblóokmányok lehetnek: térképek, létszámnyilvántartások, elgondolási nyilvántartások, vezetési táblázatok.

HARCÉRTÉK NYILVÁNTARTÓ (NYILVÁNTARTÓ RLG TABLÓK)								
ESZKÖZ KÖTELEK							Hatékonyaság	Állapot
							☉	☾
							☉	☽
							☉	☽
							☉	☽
							☉	☽
							☉	☽
							☉	☽
							☉	☽
							☉	☽
							☉	☽
							☉	☽
							☉	☽

Hatékonyaság: ☉ „nincs gond” ☽ „némi gond” ☽ „bajok vannak” ● „képtelen”
 Állapot: ☉ Allomást Fegyverzet ☽ Lészer Űzsa
 Fehér 80-100%
 Sárga 70-79%
 Vörös 40-69%
 Fekete <40%

10. ábra

Harcérték-nyilvántartó táblázat

Forrás: a szerző szerkesztése

Egyes esetekben, megfelelő informatikai programok, csapatvezetési informatikai rendszerek biztosítják a helyzet grafikus és írásos megjelenését. Ilyen a C2⁵², C4⁵³, C4I⁵⁴ háborús vagy békeművelési vezetési rendszer, rendszerek.

11. ábra

A C2 vezetési rendszer térképkezelő felülete

Forrás: a szerző szerkesztése a C2 vezetési rendszer alapján

Összefoglalás

Ebben a részben megismerkedtek a katonai törzsek felépítésével, fontosabb feladataikkal, a katonai döntéshozatal, tervezés és műveletvezetés alapvető kérdéseivel. Ez az ismeret lehetővé teszi, hogy alapvetően megértsék a katonai törzsszolgálat lényegét, de egy fejezet nem alkalmas a részletek teljes bemutatására. Szükséges, hogy az egyes együttműködési feladatok előtt külön-külön is felkészüljenek az egymástól eltérő törzstevékenységek részletes tevékenységéből.

Felhasznált irodalom

- 1525/2013. (VIII. 12.) Korm. határozat a Honvédelmi Igazgatási Koordinációs Tárcaközi Munkacsoport létrehozásáról, valamint szervezeti és működési rendjének meghatározásáról: 1. melléklet az 1525/2013. (VIII. 12.) Korm. határozathoz.
2011. évi CXIII. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről.
- 24/2005. (VI. 30.) HM rendelet a Magyar Honvédség Szabályzatának kiadásáról.
- 368/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról.

⁵² C2 Command and control=vezetés és irányítás.

⁵³ C4 Command, control, communications and computers=vezetés, irányítás, híradás és számítógép.

⁵⁴ C4I Command, control, communications, computers and intelligence=vezetés, irányítás, híradás, számítógép és felderítés.

4/2015. (VI. 15.) HM utasítás a Honvédelmi Minisztérium fejezet központi és intézményi gazdálkodásának rendjéről.

AAP-6 NATO szakkifejezések és meghatározások szógyűjteménye (2013). Budapest, a Magyar Honvédség kiadványa.

Dr. LAKATOS László (2011): *Honvédelmi igazgatás*. Egyetemi jegyzet.

Harci okmányok szerkesztésének és vezetésének kézikönyve (1992). Budapest, ZMKA-kiadvány.

HVK Haderőtervezési Csoportfőnökség. *Honvedelem.hu*. Forrás: www.honvedelem.hu/szervezet/hvkhaderotervezes (a letöltés dátuma: 2017. 06. 09.).

A Magyar Honvédség Törzsszolgálati szabályzata (2015). Budapest, Magyar Honvédség. II. rész.

SZABÓ József szerk. (1995): *Hadtudományi Lexikon*. II. kötet (M-Zs). Budapest, Magyar Hadtudományi Társaság.

TAKÁCS Ferenc – TARSOLY Antal (1992): *Harci okmányok szerkesztésének és vezetésének kézikönyve*. Budapest, ZMKA-kiadvány.

5. A közigazgatási szervezetek tevékenysége a különleges helyzetek kezelése során

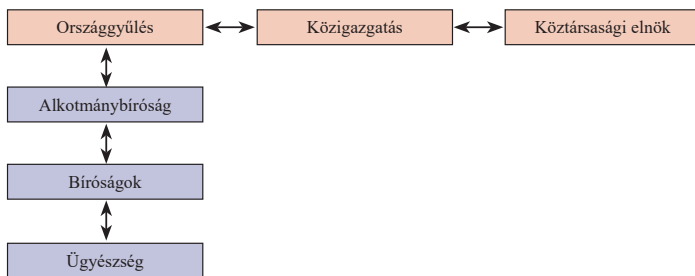
Hüvelly Lajos

5.1. A közigazgatási szervezetek tevékenysége a különleges helyzetekben

5.1.1. Hatalommegosztás a magyar államszervezetben

A honvédelem komplex rendszerként értelmezhető. Ennek a rendszernek civil elemei: a védelmi igazgatás, a polgári védelem (a lakosság és az anyagi javak oltalmazása), a katasztrófavédelem, a nemzetgazdaság stratégiai erőforrása. Katonai elemei: a Magyar Honvédség és a rendvédelmi szervek. Ma az országnak egy olyan stabil védelmi igazgatási rendszere van, amely a jogszabályalkotástól elindulva egészen a konkrét védelmi feladatok központi koordinációjáig képes biztosítani – a különleges jogrend időszakában is – a különböző hatalmi centrumok számára a döntéshozatalukhoz szükséges, megalapozott javaslatokat.

„A biztonság átfogó értelmezéséből következik, hogy a Nemzeti Biztonsági Stratégia végrehajtásából adódó feladatok számos kormányzati és nem kormányzati szervet érintenek. A biztonság összkormányzati megközelítéséből adódóan ezeket a feladatokat – a kormányzati szervek vonatkozásában – az állami intézményrendszer összehangolt munkájával és a rendelkezésre álló legszélesebb körű eszközrendszer igénybevételével kell végrehajtani.”⁵⁵

1. ábra

Hatalommegosztás a magyar államszervezetben

Forrás: uni-nke.hu/downloads/egyetem/vtki/allig_dia.ppt (letöltés dátuma: 2017. 06. 12)

⁵⁵ 1035/2012. (II. 21.) Korm. határozat Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról, 51. pont. *Magyar Közlöny*, 2012/19. 1378–1387.

5.1.2. Az Országgyűlés fő feladatai

- „a) megalkotja és módosítja Magyarország Alaptörvényét;
- b) törvényeket alkot;
- c) elfogadja a központi költségvetést, és jóváhagyja annak végrehajtását;
- d) felhatalmazást ad a feladat- és hatáskörébe tartozó nemzetközi szerződés kötelező hatályának elismerésére;
- e) megválasztja a köztársasági elnököt, az Alkotmánybíróság tagjait és elnökét, a Kúria elnökét, az Országos Bírósági Hivatal elnökét, a legfőbb ügyészt, az alapvető jogok biztosát és helyetteseit, valamint az Állami Számvevőszék elnökét;
- f) megválasztja a miniszterelnököt, dönt a kormánnyal kapcsolatos bizalmi kérdésekről;
- g) feloszlatja az alaptörvénnyel nem összeegyeztethetően működő képviselő-testületet;
- h) határoz a hadiállapot kinyilvánításáról és a békekötésről;
- i) különleges jogrendet érintő, valamint katonai műveletekben való részvétellel kapcsolatos döntéseket hoz;
- j) közkegyelmet gyakorol;
- k) az Alaptörvényben és a törvényben meghatározott további feladat- és hatásköröket gyakorol.”⁵⁶

5.1.3. A köztársasági elnök

- „a) képviseli Magyarországot;
- b) részt vehet és felszólalhat az Országgyűlés ülésein;
- c) törvényt kezdeményezhet;
- d) országos népszavazást kezdeményezhet;
- e) kitűzi az országgyűlési képviselők, a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek általános választását, valamint az európai parlamenti választás és az országos népszavazás időpontját;
- f) *különleges jogrendet érintő döntéseket hoz;*
- g) összehívja az Országgyűlés alakuló ülését;
- h) feloszlathatja az Országgyűlést;
- i) az elfogadott Alaptörvényt és az Alaptörvény módosítását a megalkotására vonatkozó, az Alaptörvényben foglalt eljárási követelményekkel való összhangjának vizsgálatára megküldheti az Alkotmánybíróságnak, az elfogadott törvényt az Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálatára megküldheti az Alkotmánybíróságnak, vagy megfontolásra visszaküldheti az Országgyűlésnek;
- j) javaslatot tesz a miniszterelnök, a Kúria elnöke, az Országos Bírósági Hivatal elnöke, a legfőbb ügyész és az alapvető jogok biztosá személyére;
- k) kinevezi a hivatásos bírákat és a Költségvetési Tanács elnökét;

⁵⁶ Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.), Az Országgyűlés, 1. cikk (2) bekezdés.

- l) megerősíti tisztségében a Magyar Tudományos Akadémia elnökét és a Magyar Művészeti Akadémia elnökét;
- m) kialakítja hivatala szervezetét.”⁵⁷

5.1.3. Az Alkotmánybíróság

- „a) az Alaptörvénnyel való összhang szempontjából megvizsgálja az elfogadott, de ki nem hirdetett törvényeket;
- b) bírói kezdeményezésre soron kívül, de legkésőbb kilencven napon belül felülvizsgálja az egyedi ügyben alkalmazandó jogszabálynak az Alaptörvénnyel való összhangját;
- c) alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja az egyedi ügyben alkalmazott jogszabálynak az Alaptörvénnyel való összhangját;
- d) alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját;
- e) a kormány, az országgyűlési képviselők egynegyede, a Kúria elnöke, a legfőbb ügyész vagy az alapvető jogok biztosa kezdeményezésére felülvizsgálja a jogszabályoknak az Alaptörvénnyel való összhangját;
- f) vizsgálja a jogszabályok nemzetközi szerződésbe ütközését;
- g) az Alaptörvényben, illetve sarkalatos törvényben meghatározott további feladat- és hatásköröket gyakorol.”⁵⁸

„A bíróság dönt:

- a) büntetőügyben, magánjogi jogvitában, törvényben meghatározott egyéb ügyben;
  - b) a közigazgatási határozatok törvényességéről;
  - c) az önkormányzati rendelet más jogszabályba ütközéséről és megsemmisítéséről;
  - d) a helyi önkormányzat törvényen alapuló jogalkotási kötelezettsége elmulasztásának megállapításáról.
- (3) A Kúria a (2) bekezdésben meghatározottak mellett biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét, a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz.
- (4) A bírósági szervezet többszintű. Az ügyek meghatározott csoportjaira külön bíróságok létesíthetők.
- (5) A bíróságok igazgatásának központi feladatait az Országos Bírósági Hivatal elnöke végzi. Az Országos Bírói Tanács felügyeli a bíróságok központi igazgatását. Az Országos Bírói Tanács és más bírói önkormányzati szervek közreműködnek a bíróságok igazgatásában.
- (6) Az Országos Bírósági Hivatal elnökét a bírák közül kilenc évre a köztársasági elnök javaslatára az Országgyűlés választja. Az Országos Bírósági Hivatal elnökének megválasztásához az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges. Az Országos Bírói Tanács tagja a Kúria elnöke, további tagjait sarkalatos törvényben meghatározottak szerint a bírák választják.

⁵⁷ Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.), A köztársasági elnök, 9. cikk (3) bekezdés.

⁵⁸ Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.), Az Alkotmánybíróság, 24. cikk, (2) bekezdés.

- (7) Törvény egyes jogvitákban más szervek eljárását is lehetővé teheti.
- (8) A bíróságok szervezetének, igazgatásának és központi igazgatása felügyeletének, a bírák jogállásának részletes szabályait, valamint a bírák javadalmazását sarkalatos törvény határozza meg.⁵⁹

A legfőbb ügyész és az ügyészség feladatai:

- „– törvényben meghatározottak szerint jogokat gyakorol a nyomozással összefüggésben;
- képviseli a közvádat a bírósági eljárásban;
- felügyeletet gyakorol a büntetés-végrehajtás törvényessége felett;
- a közérdek védelmezőjeként az Alaptörvény vagy törvény által meghatározott további feladat- és hatásköröket gyakorol.
- Az ügyészi szervezetet a legfőbb ügyész vezeti és irányítja, kinevezi az ügyészeket. A legfőbb ügyész kivételével az ügyész szolgálati jogviszonya az általános öregségi nyugdíjkorhatár betöltéséig állhat fenn.
- A legfőbb ügyészt az ügyészek közül a köztársasági elnök javaslatára az Országgyűlés választja kilenc évre. A legfőbb ügyész megválasztásához az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.
- A legfőbb ügyész évente beszámol tevékenységéről az Országgyűlésnek.
- Az ügyészek nem lehetnek tagjai pártnak, és nem folytathatnak politikai tevékenységet.
- Az ügyészség szervezetének és működésének, a legfőbb ügyész és az ügyészek jogállásának részletes szabályait, valamint javadalmazásukat sarkalatos törvény határozza meg.”⁶⁰

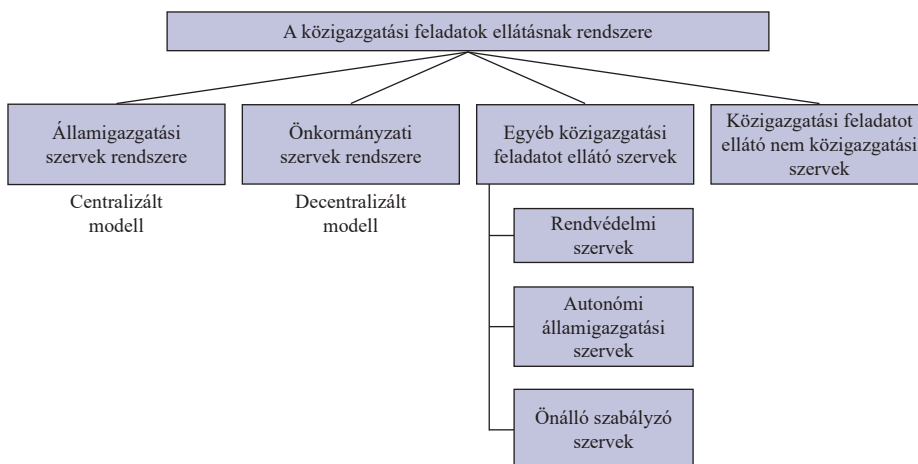
5.1.4. A kormány fő feladatai

A legfőbb végrehajtó hatalmi szerv, a *közigazgatás legfőbb irányítója*. Ez azt jelenti, hogy az országgyűlés mint törvényhozó szerv által hozott döntéseket végrehajtja, valamint a kormányprogramban tett célkitűzéseit megvalósítja. A kormány a végrehajtó hatalom általános szerve, amelynek feladat- és hatásköre kiterjed mindarra, amit az Alaptörvény vagy a jogszabály kifejezetten nem utal más szerv feladat- és hatáskörébe. A magyar kormányt a miniszterelnök és a miniszterek alkotják. A kormány élén a miniszterelnök áll. A miniszterelnök rendeletben a miniszterek közül egy vagy több miniszterelnök-helyettest jelöl ki.⁶¹

⁵⁹ Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.), A bíróság, 25. cikk.

⁶⁰ Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.), Az ügyészség, 29. cikk (2) bekezdés.

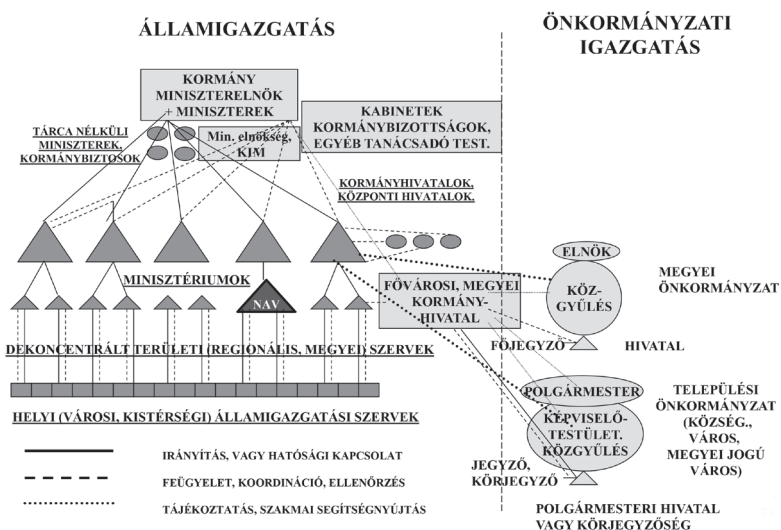
⁶¹ Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.), A Kormány, 15. cikk.

2. ábra

A közigazgatási feladatok ellátásának rendszere

Forrás: uni-nke.hu/downloads/egyetem/vtki/allig_dia.ppt (letöltés dátuma: 2017. 06. 12.)

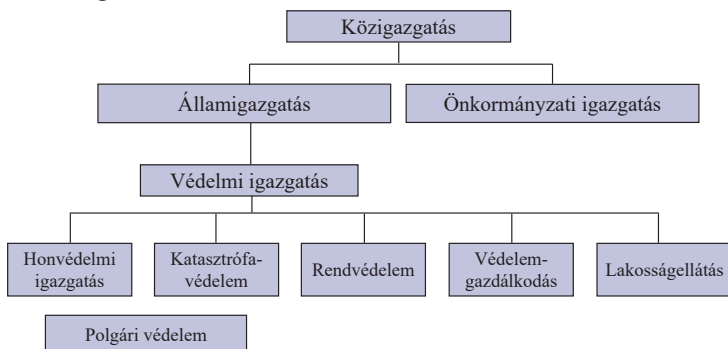
3. ábra

A magyar közigazgatási szervek rendszere

Forrás: uni-nke.hu/downloads/egyetem/vtki/allig_dia.ppt (letöltés dátuma: 2017. 06. 12.)

4.2. A védelmi igazgatás fogalmi és szervezeti rendszere

Védelmi igazgatás: a közigazgatás részét képező feladat- és szervezeti rendszer, amely az állam védelmi feladatainak megvalósítására létrehozott, valamint e feladatra kijelölt közigazgatási szervek által végzett végrehajtó, rendelkező tevékenység. Magában foglalja a különleges jogrendre történő felkészülést, továbbá az említett időszakok és helyzetek honvédelmi, polgári védelmi, katasztrófavédelmi, védelemgazdasági, lakosság-ellátási feladatainak tervezésére, szervezésére, a feladatok végrehajtására irányuló állami tevékenységek összességét.

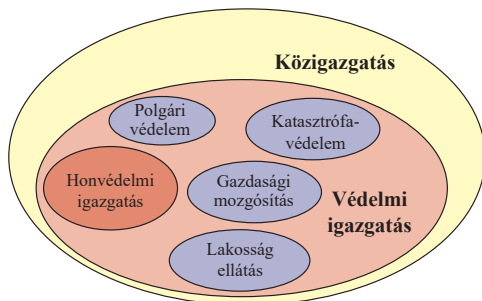

4. ábra

A védelmi igazgatás helye a közigazgatásban

Forrás: HM Védelmi Hivatal

Honvédelmi igazgatás: a védelmi igazgatás részét képező feladat- és szervezetrendszer, amelynek keretében az ország védelmére létrehozott, valamint e feladatra kijelölt közigazgatási szervek, továbbá a honvédelemben közreműködő más szervek ellátják – a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvény (a továbbiakban: Hvt.) 1. § (3) bekezdésében meghatározottak szerint – a honvédelemre való felkészítéssel, az országvédelemmel és a honvédelmi kötelezettségek teljesítésével kapcsolatos feladatokat.

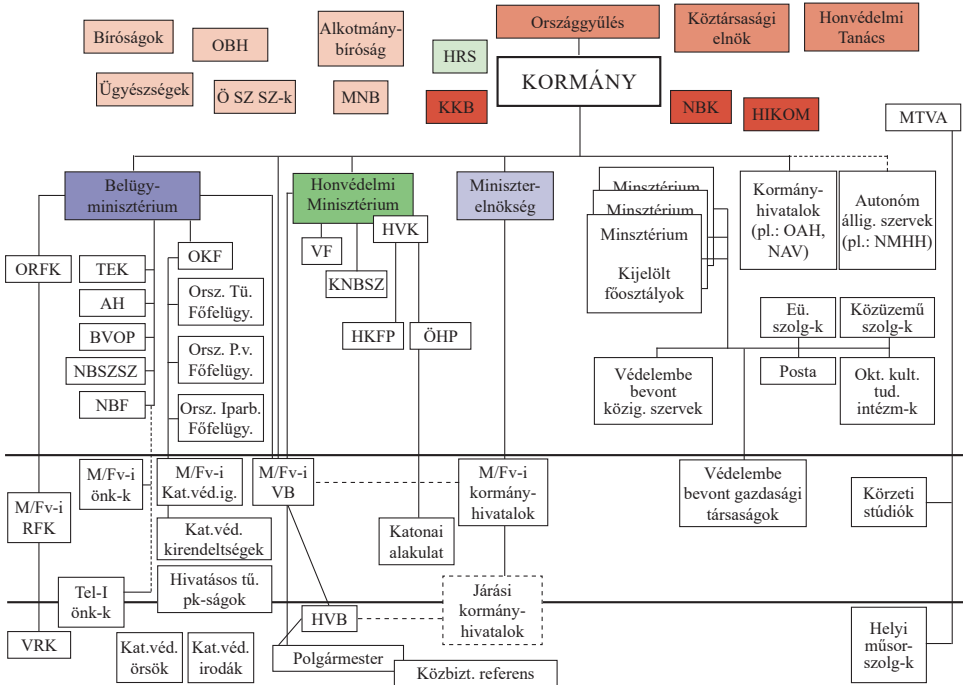

5. ábra

A védelmi igazgatás feladatrendszerei

Forrás: HM Védelmi Hivatal

Katonai igazgatás: a honvédelmi igazgatás része. A közigazgatási szervek (állami, önkormányzati, katonai) jogilag szabályozott olyan tevékenysége, amely arra irányul, hogy a haza fegyveres védelméhez megteremtse a feltételeket, ezt szükség esetén megvalósítsa. Továbbá megtervezi a törvény alapján létrehozott jogalanyok és a természetes személyek honvédelmi kötelezettségeit és önként vállalt honvédelmi feladatait, végrehajtja vállalt kötelezettségeit és feladatait.

6. ábra

A védelmi igazgatás rendszerének struktúrája

Forrás: HM Védelmi Hivatal

5.2.1. A központi államigazgatási szervek védelmi igazgatási tevékenysége

Az irányítás és vezetés rendje a kormánynál: a kormány a védelmi igazgatási feladatok végrehajtására sajátos irányítási és vezetési rendszert működtet, amelynek részei:

- a központi államigazgatási szervek, az autonóm államigazgatási szervek és az önálló szabályozó szervek kivételével,
- a területi és helyi védelmi igazgatási szervek,
- a honvédelmi felkészítés egyes feladataiban részt vevők,
- a központi államigazgatási szervekről, valamint a kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2010. évi XLIII. törvény 28–30. §-a alapján létrehozott szervek.

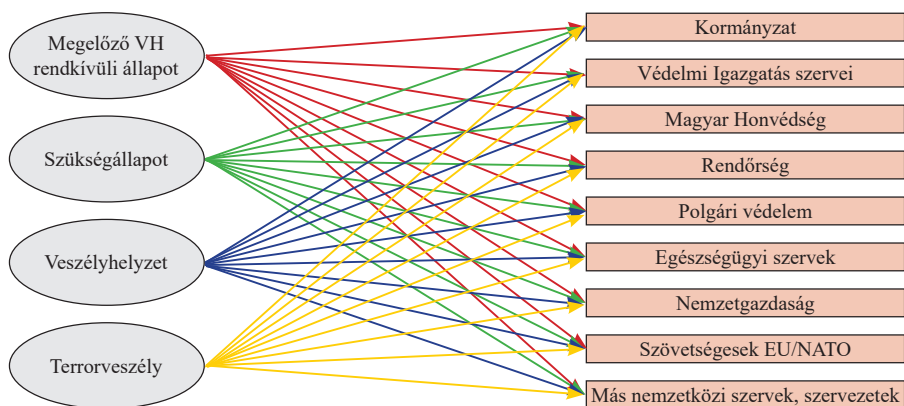
A központi államigazgatási – és a védelmi igazgatásban közreműködő – szerveknél védelmi igazgatással foglalkozó szervezeti egységeket jelöl ki.

A Honvédelmi Minisztérium Védelmi (igazgatási) Főosztálya (a továbbiakban: HM VF) előkészíti (a Hvt. 21. §-a alapján) a döntéseket, és koordinálja azok végrehajtását.

5.2.2. Egyes központi államigazgatási szervek vezetőinek védelmi igazgatási feladatai

A központi államigazgatási szerv – kivéve az autonóm államigazgatási szerv és az önálló szabályozó szerv – vezetője

- *gondoskodik* a védelmi tervezés rendszerének a központi államigazgatási szervben belüli kialakításáról és működtetéséről,
- *végzi* a befogadó nemzeti támogatással kapcsolatos, feladat- és hatáskörébe tartozó teendőket, az ország területének hadművelati előkészítéséből adódó feladatait, a jogszabályban vagy kormányhatározatban részére megállapított honvédelmi feladatokat.
- *kialakítja* a nemzetgazdasági erőforrások védelmi célú tartalékolásának feltételeit, rendjét, ágazati tervező szervként közreműködik a gazdaságfelkészítés rendszerében,
- *előkészíti* a feladat- és hatáskörébe tartozó különleges jogrendi intézkedéseket,
- *kialakítja* a központi államigazgatási szervnél a védelmi felkészülés irányítási, szervezeti, működési rendszerét és rendjét, gondoskodik róla, hogy meglegyenek a hozzá szükséges feltételek,
- *közreműködik* a védelmi igazgatási szervek felügyeletének végzésében, a központi államigazgatási szervet érintő védelmi feladatok gyakorlásában, részt vesz a gyakorlatokon való jelenlét tervezésében,
- *beszámol* a tárgyévet megelőző év védelmi feladatainak végrehajtásáról.

7. ábra

A minősített esetekben közreműködők és a különleges jogrend kapcsolatai

Forrás: MH Védelmi Hivatal

„A fegyveres összeütközések időszakában végrehajtandó, polgári védelmi feladatokra történő felkészítést a katasztrófák elleni védekezésért felelős miniszter irányítása alatt működő polgári védelmi felkészítés keretében kell végrehajtani. Az általános polgári védelmi felkészítés kiterjed a fegyveres összeütközésekkel kapcsolatos speciális polgári védelmi felkészítésre is.”⁶²

„A központi, területi és helyi polgári védelmi szervezet, valamint a mentőalakulatok tagjai fegyveres összeütközésekkel kapcsolatos speciális polgári védelmi felkészítését a hivatásos katasztrófavédelmi szervek végzik a honvédség állományából kijelölt oktatók közreműködésével.

A megyei, fővárosi védelmi bizottságok tagjainak a fegyveres összeütközésekkel kapcsolatos speciális polgári védelmi felkészítése a központi felkészítés keretében történik négyévente legalább egyszer.

A polgármester, a megyei, fővárosi főjegyző, a jegyző, a polgármester által kijelölt közbiztonsági referens fegyveres összeütközésekkel kapcsolatos speciális polgári védelmi felkészítése a megyei, fővárosi védelmi bizottság felkészítési programja szerint történik. A felkészítések tervezését, szervezését és végrehajtását a megyei, fővárosi védelmi bizottság, az illetékes megyei katasztrófavédelmi igazgatóság végzi.

A felkészítések tervezése, szervezése és végrehajtása a megyei, fővárosi védelmi bizottság, a hivatásos katasztrófavédelmi szerv illetékes szerve és a HM VH közreműködésével történik.”⁶³

5.2.3. A védelemben közreműködő szervek feladat- és hatáskörei

A honvédelemben közreműködő szervek biztosítják a honvédelmi feladatok végrehajtásához szükséges személyi és tárgyi feltételeket.

Ennek érdekében

- intézkedési tervet készítenek a védelmi feladatok végrehajtására a kormány, a feladat- és hatáskör szerinti miniszter, a megyei, fővárosi védelmi bizottság, a helyi védelmi bizottság és a polgármester rendelkezései szerint,
- kialakítják a védelmi feladataik ellátásához szükséges szervezeti és működési rendet,
- részt vesznek a honvédelmi felkészítés kormányzati, területi feladattervében meghatározott gyakorlatokon,
- működtetik az eseményfigyelő- és jelzőrendszert,
- gyakoroltatják a honvédelmi feladatok végrehajtását,
- részt vesznek az ehhez szükséges képzéseken, felkészítéseken,
- megőrzik a honvédelmi rendeltetésű eszközöket, berendezéseket,
- ellátják azokat a védelmi feladatokat, amelyeket részükre jogszabály, közjogi szervezetszabályozó eszköz vagy az irányításukat végző szerv vezetője meghatároz.

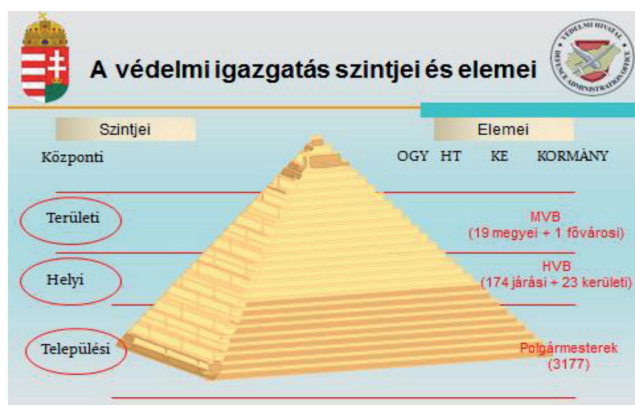
⁶² 2011. évi CXIII. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről, 19. §.

⁶³ 2011. évi CXIII. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről, 20. §.

„A kormány, a feladat- és hatáskör szerint felelős miniszter, továbbá illetékességi területén a megyei, fővárosi védelmi bizottság határozza meg a védelemben közreműködő szervek által készítendő tervek és azok tartalmi követelményeit.”⁶⁴

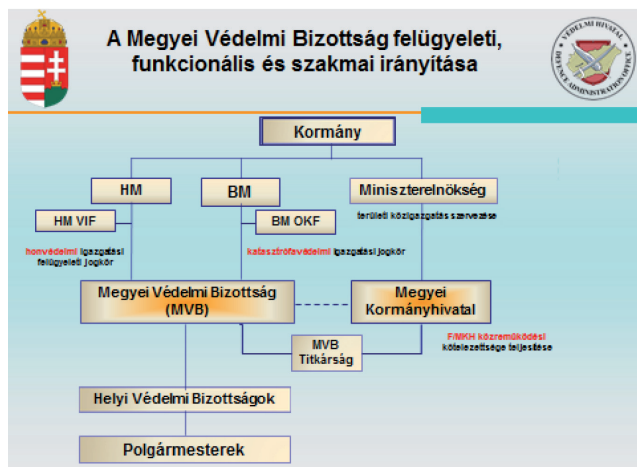
5.2.4. A védelem területi és helyi igazgatása

8. ábra

A védelem területi és helyi igazgatása

Forrás: MH Védelmi Hivatal

9. ábra

Az MVB felügyeleti, funkcionális és szakmai irányítása

Forrás: MH Védelmi Hivatal

⁶⁴ 2011. évi CXIII. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről, 2011. évi CXIII. törvény, 20. §.

A Magyar Védelmi Bizottság (a továbbiakban: MVB) a kormány irányítása alatt működő közigazgatási szerv, illetékessége kiterjed a megye közigazgatási területére:

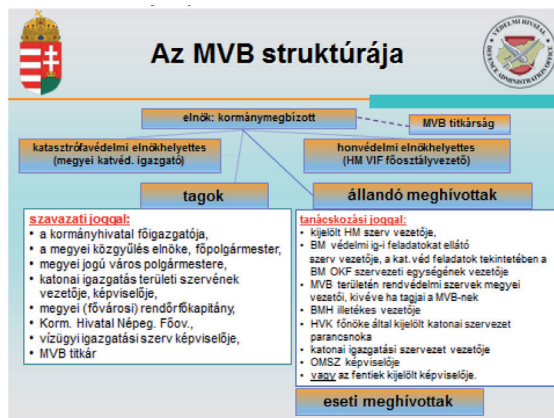
- illetékességi területén (főváros/megye) *ellátja a jogszabályokban megállapított honvédelmi felkészítéssel és katasztrófavédelemmel kapcsolatos feladatokat*,
- testületi szerv, *döntéseinek formája határozat*,
- *szervezeti és működési rendjét (SzMSz) – a honvédelmi miniszter és a belügyminiszter előzetes hozzájárulásával – maga állapítja meg.*

A Magyar Védelmi Bizottság elnöke: a kormány megbízott, aki a honvédelmi igazgatási feladatok vonatkozásában hatósági jogkört gyakorol, felelős a védelmi igazgatás megyei szintű feladatainak összehangolásáért, gondoskodik az MVB és munkaszervezetének működési feltételeiről.

A Magyar Védelmi Bizottság elnökhelyettesei:

- A HM Védelmi Igazgatási Főosztály vezetője vagy az általa kijelölt személy honvédelmi feladatok vonatkozásában, szavazati joggal vesz részt a MVB ülésein.
- A honvédelmi feladatok végrehajtásakor a rendkívüli állapot, megelőző védelmi helyzet, szükségállapot, váratlan támadás és terrorveszély helyzet idején bevezetett intézkedések végrehajtása során az MVB teljes jogkörét annak elnöke a honvédelmi elnökhelytessel egyetértésben gyakorolja.
- Megyei katasztrófavédelmi igazgató katasztrófavédelmi feladatok vonatkozásában.
- Az MVB elnöke a védelmi igazgatási feladatait a kormányhivatal közreműködésével látja el.

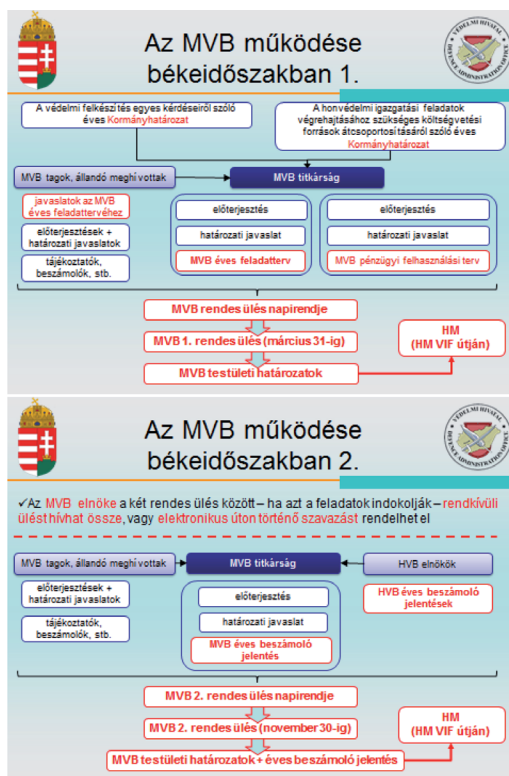
A megyei kormányhivatal: intézi az MVB gazdasági ügyeit, az MVB elnökét védelmi igazgatási feladatainak ellátásában javaslattevő, döntés-előkészítő jogkörrel segíti, és közreműködik a döntések végrehajtásában.

10. ábra

Az MVB struktúrája

Forrás: MH Védelmi Hivatal

11. ábra

Az MVB működése békeidőszakban

Forrás: HM Védelmi igazgatási Főosztály, 2017.

Rendkívüli állapot: Az Országgyűlés hadiállapot vagy idegen hatalom fegyveres támadásának közvetlen veszélye esetén kihirdeti és létrehozza a Honvédelmi Tanácsot (HT), amely a hatalom legfőbb birtokosa (például elrendelheti a hadkötelezettséget és a honvédelmi munkakötelezettséget).

Megelőző védelmi helyzet (a továbbiakban: MVH): külső fegyveres támadás veszélye vagy szövetségi kötelezettség teljesítése miatt hirdeti ki az országgyűlés. Ide tartozik a hadkötelezettség bevezetése is.

Váratlan támadás: Külső fegyveres csoportnak az ország területére való váratlan betörése esetére, a támadás elhárítására, az ország területének a honi és légvédelmi erőkkel való oltalmazására, a közrend és a közbiztonság érdekében a szükségállapot vagy rendkívüli állapot kihirdetése is a kormány arányosan azonnal intézkedni köteles.

Szükségállapot: A Magyar Honvédséget szükségállapot idején akkor lehet felhasználni, ha a rendőrség és a nemzetbiztonsági szolgálatok alkalmazása nem elegendő. Az országgyűlés akadályoztatása esetén a KE dönt az MH alkalmazásáról.

A Magyar Védelmi Bizottság és a helyi védelmi bizottságok munkacsoportjainak munkája a különleges jogrendben meghatározott feladatok végrehajtása.

Megoldás jellege	Honvédelem			Honvédelmi – Rendvédelmi		Rendvédelmi
	Rendkívüli állapot (Alt. 49. cikk)	Megelőző védelmi helyzet (Alt. 51. cikk)	Váratlan támadás (Alt. 52. cikk)	Szükség-állapot (Alt. 60. cikk)	Terror-veszélyhelyzet (Alt. 51/A. cikk)	
Veszély iránya	Külső veszély	Külső veszély	Külső veszély	Belső támadási konfliktus	Belső veszély	Természeti vagy civilizációs katasztrófa
Alkotmányos tényállás	Hadiállapot	Külső fegyveres támadás veszélye	Külső fegyveres csoport váratlan támadása	A tövényes rend megdöntésére, a hatalon kizárólagos megszerzésére irányuló cselekmények	Terrorátadás közvetlen veszélye vagy terrortámadás esetén	Elemi csapás
	Háborús veszély	Szövetségi kötelezettség		Az élet- és vagyontbiztonságot tömeges mértékben veszélyeztető, fegyveresen vagy felfegyverezve elkövetett súlyos, erőszakos cselekmények		Ipari szerencsétlenség vagy annak következményeinek elhárítása
Hatalmi centrum	OGY – Honvédelmi Tanács (KE)	OGY – Kormány	Kormány	OGY – Köztársasági Elnök	OGY – Kormány	Kormány

12. ábra

Az MVB struktúrája

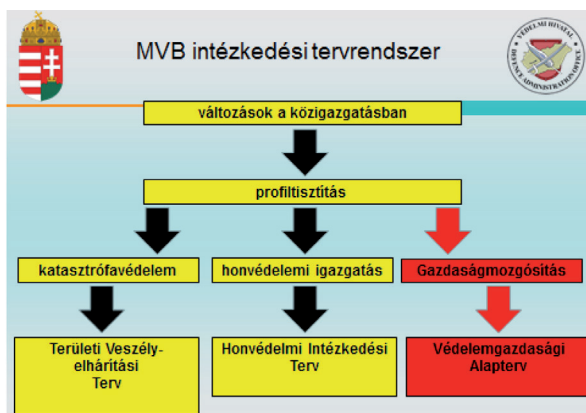
Forrás: HM Védelmi igazgatási Főosztály, 2017.

Terrorveszélyhelyzet áll fenn terrortámadás közvetlen veszélye vagy terrortámadás esetén.⁶⁵ Megoldásjellegét tekintve: amennyiben a *honvédelmi jellegét tekintjük, akkor a megelőző védelmi helyzethez* áll közelebb, amennyiben a *rendvédelmi jellegét nézzük, akkor a szükségállapothoz áll közelebb.*

A Hvt. tartalmazza a honvédelmi igazgatásra, a közigazgatásra, közrendre és közbiztonságra, az igazságszolgáltatásra, valamint a gazdasági és anyagi szolgáltatási kötelezettségre vonatkozó rendkívüli intézkedéseket, továbbá a megelőző védelmi helyzet bevezetésével összefüggő rendszabályokat és intézkedéseket.

A Kat. tv. tartalmazza a veszélyhelyzetre vonatkozó rendkívüli intézkedéseket.

⁶⁵ Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25), Terrorveszélyhelyzet, 51/A. cikk.

13. ábra

Az MVB struktúrája

Forrás: HM Védelmi igazgatási Főosztály, 2017.

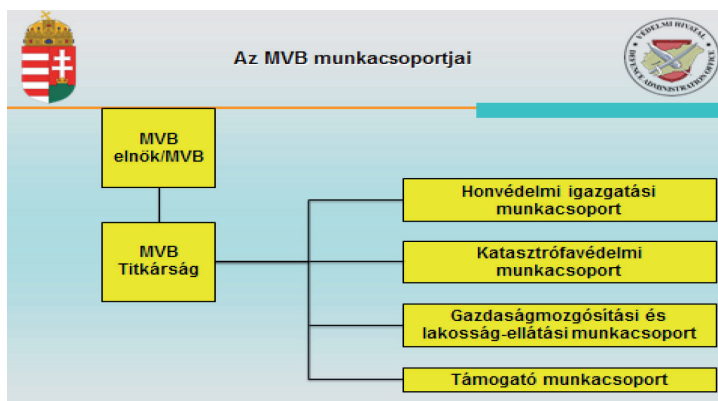
A védelmi igazgatás egyes területeire kidolgozott tervek egy-egy kezelhető, markánsan szétválasztott, integrált szakmai tervben kerültek összefoglalásra. A Védelemgazdasági Terv kivételével az összes felsorolt terv MVB-határozattal elfogadásra került. A fentiekben kifejtettekre való tekintettel: a védelmi igazgatás tervrendszere akkor alkothat egy teljesen egész, komplett egységet, ha – a jelenleg más-más tárca szakpolitikai feladat- és hatáskörébe való tartozás miatt – a honvédelmi igazgatás tervdokumentációja a védelemgazdaság részéről (a gazdaságbiztonságról szóló jogszabály megalkotását követően) az újrafogalmazott védelemgazdasági alaptervvel egészül ki.⁶⁶

A Megyei Védelmi Bizottság irányítása alá tartozó szervezetek (HVB, polgármesterek) honvédelmi igazgatási feladatainak meghatározása:

- riasztás, készenlétbe helyezés, információ továbbítás,
- honvédelmi jellegű, különleges (klgs.) jogrendi szervezeti működésre és döntéshozatali rendre történő áttérés (klgs. jogrend esetén: SzMSz),
- hadkötelezettség bevezetésével kapcsolatos feladatok (RÁ, MvH),
- kulturális javak védelmével kapcsolatos feladatok,
- meghagyással kapcsolatos feladatok⁶⁷,
- gazdasági anyagi szolgáltatással kapcsolatos feladatok,
- fegyveres összeütközések polgári védelmi feladatai.

⁶⁶ Itt hívánk fel a hallgató figyelmét arra, hogy a védelmi igazgatásban részt vevő központi és helyi szervek tervrendszere minősített okmány.

⁶⁷ A meghagyás célja, hogy a hadkötelezettség különleges jogrendben történő bevezetését követően a honvédelem irányításához, vezetéséhez, a törvényhozás, igazságszolgáltatás, valamint a gazdaság működőképességének biztosításához, továbbá a hadiipari termeléshez, illetve a legfontosabb lakosságellátási feladatokhoz, valamint honvédelmi és rendvédelmi feladatokhoz nélkülözhetetlen munkakörökben foglalkoztatott hadkötelesek az adott szervnél eredeti munkakörükben folytassák munkájukat.

14. ábra

Az MVB struktúrája

Forrás: HM Védelmi Igazgatási Főosztály, 2017.

A megyei, fővárosi védelmi bizottság elnökét védelmi igazgatási feladatai ellátásában a kormány általános hatáskörű területi szerve javaslattevő, döntés-előkészítő jogkörrel segíti és közreműködik a döntések végrehajtásában. A megyei, fővárosi védelmi bizottság gazdasági ügyeit a kormány általános hatáskörű területi szerve intézi.

A megyei, fővárosi védelmi bizottság az illetékességi területén – erre irányuló megkezdés alapján – együttműködik a katonai igazgatási szervekkel a feladatok végrehajtásában. A megyei, fővárosi védelmi bizottság elnöke felel a megyei, fővárosi szintű honvédelmi feladatok összehangolásáért.

Gondoskodik a megyei, fővárosi védelmi bizottság munkaszervezetének működési feltételeiről, a megyei, fővárosi védelmi bizottság infokommunikációs rendszere és egyéb katasztrófavédelmi célú elektronikus hírközlési kommunikációs rendszer működőképességének folyamatos biztosításáról.

A megyei, fővárosi védelmi bizottság titkárát – a megyei, fővárosi védelmi bizottság elnökének, valamint a katasztrófák elleni védekezésért felelős miniszternek az előzetes egyetértésével – a honvédelemért felelős miniszter nevezi ki a HM Védelmi Igazgatási Főosztály (a továbbiakban: HM VIF), illetve a hivatásos katasztrófavédelmi szerv állományából.

A megyei, fővárosi védelmi bizottság munkaszervezete a megyei, fővárosi védelmi bizottság titkársága, amely a fővárosi és megyei kormányhivatal törzshivatalában, a megyei, fővárosi védelmi bizottság elnökének közvetlen alárendeltségében működő, önálló, osztályjogállású szervezet. A megyei, fővárosi védelmi bizottság titkársága a HM VIF, a hivatásos katasztrófavédelmi szerv, és a fővárosi és megyei kormányhivatal által foglalkoztatott személyekből áll. A megyei, fővárosi védelmi bizottság titkárságát a megyei, fővárosi védelmi bizottság titkára vezeti.

A megyei, fővárosi védelmi bizottság üléseire a megyei, fővárosi védelmi bizottság elnökének – a Hvt. 25. § (5) bekezdésében megjelölt személyen kívül – állandó meghívottként, tanácskozási joggal meg kell hívnia:

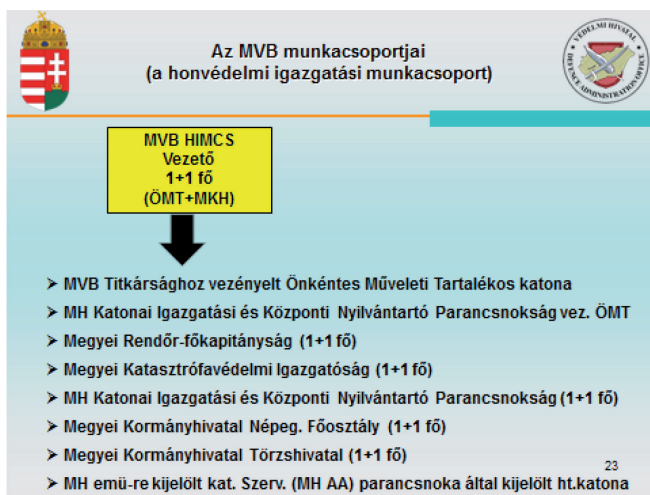
- „a) a honvédelemért felelős miniszter által kijelölt minisztériumi szervezeti egység vezetőjét,
- b) a katasztrófák elleni védekezésért felelős miniszter által kijelölt védelmi igazgatási feladatokat ellátó minisztériumi szervezeti egység vezetőjét vagy a BM OKF szervezeti egységének vezetőjét,
- c) a megyei, fővárosi védelmi bizottság illetékességi területén működő rendvédelmi szervek megyei vezetőit, kivéve ha tagjai a megyei, fővárosi védelmi bizottságnak,
- d) a fővárosi és megyei kormányhivatal főigazgatóját,
- e) a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal területileg illetékes vezetőjét,
- f) a Honvéd Vezérkar főnöke által a megyei, fővárosi védelmi bizottsággal való együttműködésre kijelölt katonai szervezet parancsnokát és katonai igazgatási szervezet vezetőjét vagy az általuk kijelölt képviselőt.”⁶⁸

A megyei, fővárosi védelmi bizottság illetékességi területén működő rendvédelmi szervek közül a honvédelmi feladatok koordinálásáért felelős rendvédelmi szervet a rendvédelmi szervet irányító miniszter jelöli ki.

- „A megyei, fővárosi védelmi bizottság egyedi határozatban meghatározza
  - b) a polgármesteri hivatal köztisztviselőiből és a település lakóiból álló munkacsoport szervezetét és működését, a munkacsoport által kezelendő iratokat,
  - c) a polgármesterek, jegyzők és a munkacsoport tagjai honvédelmi felkészítésének követelményeit,
  - d) a polgármesteri hivataloknál a 24 órás ügyeleti szolgálat ellátásának követelményeit,
  - e) a polgármesterek, a jegyzők és a honvédelemben közreműködő szervek vezetőinek tartózkodási helyére vonatkozó bejelentés és nyilvántartás rendjét,
  - f) az igénybevételre kijelölt technikai eszközök és ingóságok mozgásának korlátozására, az ingatlanok és szolgáltatások átadásának előkészítésére vonatkozó követelményeket,
  - g) a polgári veszélyhelyzeti tervezés területi szintű feladatainak koordinálására vonatkozó szabályait.”⁶⁹

⁶⁸ 2011. évi CXIII. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről, 29. §.

⁶⁹ 290/2011. (XII. 22.) Korm. rendelet a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról, 31. §.

15. ábra

Az MVB struktúrája

Forrás: HM Védelmi Igazgatási Főosztály, 2017.

A munkacsoport feladatai békeidőszakban (felkészülési időszak):

- A hadkötelesek sorozásával kapcsolatos feltételek tervezése, a sorozási helyek (ingatlanok) kijelölésére vonatkozó MVB-döntések előkészítése.
- Biztosítani a hadkötelesek sorozásának és behívásának tervezését.
- Megtervezni az önkéntes tartalékosok különleges jogrendben történő behívásának biztosítását.
- A meghagyásba bevont szervek tevékenységét segíteni.
- A gazdasági és anyagi szolgáltatások kijelölésével kapcsolatos feladatok koordinálása.

A munkacsoport feladatai különleges honvédelmi típusú különleges jogrend időszakában:

- A hadkötelezettség fennállása idején a hadkötelesek sorozásával és katonai szolgálatra történő behívásával kapcsolatos feladatok összehangolása, a meghagyásba bevont szervek tevékenységének segítése.
- Az önkéntes tartalékosok behívásának koordinálása.
- Az MH és a rendvédelmi szervek részére szükséges gazdasági és anyagi szolgáltatások igénybevételével kapcsolatos feladatok összehangolása (veszélyhelyzetben a katasztrófavédelmi szervek ez irányú tevékenységének segítése).

Egyéb feladatai: a Befogadó Nemzeti Támogatásból eredő területi feladatok végzésének segítése, a végrehajtás során információk gyűjtése, elemzése, a döntés-előkészítés szakmai megalapozása, az erők, eszközök, objektumok és szolgáltatások igénybevételének koordinációjában való közreműködés.

16. ábra

Az MVB struktúrája

Forrás: HM Védelmi Igazgatási Főosztály, 2017.

A munkacsoport folyamatosan gyűjti az információkat, értékeli és elemzi a kialakult helyzetet, amely alapján határozattervezeteket, javaslatokat dolgoz ki és juttat el a mentés személyi és tárgyi feltételeinek biztosítására az MVB részére.

Végzi a katasztrófaveszély időszakában a megelőzési, felkészülési feladatok ellátását, a veszélyhelyzet következményeinek, a katasztrófaesemények károsító hatásainak elemzését, értékelését, azokból a védelemvezetés számára következtetéseket von le a védekezés, kárelhárítás optimalizálása érdekében.

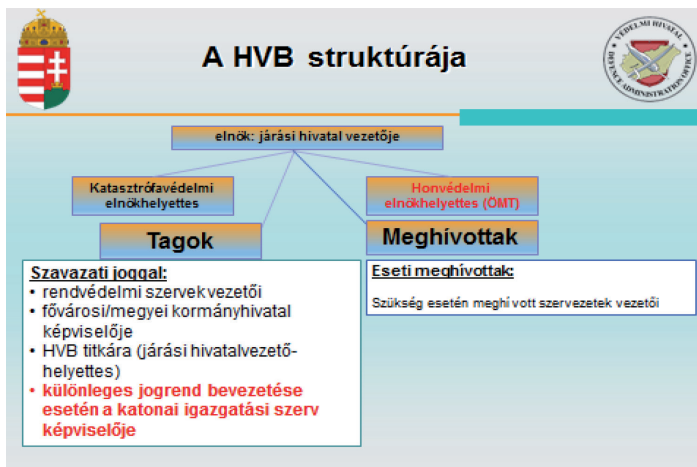
Javaslatokat tesz az MVB elnökének a katasztrófavédelmi feladatok végrehajtásában érintett szervek, szervezetek alkalmazására.

Katasztrófaveszély, illetve veszélyhelyzet kialakulása esetén a területi és a helyi katasztrófaelhárítási szervezetek, a helyi védelmi bizottságok segítése, tevékenységük koordinálása.

Nukleáris, illetve radiológiai káresemény bekövetkezése esetén a károsító hatások elemzése, értékelése, adatszolgáltatás és az MVB döntéseinek előkészítése a lakosság védelmi feladatának ellátása érdekében.

Az MVB és a titkárság, valamint a munkacsoportok közötti információáramlás technikai, valamint az informatikai és a távközlési eszközök működésének minden oldalú biztosítása.

5.2.5. A helyi védelmi bizottság

17. ábra

A HVB struktúrája

Forrás: HM Védelmi igazgatási Főosztály, 2017.

5.2.5.1. A helyi védelmi bizottság titkára a bizottság elnöke által kijelölt tag

A helyi védelmi bizottság üléseire tanácskozási joggal meg kell hívni a szervezeti és működési szabályzatban meghatározott személyeket, valamint azokat, akiknek meghívását a helyi védelmi bizottság elnöke az adott napirend kapcsán szükségesnek tartja. A helyi védelmi bizottság az illetékességi területén – erre irányuló megkeresés alapján – együttműködik a katonai igazgatási szervekkel a feladatok végrehajtásában.

5.2.5.2. A polgármester, az alpolgármester, a jegyző államigazgatási feladatai

Az egyes veszély-, illetve katasztrófa helyzetek hatékony megelőzése, az élet és anyagi javak megóvása érdekében 1995-ben először került sor hazánk településeinek polgári védelmi szempontú besorolására. Az elmúlt 10 év eseményei, elsősorban a természeti eredetű veszélyforrások megváltozása (például szélsőséges időjárási jelenségek egyre gyakoribbá váltak), a lakosságot érintő új kockázatok beazonosítása szükségessé tette a korábbi besorolási rendszer felülvizsgálatát.

A korábbi besorolási rendszer merev szabályozásával, az alapvetően honvédelmi kockázatokra épülő veszélyeztetettségi rendszerrel ellentétben 2012. január 1-jén hatályba

léptek az egységes katasztrófavédelmi rendszert létrehozó jogszabályok (Kat., Kat. Vhr.)⁷⁰ teljesen új alapokra helyezik a települések katasztrófavédelmi besorolásának szabályait és az elégséges védelmi követelményeket.

A megújult szabályozás lényege, hogy minden egyes településre a valós helyi sajátosságokra jellemző veszélyeztető hatások felméréssel, az elvégzett egyedi kockázatbecsléssel kell a katasztrófavédelmi osztályba sorolást (3 osztály) meghatározni. A Kat. Vhr. meghatározza a kockázatbecslés fogalmát is, amely a kockázatazonosítás, a kockázatelemzés és a kockázatértékelés átfogó folyamatát jelenti.

Az ország területén található valamennyi települést az elvégzett kockázatbecslés eredményei alapján a meghatározott veszélyeztetettségi szintnek megfelelően katasztrófavédelmi osztályokba (I–III. osztály) kell sorolni.

5.2.5.3. A települések besorolása

A települése besorolását az országos tapasztalatok figyelembevételével kell végrehajtani.

A terület újraszabályozása, a megváltozott követelményekhez való igazítása költség-takarékossá teszi a védelmi tervezést, mert az konkrét veszélyeztető hatásokra épül, továbbá kiszámíthatóbbá teszi a gazdasági-anyagi szolgáltatások teljesítésére kötelezettek terheit a pontosan tervezhető költségek tekintetében.

Az államigazgatási feladatok, hatáskörök telepítésének egyik legfontosabb alapelve, hogy azokat lehetőség szerint az állampolgárokhoz legközelebb lévő szervek lássák el, magasabb szintre csak gazdaságossági, szakszerűségi okokból kerüljenek.

Amíg önkormányzati ügyet csak törvény, addig államigazgatási feladatot és hatáskört törvény és kormányrendelet határozhat meg. A helyben intézendő államigazgatási ügyekben általában a jegyzőnek (főjegyzőnek) adja a jogszabály az államigazgatási feladatot és hatáskört, kivételes esetben közvetlenül kaphat államigazgatási feladat- és hatáskört a polgármesteri hivatal ügyintézője.

Az államigazgatási feladatok és hatáskörök telepítésénél is érvényesül az a megoldás, hogy a nagyobb teljesítőképességű önkormányzatok, a városi önkormányzatok jegyzői több feladatot és hatáskört kaphatnak, amelyeket a város területén kívül, kormányrendeletben kijelölt illetékességi területen a községekre is kiterjedően látnak el.

A polgármester (főpolgármester, közgyűlés elnöke) elsősorban választott önkormányzati vezető, aki az önkormányzat egészéért felelős, s teendői, felelőssége döntően önkormányzati. Ehhez képest kivételesen kaphat államigazgatási feladatot, hatáskört. Ez a kivételesség abban jut kifejezésre, hogy a polgármesternek államigazgatási feladatot, hatáskört törvény állapíthat meg, s kormányrendelet csak abban a körben, amelyben a törvény külön felhatalmazást adott a kormánynak.

A polgármester – mint önkormányzati vezető – e minőségében felsőbb, területi vagy központi államigazgatási szerv által nem irányítható, ez ugyanis sérthetné az önkormányzati autonómiát. Más a helyzet kivételes körülmények között, amikor a polgármester államigaz-

⁷⁰ 2011. évi CXXVIII. törvény a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról. (Kat.); 234/2011. (XI. 10.) Korm. rendelet a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény végrehajtásáról (Kat. Vhr.).

gatási feladatokat lát el, szükség szerint önkormányzati erőforrások bevonásával. Az ilyen kivételes ügyekben a polgármester által végzett államigazgatási tevékenység felsőbb államigazgatási szerv részéről irányítható.

A polgármester az önkormányzati tevékenységét a képviselő-testület irányítása és ellenőrzése alatt látja el, tehát a képviselő-testület utasíthatja. A képviselő-testület utasítási joga nem terjed ki azokra az önkormányzati ügyekre, amelyeket törvény a polgármester saját önkormányzati hatásköréiként állapít meg. Az e hatáskörben hozott polgármesteri döntéseket a képviselő-testület nem bírálhatja felül.

A konkrét államigazgatási ügyekre, egyedi hatósági döntésekre nem terjed ki a képviselő-testület irányítási jogköre. Az államigazgatási feladatokat, hatásköröket a jegyző, a polgármesteri hivatal ügyintézője önállóan látja el, a képviselő-testület ezeket nem irányítja. A képviselő-testület az ügyintézkést átfogóan elemezheti, értékelheti, annak javítására feladatokat is meghatározhat, az egyedi döntéseket azonban nem bírálhatja felül, annak intézésére utasítást nem adhat. A Hvt. a következőket fogalmazza meg:

- „(1) A polgármester illetékességi területén ellátja a honvédelmi felkészítéssel kapcsolatos, törvényben vagy kormányrendeletben számára megállapított feladatokat, irányítja és összehangolja azok végrehajtását.
- (2) A polgármester a honvédelmi feladatok végrehajtása céljából [...]:
- c) összehangolja a honvédelemben közreműködő települési szervek tevékenységét,
  - d) elrendeli a hatáskörébe utalt gazdasági és anyagi szolgáltatási kötelezettség teljesítését,
  - e) részt vesz az illetékességi területének honvédelmi feladataihoz szükséges tájékoztatási rendszer működtetésében,
  - f) irányítja a rendkívüli intézkedésekből eredő feladatok végrehajtását,
  - g) béke, rendkívüli állapot, szükségállapot, megelőző védelmi helyzet, valamint váratlan támadás idején irányítja a hatáskörébe utalt, a fegyveres összeütközések időszakában végrehajtandó polgári védelmi feladatok ellátását és az azokra történő felkészülést,
  - h) közreműködik a gazdaságfelkészítés és -mozgósítás helyi feladatainak szervezésében és ellátásában.
- (3) A polgármester az (1) bekezdésben meghatározott feladatok teljesítése érdekében a helyi védelmi bizottság rendelkezései szerint együttműködik más települések polgármestereivel.
- (4) A polgármester a védelmi igazgatási feladatait a járási hivatal közreműködésével látja el. A honvédelmi feladatok ellátása érdekében a szükséges mértékben munkaidő-korlátozás nélkül a járási hivatal minden állami tisztviselője, állami ügykezelője és munkavállalója rendkívüli munkavégzésre kötelezhető.
- (5) A polgármester e §-ban meghatározott feladatának végrehajtásához szükséges költségek és kiadások fedezetére állami támogatás biztosítható.”⁷¹

⁷¹ 2011. évi CXIII. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről, 29. §.

Befejezés

A jegyzet áttanulmányozása révén képet kaphattunk a műveleti-irányítási törzsek szervezeti felépítéséről, működtetésük jellegéről és legjellemzőbb sajátosságairól. A foglalkozásokon elsajátított ismeretekre építve javasolt a napi változások figyelemmel kísérése, hiszen a műveletirányítási törzsek feladat- és tevékenységrendszere mindig az adott feladathoz igazodik.

A jegyzet módszertani alapokat ad ahhoz, hogy a teljes államtudományi képzési területen az itt tárgyalt vezetési módszerek és eljárások adaptálhatók legyenek, és a hallgatók a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Közös Közszolgálati Gyakorlatán eredményesen tudjanak szerepelni, diplomaszerezésüket követően pedig a műveleti-irányítási törzsekben is feltalálják magukat.

Felhasznált irodalom

Törvények

2006. évi XXVI. törvény a földgáz biztonsági készletezéséről

2013. évi XXIII. törvény a behozott kőolaj és kőolajtermékek biztonsági készletezéséről

A honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvény

A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény

A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény

A központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2010. évi XLIII. törvény

A létfontosságú rendszerek és létesítmények azonosításáról, kijelöléséről és védelméről szóló 2012. évi CLXVI. törvény

A nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény

A vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény

Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (XIV. fejezete)

Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény

Magyarország minisztériumainak felsorolásáról szóló 2014. évi XX. törvény

Kormányrendeletek

232/1996. (XII. 26.) Korm. rendelet a vizek kártételei elleni védekezés szabályairól

285/2007. (X. 29.) Korm. rendelet a villamosenergia-rendszer jelentős zavara és a villamosenergia-ellátási válsághelyzet esetén szükséges intézkedésekről

9/2011. (II. 15.) Korm. rendelet a vis maior támogatás felhasználásának részletes szabályairól

A befogadó nemzeti támogatás részletes kormányzati feladatairól szóló 55/2010. (III. 11.) Korm. rendelet

- A fővárosi és megyei kormányhivatalokról, valamint a járási (fővárosi kerületi) hivatalokról szóló 66/2015. (III. 30.) Korm. rendelet
- A hazai gyakorló- és lőterek külföldiek által, térítés ellenében történő igénybeviteléről szóló 83/2001. (V. 18.) Korm. rendelet
- A honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 290/2011. (XII. 22.) Korm. rendelet
- A honvédelmi létfontosságú rendszerlemek azonosításáról, kijelöléséről és védelméről szóló 359/2015. (XII. 2.) Korm. rendelet
- A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény végrehajtásáról szóló 234/2011. (XI. 10.) Korm. rendelet
- A kistérségek megállapításáról, lehatárolásáról és megváltoztatásának rendjéről szóló 244/2003. (XII. 18.) Korm. rendelet
- A Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 152/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet
- A kormányzati célú hálózatokról szóló 346/2010. (XII. 28.) Korm. rendelet
- A Kormányzati Ellenőrzési Hivatalról szóló 355/2011. (XII. 30.) Korm. rendelet
- A létfontosságú agrárgazdasági rendszerlemek és létesítmények azonosításáról, kijelöléséről és védelméről szóló 540/2013. (XII. 30.) Korm. rendelet
- A létfontosságú rendszerek és létesítmények azonosításáról, kijelöléséről és védelméről szóló 2012. évi CLXVI. törvény végrehajtására kiadott 65/2013. (III. 8.) Korm. rendelet
- A létfontosságú vízgazdálkodási rendszerlemek és vízellétesítmények azonosításáról, kijelöléséről és védelméről szóló 541/2013. (XII. 30.) Korm. rendelet
- A NATO Válságreakálási Rendszerével összhangban álló Nemzeti Intézkedési Rendszer rendelkezéséről, feladatairól, eljárási rendjéről, a közreműködők kötelezettségeiről szóló 278/2011. (XII. 20.) Korm. rendelet
- A nemzetgazdaság védelmi felkészítése és mozgósítása feladatai végrehajtásának szabályozásáról szóló 131/2003. (VIII. 22.) Korm. rendelet
- A nukleáris és radiológiai veszélyhelyzet esetén végzett lakossági tájékoztatás rendjéről szóló 165/2003. (X. 18.) Korm. rendelet
- A pénzügyi ágazathoz tartozó létfontosságú rendszerek és létesítmények azonosításáról, kijelöléséről és védelméről szóló 330/2015. (XI. 10.) Korm. rendelet
- A postai szolgáltatások különleges jogrend időszaki felkészítésének rendszeréről, feladatairól, működési feltételeiről szóló 103/2014. (III. 25.) Korm. rendelet
- A védett személyek és a kijelölt létesítmények védelméről szóló 160/1996. (XI. 5.) Korm. rendelet
- A veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről szóló 219/2011. (X. 20.) Korm. rendelet
- Az egészségügyi létfontosságú rendszerek és létesítmények azonosításáról, kijelöléséről és védelméről szóló 246/2015. (IX. 8.) Korm. rendelet
- Az egészségügyi válsághelyzeti ellátásról szóló 521/2013. (XII. 30.) Korm. rendelet
- Az elektronikus ügyintézés részletes szabályairól szóló 85/2012. (IV. 21.) Korm. rendelet
- Az energetikai létfontosságú rendszerek és létesítmények azonosításáról, kijelöléséről és védelméről szóló 360/2013. (X. 11.) Korm. rendelet
- Az országos nukleárisbaleset-elhárítási rendszerről szóló 167/2010. (V. 11.) Korm. rendelet

Egyes rendvédelmi szervek létfontosságú rendszerei és létesítményei azonosításáról, kijelöléséről és védelméről, valamint a Rendőrség szerveiről és a Rendőrség szerveinek feladat- és hatásköréről szóló 329/2007. (XII. 13.) Korm. rendelet módosításáról szóló 512/2013. (XII. 29.) Korm. rendelet

Rendeletek

- A belügyminiszter feladatkörét érintő ágazati honvédelmi feladatokról szóló 16/2013. (V. 9.) BM rendelet
- A közlekedési és energetikai szervek honvédelmi feladatairól szóló 22/2014. (IV. 18.) NFM rendelet
- A külügyminiszter feladatkörét érintő ágazati honvédelmi feladatokról szóló 2/2014. (II. 25.) KüM rendelet
- A Miniszterelnökséget vezető miniszter feladatkörét érintő ágazati honvédelmi feladatokról szóló 25/2015. (IV. 30.) MvM rendelet
- A nemzetgazdasági miniszter feladatkörét érintő ágazati honvédelmi feladatokról szóló 5/2014. (II. 7.) NGM rendelet
- A vidékfejlesztési miniszter feladatkörét érintő ágazati honvédelmi feladatokról szóló 114/2013. (XII. 12.) VM rendelet
- Az emberi erőforrások miniszterének feladatkörét érintő ágazati honvédelmi feladatokról szóló 66/2013. (IX. 23.) EMMI rendelet
- Az igazságügyi miniszter feladatkörét érintő ágazati honvédelmi feladatokról szóló 9/2015. (IV. 30.) IM rendelet

Kormányhatározatok

- A Honvédelmi Igazgatási Koordinációs Tárcaközi Munkacsoport létrehozásáról, valamint szervezeti és működési rendjének meghatározásáról szóló 1525/2013. (VIII. 12.) Korm. határozat
- A Katasztrófavédelmi Koordinációs Kormánybizottság létrehozásáról, valamint szervezeti és működési rendjének meghatározásáról szóló 1150/2012. (V. 15.) Korm. határozat
- A Kormánykormány ügyrendjéről szóló 1144/2010. (XII. 7.) Korm. határozat
- A Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról szóló 1035/2012. (II. 21.) Korm. határozat
- A NATO Felsőszintű Polgári Veszélyhelyzeti Tervezési Bizottsággal történő kapcsolattartás, illetve a polgári veszélyhelyzeti tervezési feladatok koordinálásának rendjéről szóló 2270/2005. (XII. 6.) Korm. határozat
- A Nemzetbiztonsági Kabinettről szóló 1308/2011. (IX. 6.) Korm. határozat
- A védelmi felkészítés egyes kérdéseiről szóló 1221/2016. (V. 2.) Korm. határozat
- A védelmi igazgatás tervrendszerének bevezetéséről szóló 1061/2014. (II. 18.) Korm. határozat

Vákát oldal

A Nemzeti Közszolgálati Egyetem kiadványa.

Nordex Nonprofit Kft. – Dialóg Campus Kiadó • www.dialogcampus.hu •
www.uni-nke.hu • 1083 Budapest, Ludovika tér 2. • Telefon: (30) 426 6116 •
E-mail: kiado@uni-nke.hu • A kiadásért felel: Petró Ildikó ügyvezető •
Felelős szerkesztő: Kilián Zsolt • Olvasószerkesztő: Sós Dóra Gabriella •
Tördelőszerkesztő: Fehér Angéla

ISBN 978-615-5845-29-1 (nyomtatott)

ISBN 978-615-5845-30-7 (online)

ISSN 2560-0222

A Nemzeti Közszolgálati Egyetem egyik stratégiai célja, hogy olyan szakembereket képezzen, akik tanulóik befejeztével képesek lesznek a rájuk bízott szervezetek közvetlen vezetésére és irányítására, a különleges helyzetek kezelésére, ismerik a vezetési folyamat elemeit és dolgozni tudnak művelési törzsekben.

Az államtudományi képzési területen alapképzésben minden hallgató számára kötelező az egyetemi közös modul tantárgyainak elsajátítása. Az itt megszerzett ismeret- és tudásanyag biztosítja azt, hogy az egyetemi közös közszolgálati gyakorlaton mindenki maradéktalanul végre tudja hajtani a szakmájából, hivatásrendjének sajátosságaiból adódó feladatokat. Ehhez a felkészítéshez járul még hozzá a Közös közszolgálati gyakorlat című tantárgy ismeretanyaga, amely bemutatja a különböző hivatásrendek művelési törzseinek tevékenységét és együttműködési rendszerét.

A szerzők elsődleges célkitűzése, hogy a képzésben részt vevők olyan ismereteket szerezzenek, amelyek révén különböző szervezetek ideiglenes művelési törzseiben – törzstisztként, beosztott parancsnokként, művelési szakemberként – eredményes és célorientált munkát tudnak majd végezni, megfelelően a hazai és nemzetközi elvárásoknak.

A mű áttekinthető szerkezeti felépítésével szoros segítséget ad az olvasónak a törzsekben végzett tevékenységek megismeréséhez, és használható ismereteket közvetít mindenki számára, aki érdeklődik az ideiglenes művelési törzsekben megvalósuló vezetési folyamatok iránt.

A mű a KÖFOP-2.1.2-VEKOP-15-2016-00001
„A jó kormányzást megalapozó
közszolgálat-fejlesztés”
című projekt keretében jelent meg.

Dialóg Campus

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE